

Centrum för urban trygghet och samhällssäkerhet, GU
Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers
Institutionen för samhällsplanering och miljö, KTH
Svenska institutet för standarder, SIS

Slutrapport Vinnovaprojekt Dnr 2019-01090

Standardisering för urban och situationell brottsprevention

Redaktör:

Michael Landzelius

Författare:

Michael Landzelius

Vania Ceccato

Fredrik Göthe

Göran Lindahl

Charlotta Thodelius

Februari 2021

Slutrapport Vinnovaprojekt Dnr 2019-01090

Standardisering för urban och situationell brottsprevention

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1. Syfte	5
1.2. Situation	5
1.3. Plan för genomförande	7
1.4. Projektgrupp	7
2. Kartläggning	9
2.1. Förutsättningar	9
2.1.1. Terminologi	9
2.1.2. Beskrivning av innovationsområdet	10
2.1.3. Policyutveckling i Sverige	11
2.1.4. Samhällsbehov	13
2.2. Enkät till samhällsbyggnadssektorn	15
2.2.1. Introduktion och disposition	15
2.2.1.1. Övergripande utformning och datainsamling	16
2.2.1.2. Förberedande databehandling, kodning och indexering	18
2.2.1.3. Analysmetoder	22
2.2.1.4. Bortfallsanalys	23
2.2.1.5. Respondentanalys	24
2.2.2. Resultatredovisning	25
2.2.2.1. Respondenternas svar på enkätens frågor	26
2.2.2.2. Samvarierar utfall med bakgrundsfaktorer?	46
2.2.3. Sammanfattande kommentar	48
2.2.3.1. Observationer	48
2.2.3.2. Begränsningar	49
2.3. Webinarium för enkätuppföljning	51
2.3.1. Upplägg och frågor	51
2.3.2. Genomförande och resultat	52
2.4. Mapping of CEN and ISO Committees and Standards	55
2.4.1. Background	55
2.4.2. Method and Delimitations	55
2.4.3. The Standardization Process	55
2.4.4. Project Relevant Standards within CEN and ISO	57
2.4.4.1. Construction Committees within CEN	57
2.4.4.2. Construction Committees within ISO	60
2.4.4.3. Security and Resilience Committees within CEN	62
2.4.4.4. Security and Resilience Committees within ISO	65

2.4.5. Standardization, Certification, and Accreditation	69
2.4.6. Summary and Recommendations	70
3. Vision	73
3.1. Scenario för marknadstillträde	73
3.2. Initiativ för standardisering, ackreditering, certifiering	75
3.3. Relationer mellan offentliga och privata perspektiv	76
3.4. Samhälleliga effekter och Agenda 2030	77
4. Rekommendation	81
4.1. Samverkan, deltagande, målgrupper	81
4.2. Konkreta åtgärdsförslag	81
4.3. Slutkommentar	83
5. English Summary	87
6. Referenser	89

1. Introduktion

1.1. Syfte

Den här redovisade projektet **Standardisering för urban och situationell brottsprevention** har genomförts med finansiering från Vinnova inom ramen för utlysningen ”Standardisering för att nå ut på nya marknader” (2018). Projektet har definierats som en genomförbarhetsstudie med fokus på intresse, stöd och möjlighet för en *standard för process och förvaltning* inom detta specifika område för brottsprevention, något som för närvarande helt saknas. Projektets grundläggande idé är att en sådan standard för brottsförebyggande genom urban planering och situationell prevention skulle vara en nyckel till att realisera de förmågor och den betydelse som samhällsbyggnadssektorn i bred bemärkelse skulle kunna ha för brottsförebyggande.

Den situation i vilken en presumtiv brottsling väljer att begå ett brott är alltid bunden till en plats. Beroende av dess karaktär kan platsen vara mer eller mindre kriminogen. Detta innebär att oavsett andra faktorer som bidrar till att brott begås kan utformningen av en plats stödja trygghet och säkerhet eller bidra till att möjliggöra brottslighet. Det väsentliga med detta för denna genomförbarhetsstudie är att i princip varje plats i den offentliga miljön byggs, byggs om, ägs och förvaltas av flera och olika slags parter. Ur brottsförebyggande synvinkel behöver de alla samordnas och samverka för att gestalta och förvalta varje plats så att den ger så litet utrymme som möjligt för brott att äga rum. Projektet har haft som syfte att undersöka om aktörer inom den svenska samhällsbyggnadssektorn uppfattar standardisering som ett relevant stöd i sådan urban och situationell brottsprevention. Projektgruppen formulerade i ansökan till Vinnova att syftet var att undersöka:

- om svenska aktörer inom samhällsbyggnadsområdet anser att det finns en innovationspotential avseende processer och åtgärder för mer effektiv urban och situationell brottsprevention;
- om de anser att förverkligandet av en sådan potential skulle kunna stödjas genom ökad standardisering;
- samt om de anser att ökad standardisering skulle kunna innebära att deras internationella konkurrenskraft skulle förstärkas.

1.2. Situation

Utifrån projektgruppens samlade erfarenhet och kännedom gjordes inför ansökan en bedömning av situationen i Sverige inom området. Bedömningen var att området urban och situationell brottsprevention kännetecknas av en stor spridning mellan aktörer inom både offentlig och privat sektor avseende kännedom om principer för sådan prevention och existerande evidens för dess effektivitet, liksom om pågående internationell standardisering. Genom policyförskjutningar på central nivå har tjänster inrättats och kompetensen utvecklats inom delar av offentlig sektor medan en stor del av aktörerna inom privat samhällsbyggnadssektor i mycket låg grad har investerat i höjd kompetens eller genomfört insatser på området. Sannolikt hänger detta samman med de affärsmodeller som generellt tillämpas i sektorn, vilket gör brottslighet till en osynlig externalitet, till en polisiär fråga eller försäkringsfråga, eller eventuellt till en fråga för en annan aktör, inte för en projektör eller byggare utan istället för en ägare, byggherre eller förvaltare. Bedömningen inför ansökan var att inget tydligt intresse fanns på varken den privata eller offentliga sidan för att knyta an frågan om standardutveckling på området till pågående internationellt standardiseringsarbete.

Att säkerställa trygghet och säkerhet är inte en uppgift för en enskild aktör. I en demokrati är det i en viss bemärkelse en del av samhällskontraktet att staten som aktör bär detta ansvar för att trygga medborgarnas säkerhet. I praktiken fördelas detta ansvar genom lagstiftning och olika myndighetsansvar osv., och kommer i realiteten att vila på flera samhällsaktörer i samverkan för att förebygga brottslighet och främja trygghet. I sådant arbete är en bättre förståelse av brottslighetens situationella förhållanden väsentlig. En säker stad främjar och uppmuntrar rörlighet, något som är grundläggande för individens frihet och livskvalitet och för stadens funktioner och hållbarhet. Som vi noterar i avsnitt 3.4. länkar FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling på en fundamental nivå hållbarhet till såväl säkerhets- som trygghetsfrågor på både individ- och gruppnivå. Det är nödvändigt att standardisering av de processer som vi här diskuterar blir del av en stadsplanering som siktar mot att göra städer inkluderande, säkra och hållbara i enlighet med hållbarhetsmålen i Agenda 2030 (UN, 2015). Vi återkommer till detta i avsnitt 3.4. mer i detalj, men det är viktigt att betona två saker här, *dels* att Sverige har genom frivilligt åtagande ett ansvar för att generellt leva upp till dessa hållbarhetsmål och att en standard av det slag denna rapport behandlar skulle kunna vara ett av flera redskap för att göra det, *dels* att medverkande aktörer i utvecklingen av en standard för process och förvaltning avseende urban och situationell brottsprevention måste pröva förslag i relation till hur de bidrar till att förverkliga hållbarhetsmålen i termer av att exempelvis ”verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning” (Mål 11.3).

Regeringen skriver i det 2017 införda brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott* att ”Brå [Brottsförebyggande rådet] har konstaterat att det finns stora brister inom det här området [kunskapsbaserad brottsprevention], såväl på lokal nivå som på nationell nivå. Många åtgärder vidtas utan att vara kunskapsbaserade eller baserade på den lokala problembilden och orsaksanalysen hoppas ofta över” (Regeringen 2017a: 26). Med avseende specifikt på situationell brottsprevention noterar regeringen att ”[f]ler aktörer kan då behöva involveras, exempelvis andra förvaltningar inom kommunerna som inte alltid har kunskap om hur deras verksamhet skulle kunna förebygga brott, eller i vissa fall riskerar att bidra till att det är lättare att begå brott” (ibid. 31). Regeringen nämner även det man uppfattar som positiva insatser av fastighetsägare m.fl. men uttrycker med tydlighet, i ett avsnitt i programmets slut som berör standardisering, ett budskap som riktar sig till hela samhällsbyggnadssektorn: ”Det är viktigt att brottsförebyggande aspekter i högre grad beaktas i fysisk planering och bostadsbyggande och blir en naturlig del i byggprocessen” (ibid. 48).

I sammanhanget kan också noteras att i en annan studie (under ledning av Ceccato i projektgruppen) konstateras att på frågan ”I hur stor utsträckning tycker du att ni arbetar med brottsprevention genom urban design (CPTED)?”, svarar bara 50% av de tillfrågade planerarna att de ”alltid” eller ”ofta” gör så, medan något fler, 55%, av de trygghetsamordnare som fick frågan svarar med samma alternativ. På frågan ”I hur stor utsträckning tycker du att ni arbetar med situationsbaserad brottsprevention?”, är andelen som svarar ”alltid” eller ”ofta” mindre än i den förra frågan och sammanlagt 46% av planerarna respektive 53% av trygghetsamordnarna väljer de alternativen (Ceccato m.fl., 2019: 151).

I den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) för 2018 uppger 28% av svenskarna (16-84 år) ”att de känner sig mycket eller ganska otrygga” när de går ut ensamma sent en kväll i sitt eget bostadsområde, eller ”att de till följd av otrygghet undviker att gå ut ensamma under sena kvällar” (Brå, 2019b). Andelen otrygga har legat relativt stabilt sedan 2016, då ”ökade andelen otrygga påtagligt och har sedan dess legat kvar på samma högre nivå” (ibid.: 98). I undersökningen visas indirekt den byggda miljöns betydelse genom frågan: ”Har det hänt under det senaste året att du valt att ta en annan väg eller ett annat färdssätt på grund av oro för att utsättas för brott?” (ibid.: 141). De flesta gjorde det aldrig eller sällan, men 23% av alla

svarande valde att göra så ”mycket ofta” eller ”ganska ofta”. De med störst oro för att utsättas för brott i denna kategori var kvinnor i åldersgruppen 20–24 år, där 42% valt att ta en annan väg eller ett annat färdssätt (ibid.: 144).

I en annan statistiskt säkerställd studie med 8 000 respondenter (från Sverige, Danmark, Norge, Finland, Estland, Lettland, Tyskland och Ryssland) genomförd 2017 av bostadsbolaget Bonava visade sig trygghet också vara en absolut central fråga. Studien handlade om vad människor bedömde som viktigast för att trivas i sitt boende och 81% angav trygghet som det mest grundläggande behovet. I snitt svarade 88% av respondenter i Sverige att trygghet också var den viktigaste faktorn vid val av bostadsområde, dock med en skillnad mellan kvinnor och män, 91% respektive 84% (Bonava, 2017).

Situationen kan således beskrivas som problematisk. Inte bara har medborgare i en mångfald undersökningar under längre tid pekat på platsanknuten upplevd otrygghet och oro för att bli utsatta för brott, utan den samhällsbyggnadssektor som professionellt formar dessa miljöer av brottsutsatthet och otrygghet karaktäriseras av bl.a. bristande kunskaper, bristande samordning och dysfunktionell organisering, liksom av att lokala initiativ till evidensbaserade processer och samverkan är otillräckliga för att uppnå prövade, återanvändbara och effektiva lösningar relevanta för sammanhang och plats. I relation till brottsprevention är sektorn fragmenterad, saknar relation till internationellt pågående standardiseringsarbete och har alltför stor lokal variation avseende former och intresse för samverkan mellan mångfalden av berörda parter.

1.3. Plan för genomförande

Utifrån bedömningen av situationen i Sverige idag uppgjorde projektet följande plan:

- Detaljplanering inom projektgruppen; insamling av befintlig kunskap genom workshops/möten → underlag i fortsatt arbete
- Kartläggning av existerande relevanta standards och pågående standardiseringsarbete, eventuell ackreditering och certifiering inom området → slutrapport
- Enkätutformning – möte mellan projektgrupp och nyckelpersoner kring enkätdesign; utformning, analys, sammanfattning inför seminarium på SIS → slutrapport
- Seminarium på SIS – bred inbjudan till samhällsbyggnadssektorn med projekt- och enkätinfo, programpunkter, genomförande, analys av respons → slutrapport
- Analys och bearbetning av utfall och relationer samtliga projektdata, relevans i relation till Vinnovas: Kartläggning, Vision, Rekommendation → slutrapport
- Slutrapport till Vinnova
- Feedback till medverkande och berörda aktörer
- Spin-off-effekter, såväl praktik- som forskningsorienterade, t.ex. utifrån slutrapportens Rekommendation, eller som resultat av väsentliga nya data

1.4. Projektgrupp

Projektgruppen bestod av: *Michael Landzeli* (Projektledare), Docent/Föreståndare, Centrum för urban trygghet och samhällssäkerhet (URBSEC), Göteborgs universitet; *Göran Lindahl*, Docent/Avdelningschef, Byggnadsdesign, Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers; *Vania Ceccato*, Professor, Urban säkerhet, Urbana och regionala studier, Institutionen för samhällsplanering och miljö, KTH; *Fredrik Göthe*, Projektledare, Svenska Institutet för Standarder (SIS); *Johan Benson*, Säkerhetschef, Västfastigheter, Västra Götalandsregionen; *Thomas Ahlskog*, Trygghetschef, MTR Nordic AB; *Tobias Kristiansson*, Förvaltningschef, Castellum Väst AB. De fyra förstnämnda, Landzeli, Lindahl, Ceccato och

Göthe har utgjort kärngruppen. Utöver ovan nämnda sju personer har inom SIS även projektledare *Andreas Mannberg* engagerats, samt från Chalmers och GU *Charlotta Thodelius*, FD, Sociologi och arbetsvetenskap, GU, och Byggnadsdesign, Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers.

Projektets organisatoriska förankring har sett ut på följande sätt: **Göteborgs universitet (GU)** har medverkat genom Centrum för urban trygghet och samhällssäkerhet (URBSEC), och URBSEC har varit projektets koordinerande part. URBSEC:s stöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Västra Götalandsregionen och Brottsförebyggande rådet (Brå), samt koordinatör för nätverket Säkraplats Väst gjorde centrumbildningen lämplig som projektkoordinator. **Chalmers** har medverkat genom avdelningen Byggnadsdesign vid Institutionen för Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, och har bidragit med särskilt fokus på Projektledning och Facilities Management, liksom på byggherreperspektiv i byggprocessen och organisatoriska frågor, ledning och styrning, designprocesser, delaktighet och intressentfrågor. **KTH** har medverkat genom Institutionen för samhällsplanering och miljö där nätverket Säkraplats har sin institutionella bas och där särskilt forskningsfokus riktas mot hur stadsmiljöer kan utformas för att förebygga brott och öka trygghet med hänsyn till kön, ålder, fysisk och psykologisk förmåga, socioekonomisk status och andra faktorer som kan påverka specifika lösningar för situationsbaserad brottsprevention. **SIS** har medverkat utifrån sin centrala roll för att driva och samordna standardisering i Sverige, stora kännedom om standardiserings-, ackrediterings-, och certifieringsfrågor, och som medlem i den europeiska standardiseringsorganisationen CEN (European Committee for Standardization), liksom den globala organisationen ISO (International Organization for Standards). **Västfastigheter** har medverkat i sin roll som förvaltning inom Västra Götalandsregionen med ansvar för säkerhet, byggande, utveckling och drift av regionens komplexa och systemkritiska fastighetsbestånd inklusive vårdmiljöer såsom bl.a. stora sjukhus. **MTR Nordic** har medverkat i sin roll som kollektivtrafikbolag i komplexa urbana miljöer med fokus på trygga och säkra resor och systematiskt trygghetsarbete inklusive fastighetsutveckling och samverkan. **Castellum**, ett av de största svenska fastighetsbolagen, har medverkat i sin roll som långsiktig aktör och samhällsbyggare med fokus på samverkan, där frågor om urban och situationell brottsprevention berör företagets hållbarhetsarbete och programkrav kring byggnation och förvaltning.

Med avseende på författarskap ska framhållas att slutrapporten är en gemensam produkt och att kärngruppen har läst och kommenterat all text. Projektledaren, Michael Landzelius, är redaktör för rapporten, har skrivit stora textpartier och är huvudförfattare i så måtto att han också arbetat in övrigas bidrag i det som här föreligger som projektets slutrapport. Landzelius var också huvudansvarig för utformningen av den enkät till samhällsbyggnadssektorns aktörer som redovisas i avsnitt 2.2. Det ska framhållas att samtliga i projektgruppen var involverade med att lämna synpunkter på preliminära versioner av enkäten och att den slutgiltiga versionen integrerade all inkommen respons.

För två avsnitt finns tydliga författarskap. För det första avseende den enkät till samhällsbyggnadssektorn som redovisas i avsnitt 2.2. Bearbetningen av enkätdata gjordes främst av Charlotta Thodelius, som särskilt engagerades för denna uppgift, men med medverkan av Vania Ceccato från kärngruppen. Thodelius är dock ensam författare till avsnitt 2.2., men samtliga i kärngruppen har kommenterat och sammanfattningen är gemensamt framskriven.

För det andra är den kartläggning av existerande standarder och pågående standardiseringsarbete i Sverige, inom CEN och ISO, som redovisas i avsnitt 2.4. genomförd av Fredrik Göthe och Andreas Mannberg vid SIS. Göthe är huvudförfattare till texten. Den har presenterats, diskuterats och stämts av i kärngruppen, inklusive avsnittets sammanfattning.

2. Kartläggning

2.1. Förutsättningar

De följande fyra avsnitten lägger grunden för genomförbarhetsstudiens empiriska kartläggning. Avsnitt 2.1.1. klargör studiens centrala terminologi, avsnitt 2.1.2. beskriver innovationsområdet, avsnitt 2.1.3. behandlar svensk policyutveckling på området, och avsnitt 2.1.4. är en sammanfattande avslutning om samhällsbehov.

2.1.1. Terminologi

Genomförbarhetsstudiens nyckelbegrepp ”urban och situationell brottsprevention” är inte alldeles självklart och kan inledningsvis behöva förklaras tillsammans med den betydelse som rapporten i detta sammanhang ger termen ”samhällsbyggnadssektorn”.

Termen ”urban och situationell brottsprevention” refererar till två nära besläktade sätt att närma sig frågan om hur man kan förebygga brott: genom situationell prevention, respektive genom brottsförebyggande genom stadsplanering och förvaltning. Sistnämnda kommer i det följande också att omnämnas med sina europeiska respektive nordamerikanska beteckningar CPUDP (Crime Prevention through Urban Design and Planning), respektive CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design). CPTED innebar i dess ursprungliga formulering i USA ett fokus på den fysiska miljön men har sedan genomgått förändringar mot det som kallats ”andra” och ”tredje” generationens CPTED med inkludering av sociala faktorer betydelse respektive nya teknologiers nytta för brottsprevention, exempelvis digitalisering. CPUDP har integrerat dessa men också utvecklats, dels mot ett tydligt samverkansperspektiv med betoning på betydelsen av att en mångfald aktörer och kompetenser inom både offentlig och privat sektor kommer samman i kombination med medborgare och civilsamhälle, dels mot en djupare förståelse för betydelsen av långsiktighet i åtgärder och förvaltning. CPTED och särskilt CPUDP integrerar flera olika kriminologiska ansatser liksom metoder för rumsanalys hämtade från planerings- och arkitekturområdet. Situationell prevention är en ansats som ofta nämns i dessa sammanhang eftersom den uttryckligen inkluderar rumsliga aspekter och ingår som en komponent i CPUDP. I korthet handlar situationell brottsprevention om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. Sådana förändringar kan handla om allt från mer flöde av ljus genom bättre belysning till större flöden av människor genom ny stråkbildning. I korthet är detta vad genomförbarhetsstudien avser med begreppet ”urban och situationell brottsprevention”.

Termen ”samhällsbyggnadssektorn” använder studien i direkt anknytning till den betoning som inom CPUDP idag läggs på att en mångfald aktörer och kompetenser inom både offentlig och privat sektor behöver agera tillsammans med medborgare och civilsamhälle, och att de behöver göra så med långsiktighet. Detta återspeglas av den mångfald aktörer som tillsändes projektets enkät om inställning till standardisering (se avsnitt 2.2.1.1.). Ur denna studies synvinkel utgörs samhällsbyggnadssektorn av denna mångfald aktörer. Sektorn omfattar i denna rapport därmed inte bara de aktörer som i mer strikt bemärkelse planerar, bygger och förvaltar den fysiska miljön, utan också de aktörer som har särskilda uppdrag och roller för att förvalta denna miljö med avseende på brottsförebyggande, trygghet och säkerhet. Mellan flera av dessa aktörer finns redan olika slags samråds-, samverkans-, remiss- och granskningsförfaranden, och rapportens breda användning av termen är därmed empiriskt rimlig även utifrån dagens otillfredsställande situation.

Standardisering för urban och situationell brottsprevention är en komplex fråga och handlar mycket om tydliga principer för samordning, rollfördelning, individuella aktörers särskilda ansvar och kompetens samt den aggregering av kompetens och kontinuitet som en standard kan skapa. Denna genomförbarhetsstudie handlar om hur standardisering skulle kunna vara ett redskap för att utöka, förbättra och effektivisera samverkan för att uppnå bättre urban brottsprevention och trygghet, och om hur samhällsbyggnadssektorn i bred bemärkelse ställer sig till den idén.

2.1.2. Beskrivning av innovationsområdet

Genomförbarhetsstudien ringar in ett väsentligt innovationsområde med rötter i flera sedan länge pågående aktiviteter och processer. Standardisering liksom certifiering saknas såväl i Sverige som, i huvudsak, internationellt (van Soomeren m.fl. 2014). Sverige har periodvis men utan kontinuitet deltagit i sådana initiativ men många relevanta typer av aktörer har saknats. På EU-nivå har dessutom under de senaste åren olika slags brottspreventiva åtgärder i den byggda miljön uppmärksammats som möjligt skydd även mot antagonistiska hot såsom terrorattacker (Europeiska kommissionen 2017).

Idén om en process- och managementstandard för brottsförebyggande genom urban planering har som sagt funnits i tidigare standardiseringsarbete i olika europeiska och internationella standardiseringsprojekt. Urban och situationell brottsprevention bygger på evidens om att den byggda miljöns fysiska form kan förebygga och minska brott både mot person och egendom. Sådan brottsprevention handlar om användning av i praktiken testade säkerhets- och trygghets-principer på design- och planeringsstadiet med syfte att göra den aktuella miljön säker och trygg. Många aktörer inom samhällsbyggnadssektorn är berörda men i och med kommunernas planmonopol spelar planeringsprocessen en nyckelroll:

- Vid nybyggnad handlar det om att planerare och arkitekter tänker igenom alla förslag utifrån sådana principer och evidens och uppgör planer och ritningar för gatustruktur, kvarter, enskilda byggnader, torg, grönområden osv., på sätt som bidrar till situationell brottsprevention
- Vid förändring av existerande byggd miljö handlar det om att använda samma principer och evidens för att identifiera kriminogena och/eller otrygga platser, kartlägga och analysera deras dynamik och sedan komma med förslag till förändringar som bör leda till färre brott och/eller att oron för brott minskar.

Avgörande för framgång är i båda fallen samverkan mellan och tillvaratagande av alla berörda aktörers kompetens och erfarenheter avseende den specifika plats det rör sig om. Det är just där en standard för process och förvaltning skulle kunna vara ett avgörande redskap för att genomföra och kvalitetssäkra brottsförebyggande insatser.

Den rapport gjord av SIS som utgör en del av detta projekt (avsnitt 2.4.) visar det omfattande standardiseringsarbete som pågår med anknytande inriktning på europeisk och internationell nivå genom European Committee for Standardization (CEN) och International Organization for Standardization (ISO). Projektgruppen ser naturligtvis detta som positivt, men samtidigt visar SIS kartläggning att det svenska engagemanget är otillräckligt i de kommittéer som är direkt engagerade i en process och förvaltningsstandard för urban och situationell brottsprevention av det slag som behöver utvecklas. Av den representation vi kan se i svenska spegelkommittéer genom SIS kartläggning indikeras också att samhällsbyggnadssektorn i huvudsak saknar engagemang i dessa frågor. Det är förvånande med tanke på att europeisk standardisering kommer att gälla också i Sverige och för svenska aktörer både inom och utom landet.

En grund för ansökan till Vinnova var att två av medlemmarna i projektgruppen, Ceccato och Landzelius, då redan arbetade inom det här utpekade innovationsområdet genom sina roller inom situationell brottsprevention som koordinatörer för nätverken Säkraplats respektive Säkraplats Väst. Båda hade tidigare också engagerat sig i frågor kring standardisering på området och hade varit svenska delegater i en europeisk, EU-finansierad, flerårig aktivitet inom området. Aktiviteten ifråga var en "COST Action" (COST står för Cooperation in Science and Technology) med rubriken Crime Prevention through Urban Design and Planning (CPUDP). Med delegater från 25 europeiska länder genomfördes studieresor till europeiska städer med presentationer på plats av olika CPUDP-lösningar, och arbetsgrupper engagerade sig i den på området redan existerande europeiska standarden CEN 14383. Denna standard utvecklades i kommittén CEN TC325 under främst åren 1995-2007 och var i behov av uppdatering, liksom ny status och nytänkande kring implementering. Aktionen avslutades efter fyra års verksamhet vintern 2018. Från dess besök i Sverige 2015 finns en rapport om det tema som för den studieresan särskilt fokuserades – processer och partnerskap (Landzelius, 2017; Landzelius & Thodelius, 2017). Slutsatser av aktionens arbete handlade om tre centrala behov: mer och bättre strukturerad samverkan mellan samhällsbyggnadssektorns berörda aktörer inklusive rättsväsendet; ökad kännedom såväl om standardens existens som om CPUDP i bred bemärkelse; innovation efter CEN 14383 i förhållande till ny evidens, nya slags urbana hot, och nya digitala både risker och möjligheter (t.ex. digitala skalskydd och andra slags sensorhinder, trygghetsappar, territoriell drönarövervakning).

2.1.3. Policyutveckling i Sverige

Den svenska riksdagen fattade i mars 2017 beslut om ett nytt program för brottsförebyggande: *Tillsammans mot brott* (Regeringen, 2017a). Programmet lyfter fram situationell prevention på ett sätt som tidigare aldrig gjorts i Sverige. "Kärnan i den situationella preventionen", skriver regeringen, "är att fokus inte ligger på individens motivation att begå brott utan på objektet, platsen eller förutsättningarna i övrigt kring brottstillfället" (ibid.: 13). Regeringen lyfter under rubriken "Brottsförebyggande aspekter i fysisk planering och bostadsbyggande" särskilt fram olika offentliga och privata aktörers ansvar, roller och samverkansbehov dem emellan i utveckling och implementering av effektiv situationell prevention. Avseende åtgärder framhålls att "[d]et kan handla om alltifrån hur bostadsområden, parker och torg planeras och utformas till byggnadstekniska detaljer som lås, entréers utformning och belysning" (ibid.: 47). Regeringens betoning på att situationell prevention kräver samordning och kontinuitet i genomförandeprocesser, från långsiktig övergripande planering till teknik- och produktfrågor, knyter direkt an till frågan om standardisering är ett lämpligt verktyg för att uppnå sådana effekter.

Brottsförebyggande rådet (Brå) gavs centralt ansvar för att bidra till implementering av detta nya fokus på situationell prevention. I sin årliga rapport 2018 *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige* beskriver Brå en situation där det "på många platser, främst inom den kommunala sektorn, [finns] ett fokus på breda välfärdsinsatser och social prevention", men att det är "mindre vanligt med situationella insatser direkt mot riskgrupper och brottsutsatta platser" (Brå, 2018: 60). Brå noterar också att detta *inte* är i linje med *Tillsammans mot brott*, där behovet av att stärka de situationella insatserna framhävs. I likhet med *Tillsammans mot brott* skriver Brå också att "[v]id planering och nybyggnation kan brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv tas med tidigt i processen", men tillägger också något som anknyter direkt till denna förstudie: "Att formulera standarder och certifieringar för hur byggnader bör utformas och områden bör planeras kan bidra till att det blir lättare för involverade aktörer att arbeta med det brottsförebyggande perspektivet" (ibid.: 54). I den

årliga rapporten 2019 skriver Brå att "[i] stort kvarstår slagsidan" och att det "vore önskvärt" att aktörer med ett mer situationellt perspektiv skulle "ses som lika naturliga aktörer i det brottsförebyggande arbetet som de med ett mer socialt" (Brå, 2019a: 55). Brå nämner också ett antal exempel på brottsförebyggande arbetet där situationella insatser är i fokus, liksom hur de genom olika slags stöd bidrar till en utveckling mot bättre balans mellan socialt och situationellt arbete. Brå nämner också som viktigt i detta sammanhang ett regeringsuppdrag Boverket får i augusti 2018.

Regeringen ger 2018 Boverket i "[u]ppdrag att ta fram en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocesser" (Regeringen, 2018a). Som bakgrund till uppdraget hänvisar regeringen dels till det brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott*, dels till propositionen Politik för gestaltad livsmiljö där regeringen betonar "betydelsen av trygghet i våra gemensamma miljöer och samhället i stort" (Regeringen, 2017b). I Boverkets uppdrag ingår bl.a. att ta fram en vägledning och det betonas att den ska visa "hur brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder kan tillvaratas i olika skeden av samhällsbyggnadsprocessen, från planering och anläggning till förvaltning", liksom "innehålla goda exempel avseende samhällsbyggnadsprocessens olika skeden och aktörer". Regeringen anger att Boverket ska genomföra uppdraget bl.a. "i samarbete med Brottsförebyggande rådet, länsstyrelserna och Polismyndigheten", samt även bjuda in relevanta aktörer för dialog och kunskapsutbyte. Utöver en vägledning ingår som en väsentlig komponent i Boverkets uppdrag att "se över om och hur tolkningen av plan- och bygglagen (Plan- och bygglag SFS 2010:900) kan utvecklas avseende trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter", något som är av betydelse också i relation till standardisering inom området. Boverket redovisar detta uppdrag hösten 2019 genom en ny webbsida kallad Brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder, genom rapporten *Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen* (Boverket 2019); och genom två till Boverkets uppdrag relaterade rapporter från KTH: *Trygg stadsmiljö: Teori och praktik för brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder* (Ceccato m.fl., 2019) och *Trygg stadsmiljö i praktiken: Visioner, exempel och tips* (Ceccato & Petersson, 2019).

Efter denna redovisning av Boverket har myndigheten för närvarande inget regeringsuppdrag avseende dessa frågor och förefaller därför inte längre arbeta aktivt med dem. Men i detta sammanhang där insatser från Brå och Boverket refererats måste noteras att de båda myndigheterna inte är överens med avseende på reglering av brottsprevention. I mars 2020 publicerar Brå sin årliga rapport *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige - Nuläge och utvecklingsbehov* (Brå, 2020). I Boverkets uppdrag 2018 ingick som ovan sagts att se över plan- och bygglagen i relation till brottsprevention och samhällsbyggnad. Brå kommenterar i sin rapport 2020: "Boverket har bedömt att forskningsläget i Sverige inte är tillräckligt starkt för att stödja förändringar i plan- och bygglagen. Brå delar inte den bedömningen, och menar att bebyggd miljöns påverkan på brottslighet inte kan skilja sig så avsevärt mellan Sverige och de anglosaxiska länder, där den aktuella forskningen hittills mestadels skett. Ett övervägande om förändringar i plan- och bygglagen bör enligt Brå på goda grunder kunna göras avseende brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekter" (ibid.: 9, se även 14, 67).

Även på regeringsnivå är oklarheten betydande avseende det område som vi här betraktar som ett väsentligt innovationsområde. Att myndigheter inte är överens och att regeringen är oklar bekräftar eventuellt betydelsen av att utveckling och innovation sker på området. Regeringen beslutar i november 2019 att inrätta en kommitté med namnet "Kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete" där direktivet (Regeringen, 2019) anger som syfte att utredningen (Justitiedepartementet, 2019) ska: (1) utreda kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet; (2) föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör

utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar; samt (3) lämna förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Något förenklat kan sägas att utredningen handlar om att klargöra ansvarsförhållanden för det brottsförebyggande arbetet samt identifiera och föreslå hur de brister kan avhjälpas som finns i nutid avseende brottsförebyggande arbete på lokal nivå.

Men i förhållande till regeringens egna ståndpunkter i det brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott* (Regeringen 2017a) och därefter på regeringens uppdrag genomförda insatser (refererade ovan) av statliga myndigheter (Brå och Boverket) är kommittédirektivet förvånande otillräckligt i sin betoning av social prevention, samverkan mellan statliga(!) myndigheter och brist på uppmärksamhet avseende situationell prevention och de många aktörer av andra typer än statliga som i sådant brottspreventivt arbete måste samverka. Med direktivets utgångspunkt utpekas självklart kommunen som en naturlig samverkanspart i det brottsförebyggande arbetet och flera kommunala verksamheter pekats ut som naturliga parter (socialtjänst, skolväsende, bostadsförsörjning, ANDT-samordning, social hållbarhet, integration, jämlikhetsarbete), men även ett större antal statliga aktörer (Polismyndigheten, Kriminalvården, Ekobrottsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Skatteverket, Tullverket), liksom existerande samverkansformat som sociala insatsgrupper, SSPF och kommun-regionöverlappande hälso- och sjukvård. Därtill pekats också civilsamhället ut i form av trossamfund och föreningsliv.

Naturligtvis är effektiv samverkan mellan dessa många aktörer önskvärd, men direktivet gör trots dessa uppräkningsurval ett selektivt urval som innebär ett starkt fokus på social prevention i kombination med att bekämpa brott, och att förebyggande av brott genom situationell prevention i det närmaste saknas helt. Det märkliga är att direktivet förefaller okunnigt om hur regeringens i *Tillsammans mot brott* (Regeringen, 2017a) framhäver behovet av att stärka de situationella insatserna, inte minst nödvändigheten av samverkan mellan olika offentliga och privata aktörer i utveckling och implementering av effektiv situationell brottsprevention. När direktivet omnämmer platsens betydelse för brott görs det endast kort i en fras där näringslivet, enskilda individer, ordningsvakter och trygghetsvårdare nämns som aktörer som kan arbeta indirekt eller direkt med platsspecifika åtgärder (Regeringen, 2019: 7). Men därmed ges situationell brottsprevention perifer betydelse och en slags mikro-lokal karaktär när frågan om urban och situationell brottsprevention i själva verket handlar om samhällsbyggnadssektorn som helhet och på ett strukturellt plan. Det handlar inte heller om att avdela en ordningsvakt med någon dags varsel utan om en långsiktighet som inleds i ett planeringsskede som ligger kanske tio år innan sådana mikrolokala aktörer överhuvudtaget blir aktuella. Följaktligen saknar direktivet helt flera viktiga aktörer i sammanhanget som markexploatörer/ byggherrar, planerare, arkitekter, fastighetsägare, gatukontor, parkförvaltning, polisen i dess förebyggande arbete, etcetera. Det graverande med detta är naturligtvis att alla dessa i högsta grad berör frågan om ett nytt lagstiftat ansvar för kommunerna avseende brottsförebyggande, inte minst genom det faktum att kommunerna har planmonopol.

2.1.4. Samhällsbehov

Ovanstående beskrivning av innovationsområdet visar att under de senaste åren har urban och situationell brottsprevention, och mer allmänt den byggda miljöns betydelse i relation till brottslighet, uppmärksamats alltmer. Men myndigheters olika hållning till problemen liksom regeringens egen oklarhet och brist på tydlig långsiktig involvering av branschaktörer visar att området urban och situationell brottsprevention är i fortsatt behov av utveckling och innovation. Det krävs en genomtänkt specificering utifrån en processförståelse av vilka aktörer som är nödvändiga samverkansparter i ett långsiktigt situationellt brottsförebyggande arbete

samt hur samverkan ska se ut i olika skeden av samhällsbyggnadsprocessen. Det finns här också ett stort behov av att samhällsbyggnadssektorn i mer begränsad bemärkelse inser de betydande vinster för bättre brottsförebyggande som samlat agerande skulle kunna innebära. Utan en sådan genomtänkt bild kan varken effektiv standardisering eller ny lagstiftning om kommunernas utökade roll och ansvar utvecklas. Det bör noteras att standardisering, ackreditering och certifiering hänger nära samman och att hänvisningar till standarder i föreskrift, lag och förordning dels innebär att standarden i fråga måste följas, dels att lagtexter på så sätt kan undvika detaljerade skrivningar. Därmed innebär standardisering och anknytande processer inom detta område former för innovation som skulle möjliggöra bättre och effektivare praktik och utveckling av en bredare och strukturerad marknad genom systematisk evidensbaserad samverkan knuten till metod- och kunskapsutveckling.

2.2. Enkät till samhällsbyggnadssektorn

Projektgruppen beslutade att genomföra en enkät för att söka svar på frågan ”om aktörer inom samhällsbyggnadssektorn uppfattar standardisering som ett relevant stöd i brottsförebyggande arbete”. Enkäten är följaktligen en central del av projektets övergripande syfte att inventera aktörers intresse för standardisering inom området urban och situationell brottsprevention och hur aktörer skulle uppfatta standardisering inom området i relation till ett antal etablerade nyckelfrågor inom området.

2.2.1. Introduktion och disposition

I utformningen av enkäten ansågs det angeläget att, för det första, betona att projektet knöt an till pågående europeiskt och annat internationellt standardiseringsarbete, liksom att det avsåg något annat än på enskilt initiativ pågående nationellt arbete avseende standardisering riktad mot trygghet i boendemiljöer. I inledningen till enkäten refererades därför till utanför Sverige pågående CEN- och ISO-arbete och till SIS roll (som partner i projektet och som ansvarig svensk aktör för sådan gränsöverskridande standardiseringssamverkan). I anknytning till det pågående internationella arbetet ansågs det, för det andra, viktigt att framhålla vilken typ av standard projektet intresserade sig för. Olika typer av standarder förhåller sig inte normativt till varandra i termer av att en typ skulle vara bättre än en annan utan har olika funktioner och är därmed i hög grad komplementära. Men i relation till projektets syfte och därmed för att få relevanta enkätsvar var det viktigt att i enkätens inledning skapa förförståelse hos respondenterna om vilken typ av standard projektet avsåg och ville ha respondenternas uppfattning om. Under rubriken ”Vilken slags standard?” står det därför i enkätens inledning:

”Den typ av standard vi som genomför denna studie tänker oss är en *standard för process och förvaltning* avseende urban och situationell brottsprevention [i enkäten refererar en fotnot här till Brottsförebyggande rådets definition av sådan prevention]. En sådan standard skulle bli en av aktörerna frivilligt och i samverkan utvecklad gemensam referenspunkt för hur:

- brottsrelaterade problem i den urbana miljön bäst kartläggs och lösningar utarbetas
- brottsförebyggande insatser/åtgärder bäst planeras, utformas och genomförs
- miljön därefter bäst förvaltas för att upprätthålla brottsförebyggande egenskaper”

Standarden skulle alltså *inte föreskriva* att vissa produkter, insatser och åtgärder alltid ska användas och genomföras, *utan anvisa* en generell, beprövad och effektiv process för hur berörda aktörer tillsammans givet en viss plats och situation kan komma fram till en effektiv lösning för att förebygga brott och förvalta en plats på ett brottsförebyggande sätt. En sådan standard för process och förvaltning skulle baseras på den evidens som finns, ge utrymme för berörda aktörers erfarenhet och kunskap, och vara applicerbar såväl i befintlig fysisk miljö som vid nybyggnad.

Centralt vid läsningen av sammanställningen som följer är att hålla i minnet att enkäten inte avser att undersöka intresset för en standard gällande produkter eller specifika åtgärder, utan en standard för process och förvaltning knuten till frågor som berör en mångfald aktörer men på olika sätt. Samverkan mellan aktörer och kombinationen av evidensbaserad forskning och systematiska kunskapsöversikter med de många aktörernas kunskap och erfarenhet om situation och plats blir därmed centralt i enkäten.

Den följande presentationen av enkäten och analysen av dess resultat görs i tre avsnitt. Här i avsnitt 2.2.1. redogörs i det följande för vilka beaktanden som gjorts vid enkätutformning, datainsamling, omkodning av svar och valda analysmetoder, samt genomförs en bortfalls- och

respondentanalys. Syftet är att redogöra för vilka val som har gjorts vid enkätens konstruktion liksom i analysen av svaren och hur detta i sin tur påverkar resultatet. I avsnitt 2.2.2. presenteras resultatet dels genom en systematisk översikt av svaren på enkätens frågor, dels genom en analys av vilka bakgrundsfaktorer – i form av respondenternas kön, ålder, antal år i yrket, samt antal år på arbetsplatsen – som samvarierar med utfallet. I avsnitt 2.2.3. diskuteras avslutningsvis enkätresultatet främst utifrån projektets syfte men vissa jämförelser med tidigare genomförda undersökningar inom området görs tillsammans med observationer om begränsningar i denna studie som vidare forskning skulle kunna adressera.

2.2.1.1. Övergripande utformning och datainsamling

Konkret bestod enkäten av fjorton frågeavsnitt med totalt 66 frågor att besvara. Enkäten inleddes med en bakgrundsfråga gällande respondentens kön, ålder, yrkesroll samt yrkeserfarenhet. Frågan var onummerad och besvarades genom frisvar. Därefter följde den första frågan om standardisering (fråga 1). Denna fråga gällde själva begreppet standardisering och var utformad som en frisvarsfråga där respondenterna tillfrågades om vilka associationer begreppet spontant gav upphov till (se mer om detta under 2.2.1.2. och 2.2.2.1.).

Dessa inledande frågor följdes sedan av tolv tematiserade frågebatterier (fråga 2 till 13), som vardera innehöll fem underfrågor (a-e) vilka fångade olika aspekter av vad standardisering skulle kunna innebära för effekter – främst positiva men även negativa – i arbete med urban och situationell brottsprevention. De tolv frågebatterierna/dimensionerna berörde:

- Samverkan och samverkansformer
- Informationsinhämtning och informationsanalys
- Plats- och problemanalys
- Regional- och kommunal planering
- Nyttiggörande av kompetens och kunskap
- Kompetens- och metodutveckling
- Innovation
- Risker och riskhantering
- Lagstiftat kommunalt ansvar
- Standard som styrmedel
- Ekonomi och konkurrenskraft
- Trygghet och säkerhet som kärnvärde

De tolv frågorna var utformade som flervalsfrågor (likertskalor) där respondenten fick ett påstående att ta ställning till och hen kunde göra en uppskattning, det vill säga att respondenten skattade på vilket sätt hen höll med om påståendet. Skattningen skedde på en förutbestämd fyrgradig skala, från att hen INTE ALLS höll med till att hen höll med I HÖG UTSTRÄCKNING.

Enkäten konstruerades i verktyget Sunet Survey och distribuerades digitalt (via en länk i ett epostmeddelande) till ett riktat urval om 35 olika aktörer/organisationer enligt listan nedan. De ca 950 primärrespondenter som tillsändes följebrev med enkät ombads också att ”sprida länken vidare genom epost och information på hemsidor och i sociala medier”.

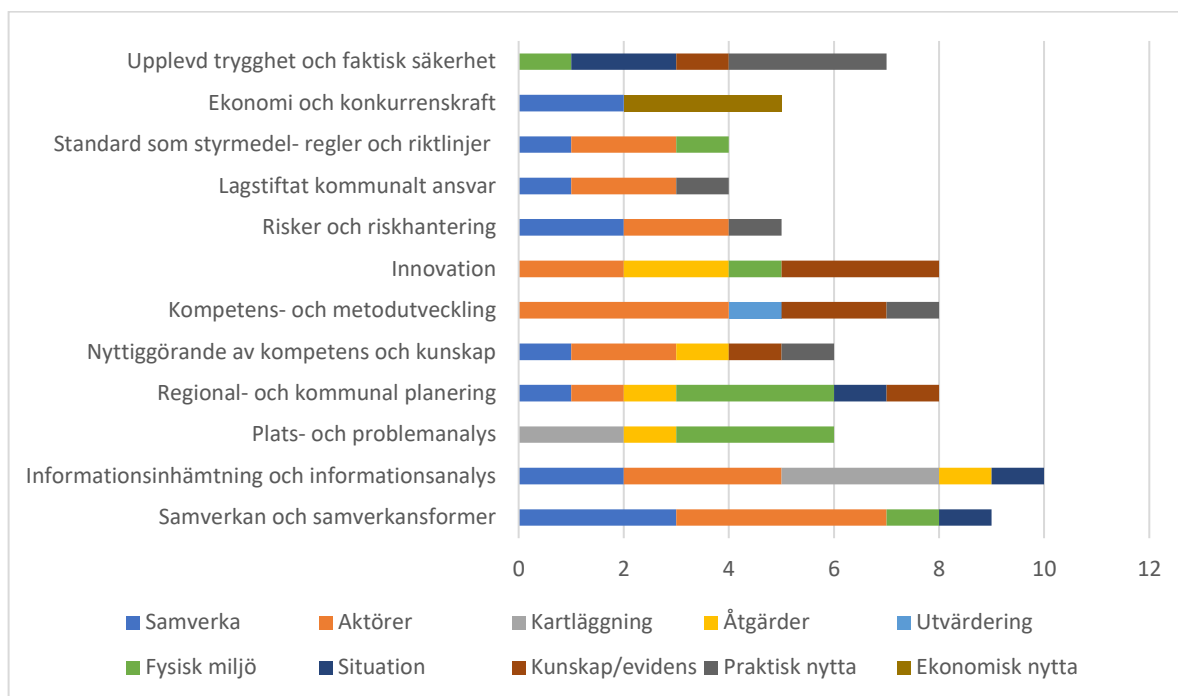
- Boverket
- Rådet för hållbara städer
- Brottsförebyggande rådet
- Brottsoffermyndigheten
- Länsstyrelser

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Polismyndigheten
- Trafikverket
- Sveriges kommuner och regioner
- Kommuner
- Byggherrarna
- Byggföretagen
- Innovationsföretagen
- Fastighetsägarna
- Sveriges Allmännyttan
- Svensk kollektivtrafik
- Svensk försäkring
- Stölskyddsföreningen
- Föreningen för samhällsplanering
- Sveriges Arkitekter
- Sveriges Planerares Riksförbund
- Sveriges Stadsarkitektförening
- Sveriges Stadsbyggare
- Svenska Stadskärnor
- Sveriges Centrumutvecklare
- Blekinge tekniska högskola
- Chalmers tekniska högskola
- Göteborgs universitet
- Kungliga tekniska högskolan
- Malmö universitet
- Umeå universitet
- Örebro universitet
- Säkraplats
- Säkraplats Väst
- Stiftelsen Tryggare Sverige

De tolv frågorna i enkäten representerar inte bara tolv dimensioner av *vad* en standard för urban och situationell brottsprevention skulle kunna inbegripa, utan inrymmer även nyckelord som återkommer i diskursen kring situationellt och systematiskt brottsförebyggande arbete: "samverkan", "aktörer", "kartläggning", "åtgärder", "utvärdering", "fysisk miljö", "situation", "kunskap", "evidens", "praktisk nytta" samt "ekonomisk nytta".

I figur 1 framställs hur de olika frågebatterierna/dimensionerna inkluderar de olika nyckelorden i varierande grad. Det nyckelord som främst är representerat är "aktör", både i form av att samarbeta mellan aktörer och att skapa en ansvars- och rollfördelning mellan aktörer, vilket återkommer flera gånger i de olika frågeställningarna. Det begrepp som förekommer minst antal gånger i enkätens frågor är begreppet "utvärdering".

Enkäten konstruerades i verktyget Sunet Survey och distribuerades digitalt (via en länk i ett epostmeddelande) till ett riktat urval av respondenter (n≈950). Epostmeddelandet utgjordes av ett foljebrev som förklarade enkätens syfte och informerade samtliga tillsända om de 35 aktörer/organisationer som enkäten skickades till. Samtliga primärrespondenter uppmanades att sprida enkäten vidare i sina personliga nätverk, inklusive sociala media. Enkäten öppnades den 6/10, den 21/10 skickades en påminnelse, och den stängdes den 30/10 2020.

Figur 1: Frågeteman samt inkluderade nyckelord från brottsförebyggande arbete.

Urvalet av mottagare av enkäten kan i första hand beskrivas som ett icke-randomiserat urval, eller ett bekvämlighetsurval, då det inte är möjligt att bedöma om de som svarat är representativa för de 35 aktörer som utgör enkätens tänkta helhet (Mathers, Fox & Hunn 2007:13). Eftersom den vidare spridningen bortom de primärrespondenter som direkt tillsänts följebrev med länk är okänd har svarsfrekvensen inte kunnat beräknas utifrån det totala antal som nåtts av länken. En beräkning utgående från det antal primärrespondenter ($n \approx 950$) som tillsändes följebrev med länk skulle vara missvisande eftersom många av dessa i sina respektive organisationer innehar positioner som gör dem lämpliga för att initiera en ”snöbollseffekt” men som inte alls eller inte direkt berör brottsprevention. Projektet har utifrån dessa resonemang valt att beräkna svarsfrekvens utifrån kvoten av hur många respondenter som öppnat enkäten i relation till hur många som har svarat på den. Vad gäller obalanser mellan olika kategorier av aktörer/respondenter som svarat återkommer vi till den frågan i diskussionen om studiens begränsningar (se 2.2.3.2.)

2.2.1.2. Förberedande databehandling, kodning och indexering

Kvoten avseende svarsfrekvens beräknades utifrån ID-listan i enkäten. Det högsta ID-numret är 480 vilket indikerar att 480 personer har öppnat enkäten och 163 har fullföljt den, vilket ger en svarsfrekvens på 34%. Svarsfrekvensen indikerar att resultatet inte går att generalisera (Jones 1996), men är godtagbart för en digital enkät (Saleh & Bista 2017). Enkäten ska därför ses som en explorativ studie där resultaten bör tolkas som indikationer på vilka effekter som respondenterna ser, utifrån sina yrkesroller och de svarsalternativ de ges, att standardisering för brottspreventiv process och förvaltning skulle kunna medföra.

Vad gäller analysen av svaren på enkäten ska här först de omkodningar som gjordes beskrivas. **För det första** omkodades fritextsvaren för yrke [individuell bakgrundsfråga a] och varje svar fördes in under en av fem kategorier (tabell 1). Av dessa är fyra såväl analytiskt som empiriskt rimliga yrkeskategorier: *Akademiker*; *Polis*; *Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning* [för läsbarhetens skull härnäst kallat: *Samhällsplanering etc.*];

Tabell 1: Yrkesroller representerade i de överordnade kategorierna (n=159)

Akademiker	Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning	Polis	Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag	Övriga
<p>Forskare Forskare/Projektutvecklare Lektor Professor kriminologi Universitetsadjunkt</p>	<p>Miljö- och samhällsbyggnadschef; Bygg- och miljöchef; Förvaltningschef miljö- och bygg; Miljö och byggchef/inspektör; Samhällsbyggnadschef; Samhällsbyggnadschef och fysisk planering; Chef byggförvaltning; Teknisk direktör/Chef för miljö- och bygglovsförvaltningen; Stadsbyggnadschef;</p> <p>Samhällsplanerare; Samhällsbyggare; Samhällsbyggnadskoordinator; Fysisk planerare/samhällsplanerare; Stadsplanerare; Plankoordinator; Utredare, ansvar för översiktlig planering och platsutveckling; Utvecklingsstrateg/orts- och stadsutvecklare</p> <p>Stadsarkitekt; Arkitekt; Planarkitekt; Planarkitekt/landskapsarkitekt; Arkitekt, expert bostads- och stadsutveckling; Landskapsarkitekt</p> <p>Expert boendefrågor; Boendekonsulent</p> <p>Planeringsledare trygghetsfrämjande och brottsförebyggande frågor</p> <p>Parkingenjör</p> <p>Trafikingenjör</p> <p>Gatu/Utredningsingenjör</p> <p>Fastighetssamordnare</p>	<p>Polis Kommunpolis Polis – kommunpolis</p>	<p>ANDT- och brottsförebyggande samordnare; Brottsförebyggare; Brottsförebyggande samordnare; Regional brottsförebyggande samordnare; Samordnare situationell brottsprevention; Samordnare för brottsförebyggande frågor och mot våldsbejakande extremism; Utvecklingsstrateg, samordnare för brottsförebyggande arbete; Verksamhetsutvecklare, brotts- och skadeförebyggande (tidigare polis); Folkhälsostateg/Brottsförebyggare; Strateg/socionom/samordnare mot våldbejakande extremism; Preventionssamordnare</p> <p>Trygghetschef; Trygghetsstrateg; Trygghets- och säkerhetsansvarig i det allmännyttiga bolaget X; Trygghetssamordnare, brottsförebyggande och verksamhetsansvarig för platssamverkansorganisation; Utvecklingsledare Trygg i X, stadsdelsförvaltningen X, X stad; Trygghetsutvecklare på försäkringsbolag;</p> <p>Säkerhetschef; Säkerhetsschef i kommunen; Säkerhetsskyddschef; Räddningschef/Säkerhetschef; Säkerhetsansvarig; Regionutvecklare säkerhet; Beredskaps/säkerhetssamordnare; Risk- och säkerhetssamordnare; Säkerhetssamordnare; Säkerhetshandläggare; Säkerhetssamordnare, internt skydd; Säkerhetssamordnare, informationssäkerhet; Säkerhetsexpert; Säkerhetsingenjör; Säkerhetsinspektör; Säkerhets- och utvecklingsstrateg, utbildad socionom; Riskingenjör</p> <p>Chef skadeförebyggande verksamhet; Skadeförebyggare; Försäkringstjänsteman/skadeförebyggare</p> <p>Utvecklingsledare i en kommun</p>	<p>Utvecklingsledare stadsutveckling; VD Centrumutvecklare; Affärsutvecklare kommersiella lokaler</p> <p>Ansvarig för standarder och normer på en förening</p> <p>Kommunalråd; Kommundirektör; Förvaltningschef</p> <p>Socialdirektör; Enhetschef inom socialtjänsten</p> <p>Strateg för social hållbarhet; Hållbarhetsstrateg</p> <p>ANDTS-samordnare; Kommunal samordnare för drog, alkohol, och brottsförebyggande</p> <p>Samordnare; Samordnare folkhälsa; Folkhälsostateg; Utvecklingsledare, fritids- och folkhälsoförvaltningen i Z stad; Produkt- och utvecklingsansvarig hälsa</p> <p>Avd.chef kunskapsförvaltningen; Samordnare/strateg/skolledare</p> <p>Utredningsinspektör på försäkringsbolag</p> <p>Chef/Ledare</p> <p>Civilingenjör</p> <p>Jurist</p> <p>Strateg</p> <p>Projektledare</p> <p>Utredare</p>

samt *Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag* [hädanefter kallat *Brottsförebyggande etc.*]. Det bör eventuellt påpekas att i yrkeskategorin *Samhällsplanering etc.* ingår alla arkitekter som svarat på enkäten baserat på det faktum att de i fritextsvaren indikerade att de arbetade i offentlig tjänst och var knutna till planering.

Den femte kategorin, i det följande kallad *Övriga*, är inte en yrkeskategori utan samlar de respondenter som antingen uppger yrken/uppdrag som inte distinkt kan hänföras till någon av de fyra först nämnda yrkeskategorierna, eller som identifierat sig på ett sätt som gör deras yrkesroll oklar. En ”strateg”, ”utredare” eller ”samordnare” skulle kunna höra till vilken som helst av de andra fyra kategorierna; en ”VD Centrumutvecklare” har med största sannolikhet ett uppdrag som utöver t.ex. ekonomiska utvecklingsfrågor inkluderar aspekter av kategorin *Samhällsplanerande etc.* såväl som kategorin *Brottsförebyggande etc.* Rimligtvis återspeglar gruppen *Övriga* inte alls ett genomsnitt av uppfattningar om standardisering för situationellt brottsförebyggande. Inte desto mindre bedömdes vid omkodningen att det var värdefullt att inkludera *Övriga* genom dess större heterogenitet avseende representerade yrken/uppdrag och att den därmed utgjorde en intressant jämförelsepunkt i förhållande till de andra fyra.

Tabell 1 visar de fritextsvar (n=159) som respondenter angett för yrke och hur de fördelats och omkodats under de fem kategorierna (fritextsvaren har något redigerats för att minska antalet). Omkodningen syftade till att i analysen kunna se *om* och *hur* utfallet skiljde sig åt mellan olika yrkeskategorier.

För det andra kodades både antal år i yrket [individuell bakgrundsfråga b] och antal år på nuvarande arbetsplats [bakgrundsfråga c] om till att enbart innehålla siffror (i flera fall hade respondenter svarat med tillägget ”år” eller skrivit antalet år med bokstäver).

För det tredje upprättades en kategoriseringsmatris för svaren på enkätens första fråga som specifikt rörde standardisering (fråga 1). I denna fråga ombads respondenterna att i fritext beskriva vilka associationer som begreppet *standardisering* gav upphov till. Inledningsvis lästes alla fritexter noggrant igenom och kategoriserades utifrån sitt innehåll genom en induktiv tolkning (baserad på frågan ”Vad beskriver hen?”). När alla svar lästs och tolkats framträdde ett mönster som indikerade att en relevant indelning kunde göras i två överordnade kategorier vilka namngavs *processer* respektive *produkter* (jfr Bergström & Boréus 2005:43–88). Dessa kategorier knyter an till distinktioner väl kända från såväl standardiseringssammanhang som allmän brottspreventiv diskurs och CPTED. Beskrivningar som till stor del överensstämde med eller påminde om den typ av standard som enkäten definierat fördes till kategorin *processer*, medan de som refererade till standardisering av objekt, tekniska lösningar eller specifika åtgärder fördes till kategorin *produkter*.

Efter denna första kategorisering av respondenternas associationer kring standardisering gjordes sedan en sekundärkategorisering utifrån om de processer och produkter som urskiljts i svaren analytiskt borde ses som *fasta/statiska* eller *flexibla*. Denna kategorisering syftade till att söka fastställa om respondenterna i sina beskrivningar uppfattade de standardiserade processer/produkter vilka de implicit eller explicit talade om som antingen generellt tillämpbara oberoende av de sammanhang de skulle komma att implementeras i, dvs. som *fasta/statiska*, eller som möjliga och/eller önskvärda att anpassa utifrån en lokal kontext eller problembild, dvs. som *flexibla*. Även dessa distinktioner finner stöd i litteratur på området.

Genom kodning och kategorisering av fritextsvaren utifrån dessa distinktioner kunde en kategoriseringsmatris upprättas där de olika svaren inordnades. I tabell 2 visas ett utdrag ur denna matris med exempel på hur den användes. Resultatet av denna kodning och kategorisering med avseende på fördelningen av respondenternas svar redogörs för i inledningen av resultatredovisningen, avsnitt 2.2.2.1.

Tabell 2: Utdrag ur kategoriseringsmatris för fritextsvaren på fråga 1.

	Flexibla	Statiska
Processer	<p>Att det finns vissa satta ramar för hur man ska tänka när man ska planera ett nytt bostads-kvarter, för att undvika benägenheten till att begå brott i området. Att alla bostadskvarter har samma standarder när det gäller brottsförebyggande åtgärder.</p> <p>En ram och stödverktyg för hur en ska arbeta med situationell brottsprevention.</p>	<p>Enhetlighet, att olika aktörer använder samma metoder.</p> <p>Att man genomför systematiskt likartadade åtgärder för att förebygga brottslighet.</p> <p>Min association till ordet standard är att det är tvingande och inte ger utrymme för flexibilitet.</p> <p>1. Mall, 2. Likriktning, 3. Risk för förenkling</p>
Produkter	<p>Att bygga för ökad insyn mot parkeringar, lekplatser och andra yttre gemensamma ytor (...).</p> <p>Att man har en checklista att gå efter när man antingen planerar, bygger eller bedömer en plats/stad.</p>	<p>Regler för utformning av offentliga miljöer gällande t.ex. belysning, GC-tunnlar mm</p> <p>Skrubar och muttrar</p> <p>Belysning av gång- och cykelvägar samt andra allmänna platser.</p>

För det fjärde gjordes en indexering av de frågor som hade fasta svarsalternativ (fråga 2-13) för att möjliggöra en fördjupad analys av enkätens resultat. Frågebatterierna innehöll vardera fem frågor inom en viss dimension. Alla dessa frågor utom en (fråga 11) var uppbyggda som en likertskala för att mäta attityden eller inställningen hos respondenten till ett visst påstående. Därmed kunde svaren på frågorna 2-10 och 12-13 koda om till att gå i en stigande skala där: 1 = INTE ALLS; 2 = KNAPPAST; 3 = I VISS MÅN; samt 4 = I HÖG UTSTRÄCKNING.

Tabell 3: Indexkonstruktion av frågorna 2-10, 12-13, samt respektive Cronbachs α värde.

Dimension	Cronbachs α
Samverkan (fråga 2 a-e)	.980
Information (fråga 3 a-e)	.980
Plats och problem (fråga 4 a-e)	.942
Planering (fråga 5 a-e)	.961
Nyttiggörande (fråga 6 a-e)	1.00
Kompetens och metod (fråga 7 a-e)	1.00
Innovation (fråga 8 a-e)	.948
Standard medför risker (fråga 9c-e)	.946
Standard stödjer riskhantering (fråga 9 a-b)	1.00
Lagstiftat kommunalt ansvar (fråga 10 a-e)	.977
Standard som positiv för ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12a ,c och e)	.723
Trygghet och säkerhet som styrmedel (fråga 13 a-e)	1.00

Användandet av likertskalor ger även en möjlighet att skapa index över de olika dimensionerna genom att sammanföra och standardisera utfallet av flera enkelställda frågor (Eljertsson 2005:92–93). Användandet av index ger även den sammantagna analysen av enkätsvaren högre reliabilitet och validitet, jämfört med att bara använda svaren från de enkelställda frågorna. Indexet standardiserades även mellan 0–1 för att möjliggöra en jämförelse mellan de olika dimensionerna i den kommande analysen. För att bedöma indexens interna konsistens beräknades Cronbachs alpha-värde (Cronbachs α) för de olika frågedimensionerna (tabell 3, föregående sida).

Värdet på Cronbachs α ska vara över 0.7 för att vara acceptabelt för analyser och optimalt eftersträvas värden på 0.9 (Tavakol & Dennic 2011). För att säkerställa ett bra värde handlar det inte bara om att inkludera frågor utan även om att exkludera de variabler som inte mäter samma attityd eller indikationer som övriga i frågebatteriet. Detta var anledningen till att fråga 11 uteslöts helt, liksom att de svarsalternativ i fråga 12 där standarden skulle innebära något negativt för ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12b och d), exkluderades, eftersom dessa tillsammans hade ett Cronbachs α på 0.479.

2.2.1.3. Analysmetoder

För att kartlägga respondenternas uppfattning till standardiseringens möjliga effekter utifrån svaren på flervalfrågorna gjordes först frekvensanalyser för att se på fördelningen av svaren på de olika frågorna. Analytiskt innebar detta en *deskriptiv sammanställning av univariat statistik*. För att kartlägga om det fanns några skillnader i respondenternas uppfattning i relation till yrkeskategori genomfördes även *medelvärdesanalyser* utifrån de index som konstruerats för de olika frågebatterierna. Medelvärdesanalysen syftar till att jämföra det genomsnittliga utfallet mellan olika grupper för att se vilken grupp som på en aggregerad nivå är mer eller mindre positiv i frågan (Esaïasson 2007:400).

Syftet med den kartläggande analysen var att organisera, summera och kommunicera utfallet eller fördelningen av svaren, för att på så sätt skapa en översikt av respondenternas inställning i de olika frågorna (Nolan & Heinzen 2014:2). Eftersom huvuddelen av variablerna i analysen är på en nominal- eller ordinalskala (icke-parametiska, diskreta variabler), så går det enbart att rangordna eller kategorisera svaren – inte att i kvantitativ mening jämföra dem med precision. Det är till exempel svårt att mäta skillnaden kvantitativt mellan I VISS MÅN och KNAPPAST (även om den finns kvalitativt) på samma sätt som skillnaden mellan 43 år och 47 år.

Likväl så är inte skillnaderna mellan grupperna i medelvärdesanalysen signifikanta, eftersom antalet respondenter i de olika grupperna har för stor numerär variation, och därmed kan analysen enbart visa tendenser till skillnader kopplade till yrkesposition. Ett sätt att öka möjligheten för signifikans i medelvärdesanalysen är att aggregera de fem kategorierna ytterligare (till exempel genom att skapa enbart två eller tre kategorier), men då förloras möjligheten att arbeta med precision och indikationer på skillnader.

För att kunna analysera *om* och i så fall *på vilket sätt* respondenternas bakgrundsfaktorer (kön, ålder, antal år i yrket samt antal år på arbetsplatsen) samvarierade med utfallet genomfördes även *bivariat korrelationsanalys* (Esaïasson 2007: 395, 414–424; Nolan & Heinzen 2014: 391–391). Som utfallsvariabler användes de index som konstruerats för hela frågebatteriet istället för de enskilda a, b, c, d och e-variablerna, för att på så sätt underlätta tolkningen av analysen. I analysen användes sambandsmättet Pearsons R, vilket mäter sambandet mellan -1 (fullständigt negativt samband) till +1 (fullständigt positivt samband).

Genom dessa tre analyser framgår tre saker: hur utfallet är fördelat (frekvenser); om det finns en skillnad mellan respondenterna i relation till yrkesgrupp (medelvärdesanalyser); samt om utfallet uppvisar samband med respondentens bakgrundsfaktorer (kön, ålder, antal år i yrket, antal år på arbetsplatsen).

Vid läsning av resultatredovisningen (avsnitt 2.2.2. med underrubriker) är det viktigt att komma ihåg att studien är explorativ, det vill säga att resultaten ska tolkas som indikationer på vilka effekter som aktörerna utifrån sina yrkesroller förväntar sig av en standardisering. Därtill är studien en tvärsnittsstudie, det vill säga att enkäten syftar till att mäta uppfattningen (både positiv och negativ) hos aktörer men enbart vid en specifik tidpunkt (jfr Denscombe 2014). Att enkäten kartlägger uppfattningen om standardisering av process och förvaltning för situationell brottsprevention vid en specifik tidpunkt gör det svårare att se orsakssamband (kausalitet mellan beroende och oberoende variabler samt teoretiska kopplingar) eftersom data därmed inte kan registrera några förändringar. Fördelarna med en tvärsnittsstudie är dock flera – det är ett resurseffektivt sätt att samla in empiri från specifika målgrupper, den möjliggör jämförelser mellan målgrupper samt ger en bra indikation av nuläget (jfr Denscombe 2014).

2.2.1.4. Bortfallsanalys

Bortfallet i enkäten är lågt för enkäten i dess helhet. Majoriteten av frågorna (46 stycken) har inget bortfall alls. De övriga frågorna har ett bortfall som varierar mellan 1.2% till 35% (tabell 4).

Generellt sett är bortfallet relativt lågt och understiger 4% i majoriteten av frågorna (det vill säga att maximalt sex respondentsvar saknas). De frågor som överstiger 4%, men understiger 10% i bortfall är två av bakgrundsfrågorna, frågan om antal år i yrket saknar svar från sju respondenter, och frågan om antal år på arbetsplatsen saknar svar från tolv respondenter. Även fråga 12d, om en standard skulle kunna bidra till att göra roller och gränser otydliga mellan de samverkande aktörerna och mellan beställare och leverantörer av varor och tjänster, saknar svar från sju respondenter. Det största bortfallet finns i fråga 11e, där 57 svar från respondenter saknas. Bortfallet rör frågealternativet ”annat” som svar på vad en standard enligt respondenternas uppfattning skulle innefatta. De svarande kan ha avstått från att svara utifrån att de tyckt att beskrivningarna i 11a-d täckt in deras uppfattning, eller att de tyckt att de uttryckt sin uppfattning om detta ”annat” genom frisvar de redan lämnat på fråga 1 om, i enkätens sammanhang, spontana associationer till begreppet standardisering.

Tabell 4: Bortfall i frågor (MVA). Procent i variabler. Stigande.

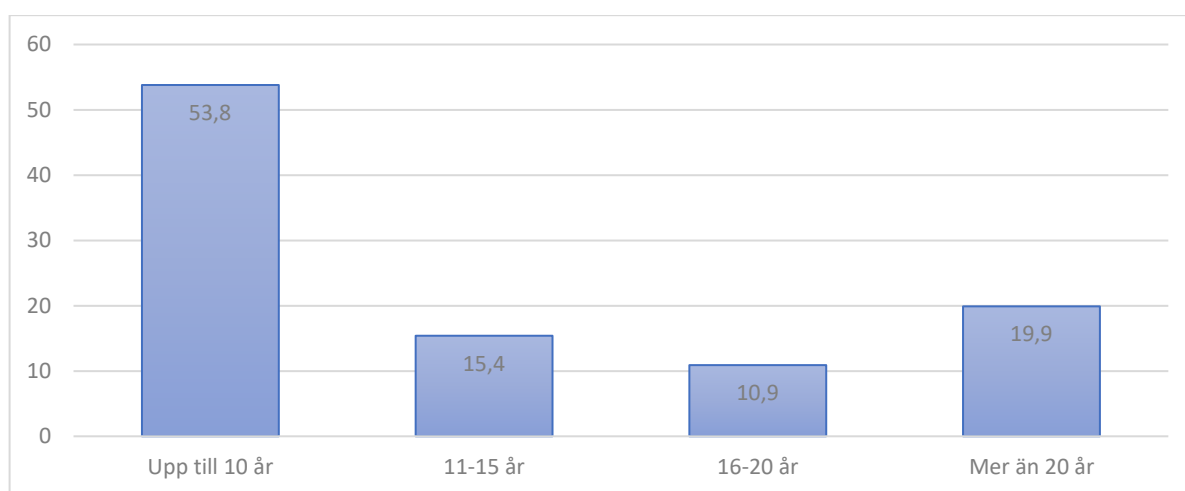
Frågenummer	Bortfall i procent
Fråga 3a samt 3b	1.2
Bakgrundsvariabel: Ålder, Fråga: 13a, 13b, 13c, 13d samt 13e	2.5
Fråga: 11c samt 11d	3.1
Fråga: 12a, 12b, 12c samt 12e	3.7
Bakgrundsfråga: Antal år i yrket samt Fråga: 12d	4.3
Bakgrundsfråga: Antal år på arbetsplatsen	7.4
Fråga: 11e	35

2.2.1.5. Respondentanalys

En bakgrundsanalys av respondenterna gjordes avseende kön, ålder, och yrkeserfarenhet.

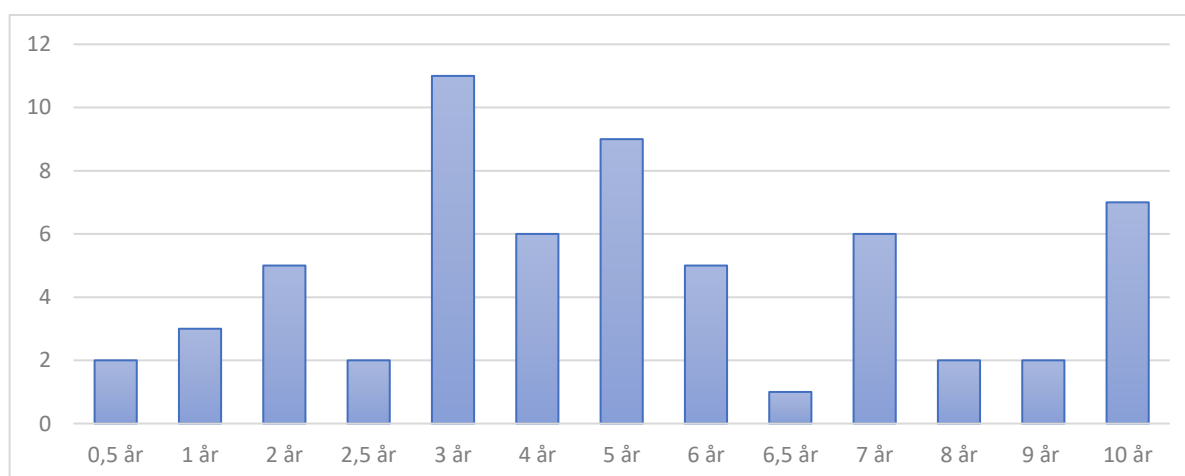
Respondenterna som besvarat enkäten har en jämn könsfördelning (49.7% av de svarande är kvinnor, 44.8% är män och resterande 5.5% vill ej uppge kön). Åldersspridningen bland respondenterna varierar mellan 25 och 67 år, med en medelålder på 47,42 år och en medianålder på 47 år (std. 10.473). Respondenternas yrkeserfarenhet, det vill säga antal år i yrket har medelvärdet 12,8 år (median 10, std. 10.76) och antal år på nuvarande arbetsplats är 7.65 år (median 5.0, std. 7.49).

I figur 2, där antal år inom yrket har delats upp i ålderskluster avseende yrkeserfarenhet, framgår att även om medelvärdet för yrkeserfarenhet ligger på 12,8 år, så har majoriteten av de svarande arbetat färre antal år. Drygt hälften (53.8%) har arbetat upp till 10 år, medan bara drygt var femte (19.9%) har arbetat i mer än 20 år.

Figur 2: Yrkeserfarenhet i åldersgruppsfördelning, i procent. (n=156).

Genom att bryta ner kategorin som arbetat upp till tio år (n=61), se figur 3, framkommer att denna kategori domineras av personer som arbetat i tre år (n=11) följt av de som arbetat i fem år (n=9).

Figur 3: Fördelning av respondenter i kategorin som arbetat upp till tio år i yrket. Antal. (n=61)

Enkäten har främst besvarats av personer inom tre yrkeskategorier: respondenter som hör till kategorin *Brottsförebyggande etc.* (41.5%, n=66), och *Samhällspanerande etc.* (23.9%, n=38), respektive gruppen *Övriga* (21.4%, n=34). Yrkeskategorierna *Polis* och *Akademiker* har lägst representation i enkäten (10.1%, n=16, respektive 3.1%, n=5).

Vi kommer i avsnitt 2.2.3.2. som behandlar begränsningar att återkomma till det faktum att mycket få yrkeskategorier från den privata sidan i samhällsbyggnadssektorn är representerade.

I tabell 5 framgår att yrkeserfarenheten inom yrkesgrupperna skiljer sig åt avseende antal år i yrket och på arbetsplatsen. Respondenterna i kategorin *Polis* har högst antal år i yrket medan de respondenter som hör till yrkeskategorin *Brottsförebyggande etc.* har lägst.

Yrkeskategori	Antal år i yrket	Antal år på arbetsplatsen
Akademiker	12.2 (11.8) (n=5)	12.6 (6.4) (n=5)
Polis	24.9 (12.3) (n=16)	8.0 (6.5) (n=16)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag	10.44 (9.5) (n=66)	6.5 (6.6) (n=60)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning	13.3 (11.8) (n=37)	8.2 (9.2) (n=37)
Övriga	11.27 (6.7) (n=32)	8.17 (7.3) (n=33)
Totalt	12.83 (10.76) (n=156)	7.65 (7.49) (n=151)

Tabell 5: Antal år i yrket samt antal år på arbetsplatsen, medelvärde per yrkeskategori. Standardavvikelse inom parentes.

Genom denna respondentanalys framgår att enkätens respondenter uppvisar en god representativitet gällande kön och ålder, men att representativiteten inte är lika god med avseende på yrkeserfarenhet och yrkeskategorier. Respondenterna i enkäten representerar främst personer i kategorin *Brottsförebyggande etc.*, och överlag personer med kortare yrkeserfarenhet. Strax över hälften (53.3%) har arbetat upp till tio år, men 23% (n=38) av dessa har bara arbetat i upp till fem år.

2.2.2. Resultatredovisning

Resultatet av bearbetningen av enkätdata med ovan genomgångna analysmetoder presenteras i de följande två avsnitten. Först presenteras respondenternas svar på enkätens frågor (avsnitt 2.3.2.1). Detta avsnitt utgör i huvudsak en tematisk deskriptiv redovisning av den inledande frisvarsfrågan (fråga 1), och de 12 därpå följande frågebatterierna/ dimensionerna (fråga 2–13). Avsnittet redovisar kartläggningen av respondenternas uppfattningar i frågorna på både en generell nivå och utifrån yrkeskategori. Därefter presenteras resultatet av den korrelationsanalys som genomfördes (avsnitt 2.2.2.2.). Denna analys syftar till att fastställa *om, vilka* och *hur* bakgrundsvariabler (kön, ålder, antal år i yrket, samt antal år på arbetsplatsen) samvarierar med utfallet i frågorna.

2.2.2.1. Respondenternas svar på enkätens frågor

Den deskriptiva sammanställningen och medelvärdesanalysen som ligger till grund för kartläggningen kommer nedan att presenteras under onummerade rubriker utifrån de frågebatterier/dimensioner som enkäten innehöll (fråga 2-13) och i samma ordningsföljd. Först presenteras dock respondenternas frisvar på fråga 1 så som svaren framträder efter kodning och kategorisering.

Respondenternas associationer till begreppet standardisering

De associationer som begreppet standardisering i relation till situationell brottsprevention gav upphov till kan antas visa respondenternas förförståelse av vad en standardisering skulle innebära och innefatta i praktiken. De frisvarsassociationer som lämnades kategoriserades ovan i termer av dels *produkter* respektive *processer*, dels om dessa uppfattades som *fasta* eller *flexibla* (se tabell 2).

I tabell 6 framgår att de flesta respondenter ser på standardisering som en fråga om att standardisera processer (63.8%), och att sådana processer i lika hög grad kan vara flexibla (32.2%) som statiska (31.6%). Av de som ser på standardisering som en fråga om att standardisera produkter uppfattar en relativt liten andel sådana som flexibla (7.4%) medan de flesta ser dem som statiska (28.8%).

Tabell 6: Fördelning av fritextsvar, association till begreppet standardisering, i totalprocent (n=149).

	Flexibla	Statiska	Totalt
Processer	32.2%	31.6%	63.8%
Produkter	7.4%	28.8%	36.2%
Totalt	39.6%	60.4%	100%

Tabell 6 ger sammantaget en bild av att respondenterna ser standardisering som något som reglerar och stödjer processer (63.8%), men också att de flesta uppfattar att standarder innebär stödjande funktioner som främst är statiska (60.4%), dvs. generellt tillämpbara processer (31.6%) och produkter (28.8%) utan att hänsyn behöver tas till specifika omständigheter.

I tabell 7 framgår att det finns en mindre variation mellan de olika yrkeskategorierna avseende hur de associerar till begreppet standardisering, även om den stora majoriteten associerar till processer.

Tabell 7: Korstabell. Yrkeskategori och association till begreppet standardisering. Kolumnprocent (n=148).

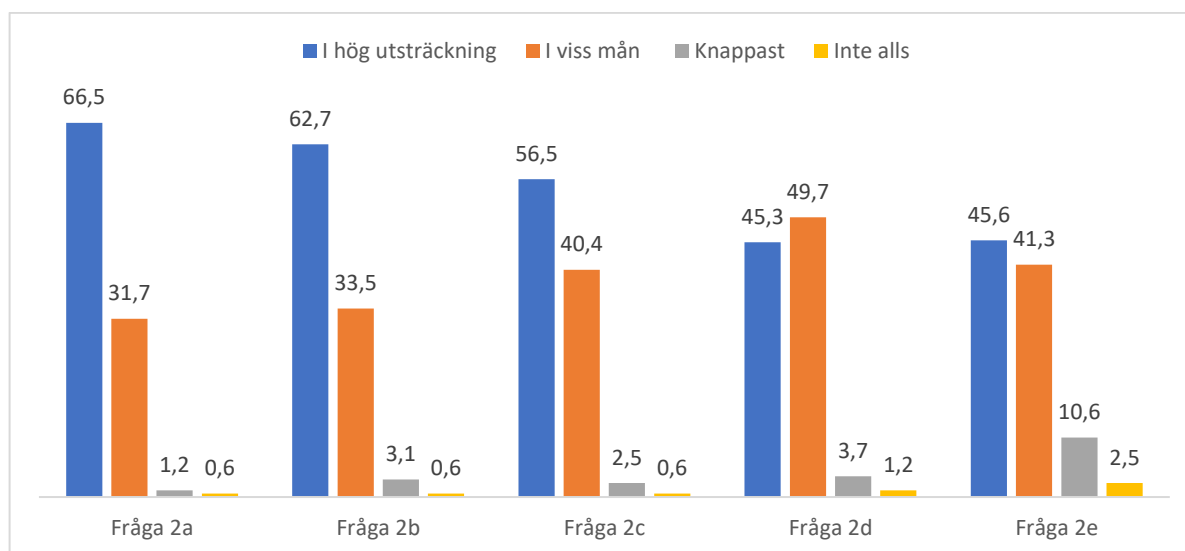
	Akademiker (n=5)	Polis (n=16)	Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhets- relaterat uppdrag (n=64)	Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=33)	Övriga (n=30)	
Processer	80	62.5	64.1	63.6	63.3	64.2
Produkter	20	37.5	35.9	36.4	36.7	35.8
Totalt	100	100	100	100	100	100

Kategorin *Akademiker* utmärker sig genom en större skillnad i förhållande till övriga, men antalet respondenter i den kategorin är mycket litet och ingen slutsats kan dras av den skillnaden. I förhållande till detta projekts utgångspunkt i en standard för process och förvaltning är det värt att notera att nästan två tredjedelar förefaller ha en liknande uppfattning om vad en standard skulle normera.

I relation till fråga 1 är fråga 11 en slags kontrollfråga – båda frågorna avser att *indikera* men *inte kartlägga* de svarandes förståelse gällande vad standardisering på området kan handla om. Projektets fokus var inte att studera samhällsbyggnadssektorns aktörers uppfattning om standarder för brottsprevention i största allmänhet, utan specifikt om en sådan standard som stöd för *process* och *förvaltning*. Den genomförda kodningen och kategoriseringen är betydelsefull för att kontextualisera respondenternas svar eftersom ingen anledning fanns att förvänta sig att deras spontana associationer skulle motsvara projektets utgångspunkt. Vi ser att en relativ överensstämmelse finns mellan projektets och respondenternas uppfattning om process, men i mycket mindre grad avseende flexibla respektive statiska lösningar i relation till de sammanhang där de ska realiseras. Vi återkommer till detta också i analysen av svaren på fråga 11.

Samverkan och samverkansformer

I den fråga som rör samverkan får respondenten skatta sin uppfattning avseende om en standard kan medföra positiva effekter för dito (fråga 2). I den övergripande analysen framkommer att majoriteten anser att en standard för processer och förvaltning avseende situationell brottsprevention skulle ha positiva effekter för samverkan, framför allt i relation till att tydliggöra vilka aktörer som kan bidra till det brottspreventiva arbetet. De flesta svarande har markerat att de uppfattar att en standard skulle ha en positiv effekt på samverkan I HÖG UTSTRÄCKNING, därefter är I VISS MÅN det vanligaste svaret på frågorna.

Figur 4: Fördelning i procent på fråga 2a till 2e. (n=161)

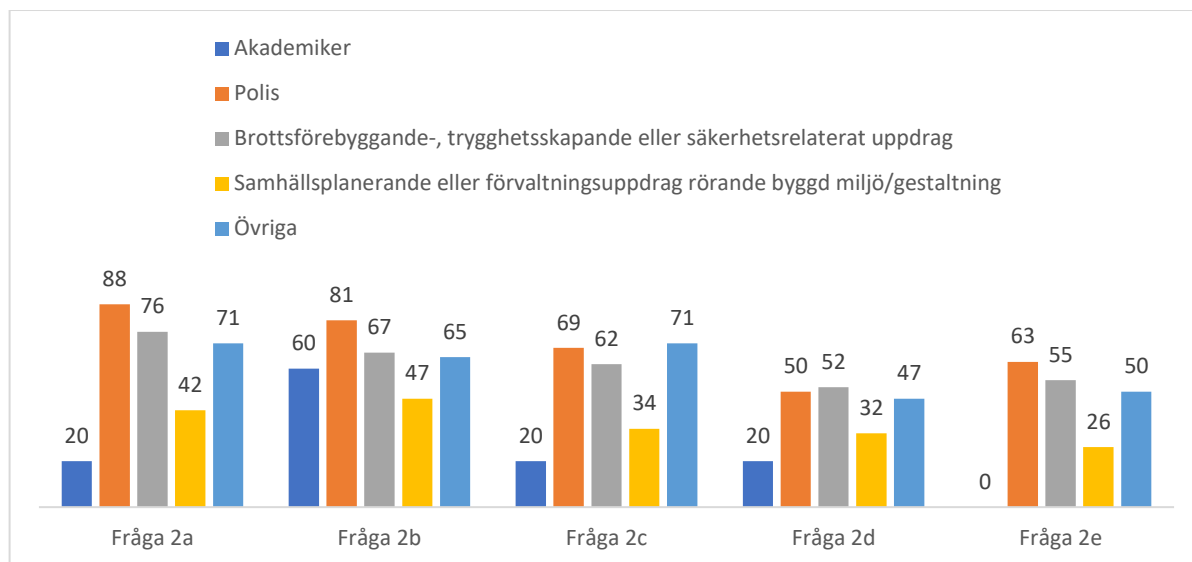
I figur 4 framkommer att 66.5% av respondenterna anser att en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention medföra positiva effekter I HÖG UTSTRÄCKNING för samverkan och samverkansformer genom att tydliggöra vilka aktörer i samhällsbyggnadssektorn som kan bidra till brottsprevention (fråga 2a).

62.7% uppfattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING kommer att bidra till att tydliggöra vilka aktörer som bör ingå i samverkan utifrån specifik plats- och problembild (fråga 2b).

Strax över hälften, 56.5%, uppfattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle bidra till en samsyn mellan berörda aktörer avseende ansvars- och rollfördelning (fråga 2c).

Något färre, 45.3%, svarar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle få positiva effekter genom att förenkla samverkan över kommunala och geografiska gränser (fråga 2d).

Nästan lika många respondenter, 45.6%, tror att en standard skulle få positiva effekter I HÖG UTSTRÄCKNING, genom att ”mötesträsk” undviks (fråga 2e).

Figur 5: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 2a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=158).

För att se om uppfattningen mellan de olika yrkeskategorierna skiljde sig åt gjordes en frekvensanalys utifrån de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING i fråga 2a till 2e. Procentsatserna är beräknade utifrån den interna variationen i yrkeskategorin, det vill säga antal svarande i yrkeskategorin dividerat med totala antalet i yrkeskategorin (figur 5).

I figur 5 framkommer det att de två yrkeskategorier som på generell nivå främst uppfattar att en standardisering kommer att ha positiva effekter för samverkan är respondenter inom Polis och Brottsförebyggande etc., vilket även bekräftas av en medelvärdesanalys på indexeringen av frågan (tabell 7).

Tabell 7: Medelvärdesanalys av samverkansindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=158).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.80 (0.061)
Polis (n=16)	0.92 (0.089)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=66)	0.89 (0.136)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=38)	0.82 (0.117)
Övriga (n=33)	0.89 (0.091)
Totalt (n=158)	0.87 0.121

I tabell 7 framgår att yrkeskategorin *Polis*, respondenter i kategorin *Brottsförebyggande etc.*, samt de inom kategorin *Övriga* är de som främst svarar I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 2a (88%; 76% respektive 71%). Respondenter i kategorin *Akademiker* och respondenter i kategorin *Samhällsplanering etc.*, i sin tur, verkar främst ha svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 2b (60% respektive 47%). Här kan alltså urskiljas en viss skillnad mellan de olika yrkeskategorierna avseende vad som uppfattas som den mest positiva effekten av standardisering. Kategorierna *Polis*, *Brottsförebyggande etc.*, samt *Övriga* har respondenter som ser den mest positiva effekten i att det tydliggörs vilka aktörer i samhällsbyggnadssektorn som kan bidra till brottsprevention, emedan resterande yrkeskategorier ser huvudvinsten i att tydliggöra vilka aktörer som bör ingå i samverkan utifrån en specifik plats- och problembild.

Informationsinhämtning och informationsanalys

I enkäten ställs frågan om respondenterna uppfattar att en standard avseende process och förvaltning för situationell brottsprevention skulle medföra positiva effekter för informationsinhämtning och -analys (fråga 3). Även här är majoriteten respondenter positiva, och alternativet I HÖG UTSTRÄCKNING är det vanligaste svaret på alla frågor, förutom på fråga 3d gällande att en standard skulle ha positiva effekter för att undvika ”information overload”, där svarsalternativet I VISS MÅN är det vanligaste (52.8%).

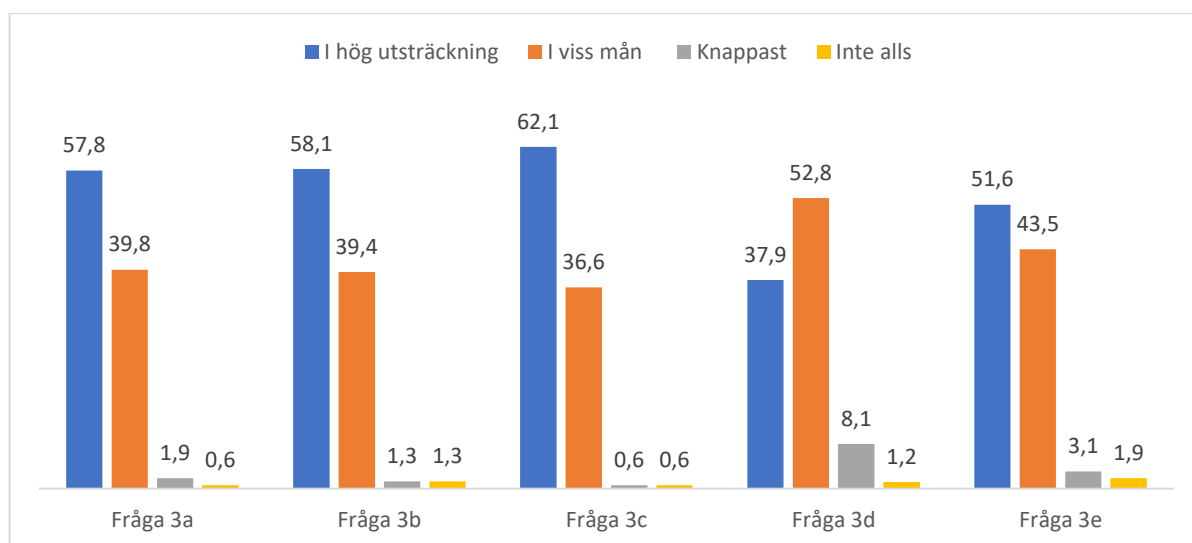
När man ser till delfråga för delfråga (figur 6) framgår att 57.8% uppfattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha positiva effekter för att skapa en förståelse för vilken information som är viktig och vilken aktör som bäst hämtar in den (fråga 3a).

58.1% skattar I HÖG UTSTRÄCKNING en positiv effekt av att en standard skulle tydliggöra vilken information som är relevant för vilken aktör och i vilken situation (fråga 3b).

62.1% av respondenterna anser att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING positivt skulle stödja effekt på systematisk informationsinhämtning och strukturerad informations-delning (3c).

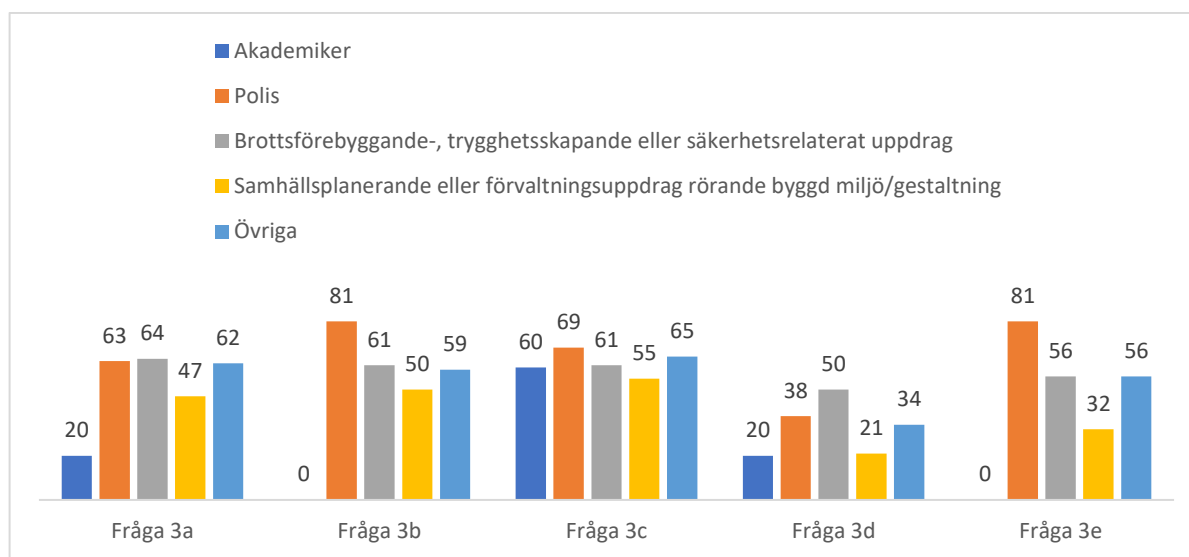
Inte fler än 37.9% av respondenterna uppfattar att en standard skulle ha en positiv effekt I HÖG UTSTRÄCKNING för undvikandet av ”information overload” (fråga 3d).

På den sista frågan (3e) uppfattar 51.6% att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha en positiv effekt för att bidra till sammanvägda problemanalyser och en effektiv fördelning av roller och insatser.

Figur 6: Fördelning i procent på fråga 3a till 3e. (n=161).

Inom de olika kategorierna förekom det en viss variation (figur 7; tabell 8). Inom *Polis* och i gruppen *Övriga* var man på generell nivå mer benägen att skatta att standardisering skulle I HÖG UTSTRÄCKNING ha positiv effekt på informationsinhämtning och -analys.

Figur 7: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 3a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=158).

Tabell 8: Medelvärdesanalys av informationsinhämtning- och analysindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=158).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.76 (0.065)
Polis (n=16)	0.92 (0.089)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=65)	0.87 (0.14)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=38)	0.84 (0.102)
Övriga (n=34)	0.89 (0.088)
Totalt (n=158)	0.86 (0.117)

Respondenter inom de tre yrkeskategorierna *Akademiker*, *Brottsförebyggande etc.* och *Samhällsplanering etc.* var på generell nivå däremot mer benägna att skatta att en standard skulle ha positiva effekter I VISS MÅN för informationsinhämtning och -analys.

Till sist kan nämnas att yrkeskategorin *Polis* ansåg att den positiva effekten avseende informationsnyttan främst gällde att en standard skulle tydliggöra vilken information som är relevant för vilken aktör och i vilken situation (3b), men också för att den skulle bidra till sammanvägda problemanalyser och en effektiv fördelning av roller och insatser (3e).

Plats- och problemanalys

I enkätens frågebatteri avseende plats- och problemanalys tillfrågas respondenterna om sin uppfattning rörande om och på vilket område standardisering skulle kunna ha positiva effekter. Majoriteten av respondenterna är mycket positiva till en standard (figur 8).

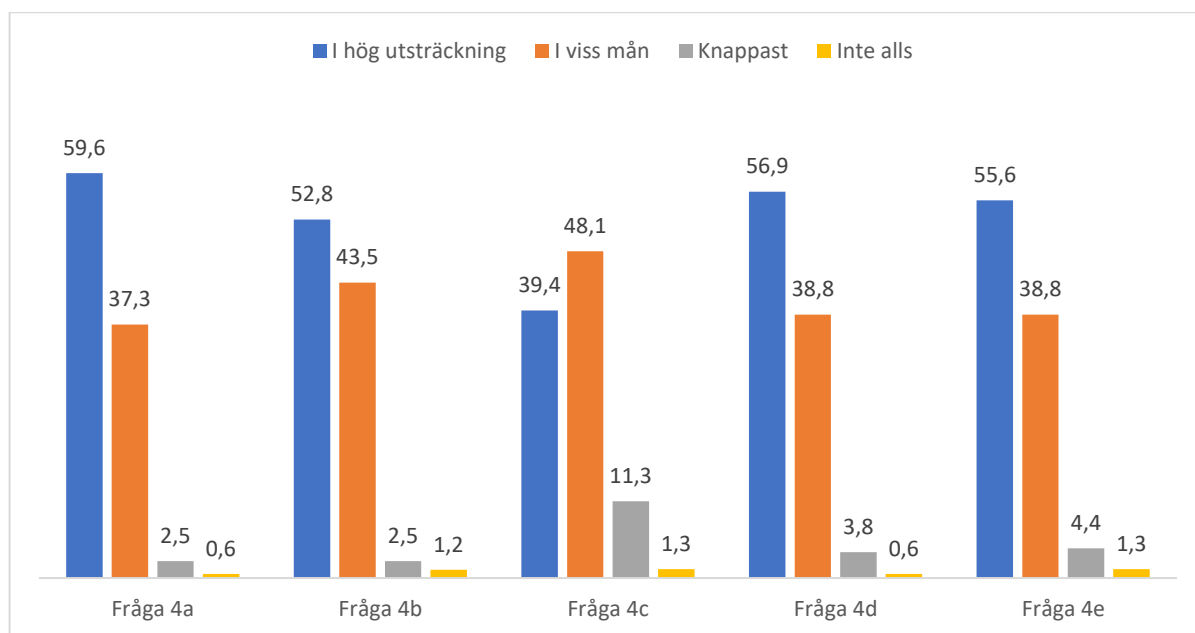
Delfråga för delfråga framgår att 59.6% anser att en standard skulle ha positiva effekter I HÖG UTSTRÄCKNING för att styra systematisk kartläggning av upplevda trygghets- och brottsproblem (fråga 4a).

Vidare anser 52.8% av de svarande att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle medföra positiva effekter för att stödja metoder för GIS-kartering av trygghets- och brottsproblems koppling till specifika platser (fråga 4b).

56.9% anser att standardisering I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ge positiva effekter för att stödja inventeringen av den byggda miljöns brottsalstrande respektive brottsreducerande kvaliteter (fråga 4d).

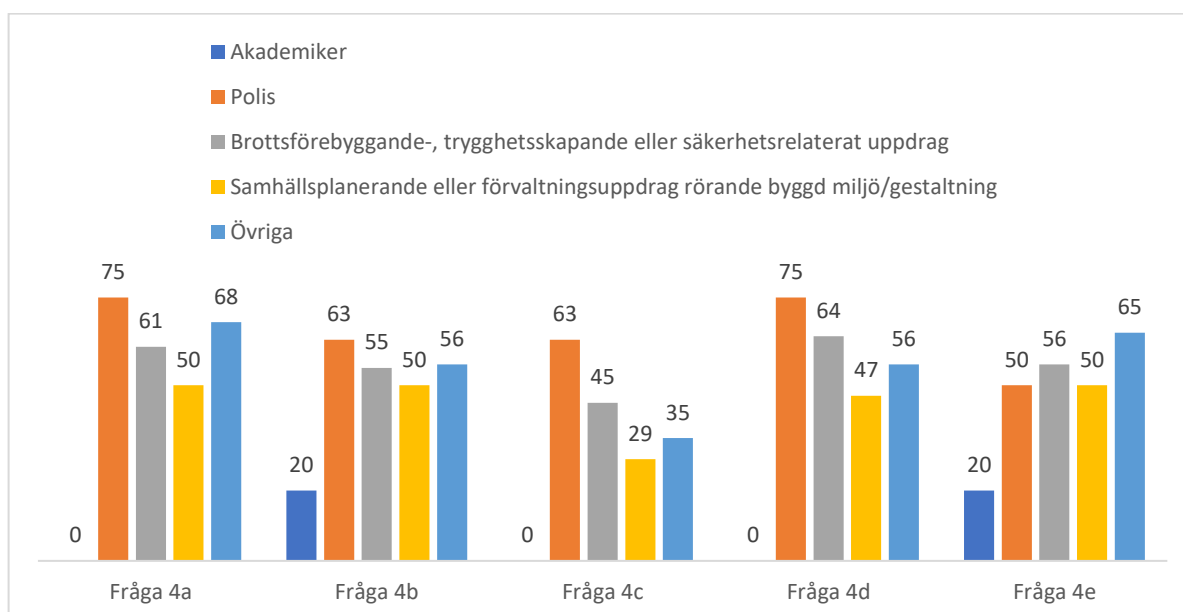
Nästan lika många, 55.6%, anser att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha positiva effekter genom att ge underlag av relevans för såväl akuta insatser/lösningar som långsiktiga åtgärder (fråga 4e).

Den fråga som i någon mån skiljer ut sig är frågan om en standard skulle ha positiva effekter för att stödja kartering av ett område avseende fördelningen av offer, förövare och funktionen ”kapabla väktare” (fråga 4c). Här är det bara 39.4% av respondenterna som tror att en standard skulle ha positiva effekter I HÖG UTSTRÄCKNING. Dock är det fortfarande en stor positiv majoritet också i svaren på denna fråga eftersom ytterligare en stor del (48.1%) tror att det blir en positiv effekt I VISS MÅN.

Figur 8: Fördelning i procent på fråga 4a till 4e (n=161).

I den variation som finns mellan de olika yrkeskategorierna i fördelning av svar inom alternativet I HÖG UTSTRÄCKNING, så framkommer att även här har respondenter från yrkeskategorin *Polis* eller de som finns i gruppen *Övriga* en högre benägenhet att skatta de positiva effekterna I HÖG UTSTRÄCKNING jämfört med övriga yrkeskategorier (figur 9).

Figur 9: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 4a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=156).

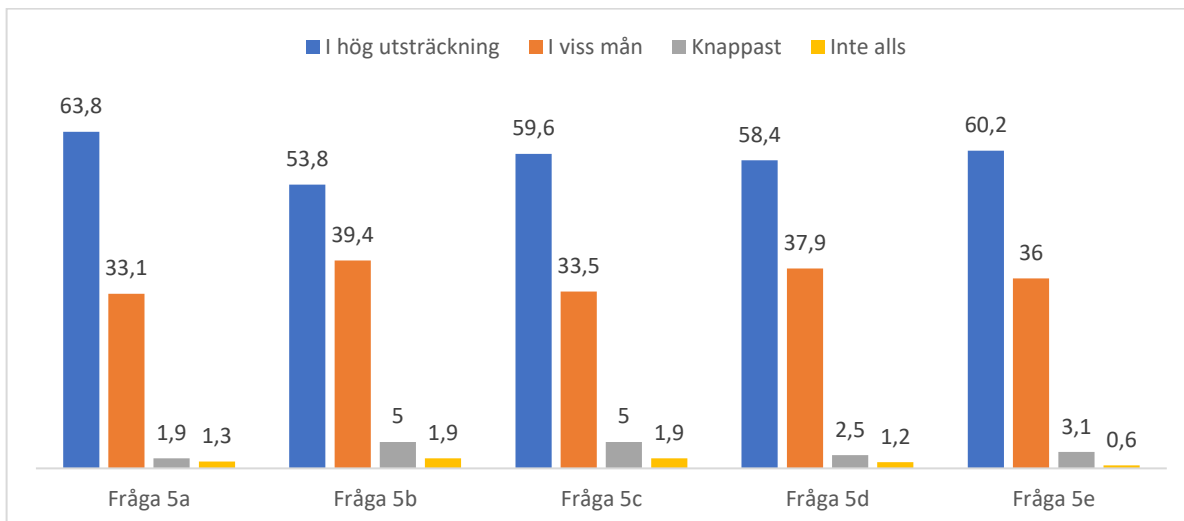
I tabell 9, medelvärdesanalysen på hela frågebatteriet (4a till 4e), går det även att se att kategorin *Akademiker* verkar ha störst benägenhet att skatta effekterna lägre än vad de andra yrkesgrupperna gör. Den största standardavvikelsen finns inom yrkeskategorierna *Brottsförebyggande etc.* och *Samhällsplanering etc.*, vilket kan indikera uppfattningarna inom kategorin varierar i större utsträckning jämfört med de andra yrkeskategorierna.

Tabell 9: Medelvärdesanalys av plats- och problemindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=158).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.74 (0.055)
Polis (n=16)	0.91(0.081)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=64)	0.87 (0.13)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.84 (0.13)
Övriga (n=34)	0.88 (0.09)
Totalt (n=156)	0.87 (0.12)

Regional och kommunal planering

Enkätens femte frågebatteri handlade om en standard för process och förvaltning avseende situationell prevention skulle kunna vara positiv för arbetet med regional- och kommunal planering. Även här hade majoriteten av respondenterna en tydligt positiv inställning till standardisering (figur 10).

Figur 10: Fördelning i procent på fråga 5a till 5e (n=161).

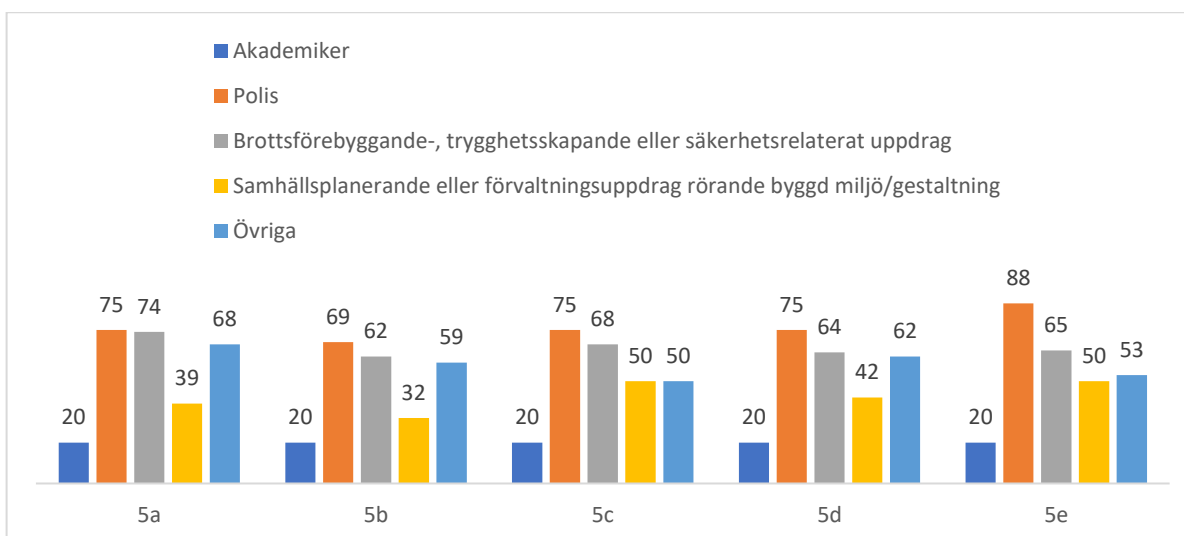
I figur 10 framgår att 63.8% av de svarande menade att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle bidra till en positiv effekt för att anvisa hur situationell brottsprevention kan integreras i planeringsprocessen vid såväl ny- som ombyggnad av fysisk miljö (fråga 5a).

Närmare hälften, 53.8% uppskattade att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha en positiv effekt genom att bidra till utökad problemorienterad dialog i planarbetet mellan olika brottsförebyggande aktörer (fråga 5b).

59.6% av respondenterna uppfattade att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle vara positivt som ett verktyg för att strukturera, effektivisera och koordinera insatser mellan aktörer kopplade till en viss fysisk plats (fråga 5c).

Nästan lika många respondenter, 58.4%, ansåg att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha en positiv effekt för att stödja beslutsfattandet i fysisk planering med hänsyn till hur brottsförebyggande är plats- och situationsberoende (fråga 5d).

60.2% svarade även att de uppfattade det som att en standard skulle bidra till positiva effekter I HÖG UTSTRÄCKNING för att, över tid, sprida och införa evidensbaserad kunskap om brottsförebyggande lösningar i långsiktig planering (fråga 5e).

Figur 11: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 5a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=157).

I den variation som finns mellan de olika kategorierna avseende svarsalternativet I HÖG UTSTRÄCKNING (figur 11) framgår att respondenter inom kategorin *Samhällsplanering etc.* i lägre grad svarat I HÖG UTSTRÄCKNING jämfört med de andra yrkeskategorierna (med *Akademiker* undantaget). Detta är värt att notera då denna fråga rör just planering.

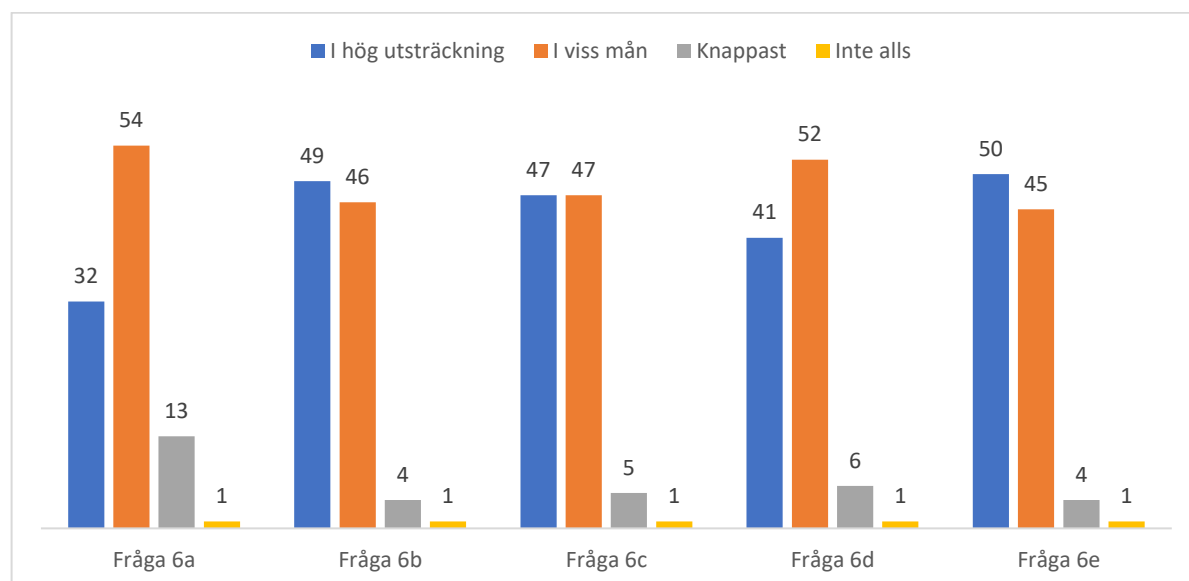
I medelvärdesanalysen framkommer ett liknande mönster hos respondenterna, nämligen att de som kan antas arbeta främst med planeringsfrågor i praktiken inom yrkeskategorin *Samhällsplanering etc.* inte ser lika positiva effekter som respondenter inom till exempel kategorierna *Polis* eller *Brottsförebyggare etc.* (tabell 10).

Tabell 10: Medelvärdesanalys av planeringsindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=157).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.47 (0.08)
Polis (n=16)	0.57 (0.05)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=64)	0.54 (0.09)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=38)	0.50 (0.08)
Övriga (n=34)	0.54 (0.81)
Totalt (n=157)	0.53(0.08)

Nyttiggörande av kompetens och kunskap

På frågan om en standard för process och förvaltning skulle kunna ha en positiv effekt för nyttiggörande av kompetens och kunskap (fråga 6), har majoriteten av respondenterna fortfarande en positiv uppfattning. Men man ser här en viss förskjutning från att främst svara I HÖG UTSTRÄCKNING till att i högre grad svara I VISS MÅN (figur 12).

Figur 12: Fördelning i procent på fråga 6a till 6e (n=161).

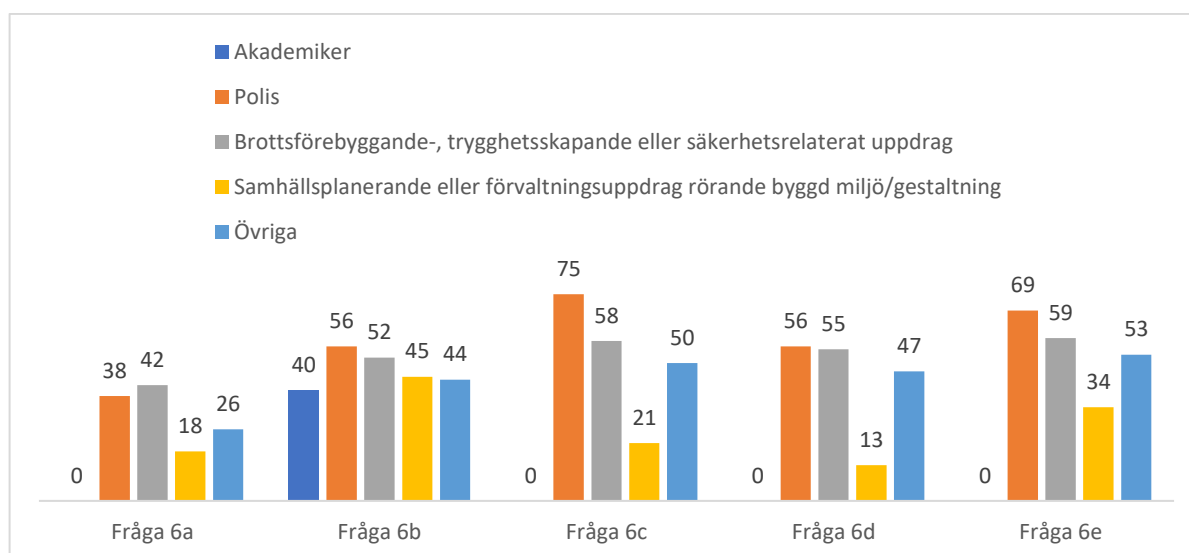
I figur 12 framkommer att lite drygt en tredjedel, 32.3% av respondenterna, anser att en standard skulle ge en positiv effekt I HÖG UTSTRÄCKNING för att öka möjligheten för medarbetare att bidra med en större del av sin kompetens (fråga 6a). På denna fråga har dock en betydligt större andel, 54%, svarat I VISS MÅN.

Vad gäller de andra fyra delfrågorna svarar ungefär lika många I HÖG UTSTRÄCKNING som I VISS MÅN. 48.4% uppskattar ett en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ge positiva effekter genom att effektivare samla, inrikta och målstyra den samverkande gruppens kompetenser (fråga 6b).

47.8% av respondenterna anser I HÖG UTSTRÄCKNING att en standard skulle bidra till en problemorienterad dialog som klargör vilka aktörer och/eller kompetenser som behöver tillföras (fråga 6c).

41.6% av respondenterna uppfattar även att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha positiva effekter på att öka möjligheten att insatser och åtgärder blir till nytta för fler kategorier av medborgare.

På frågan om en standard skulle bidra till allsidigt genomtänkta beslut som ökar hållbarheten hos insatser och åtgärder, uppskattar 50.9% respondenter att en standard skulle göra det I HÖG UTSTRÄCKNING, och 45% att det skulle göra så I VISS MÅN (6e).

Figur 13: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 6a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=159).

Vad gäller variationen mellan yrkeskategorierna avseende hur respondenterna har svarat I HÖG UTSTRÄCKNING (figur 13), framgår även i denna fråga att respondenter som finns i yrkeskategorierna *Polis* och *Brottsförebyggande etc.* har en högre representation i svars-kategorin, jämfört med de andra kategorierna. Lägst har yrkeskategorin *Akademiker* samt respondenter i kategorin *Samhällsplanering etc.*

I medelvärdesanalysen över hela frågebatteriet (tabell 11) framkommer samma mönster, det vill säga att de respondenter som hör till yrkeskategorin *Polis* har skattat högre i jämförelse med de övriga kategorierna. Katgeorin *Polis* följs sedan av respondenter i yrkeskategorin *Brottsförebyggande etc.*

Tabell 11: Medelvärdesanalys av nyttiggörandeindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=159).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.70 (0.11)
Polis (n=16)	0.89 (0.92)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=66)	0.86 (0.15)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=38)	0.79 (0.11)
Övriga (n=34)	0.85 (0.11)
Totalt (n=159)	0.84 (0.13)

Kompetens- och metodutveckling

På frågan om en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention kan medföra positiva effekter för kompetens- och metodutveckling (fråga 7), uppfattar en stor majoritet att den skulle göra det I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN (figur 14).

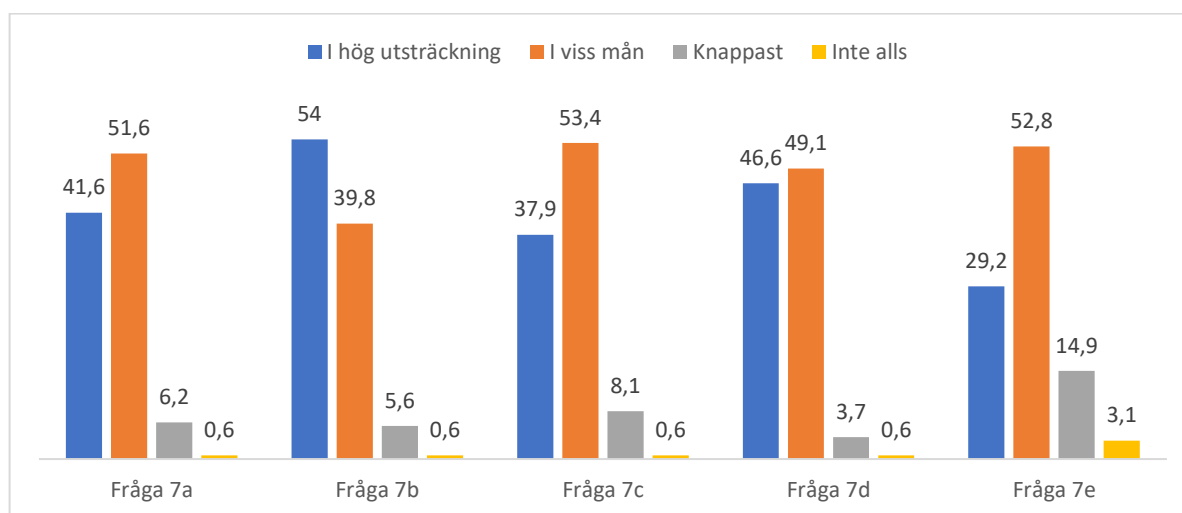
En genomgång delfråga för delfråga visar att 41.6% av respondenterna uppfattar att en standard skulle kunna bidra I HÖG UTSTRÄCKNING till att stödja systematisk utvärdering av insatser före/efter, liksom bidra till metodutveckling (7a).

När det kommer till frågan om standardisering skulle bidra till att skapa medvetenhet om behovet av helhetssyn, ömsesidighet, långsiktighet och fortbildning skattar 54% att en standard skulle medföra positiv effekt I HÖG UTSTRÄCKNING (fråga 7b).

Att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle bidra till gemensamt organisatoriskt lärande såväl som specifik intern kvalitetsutveckling skattar bara 37.9% (7c).

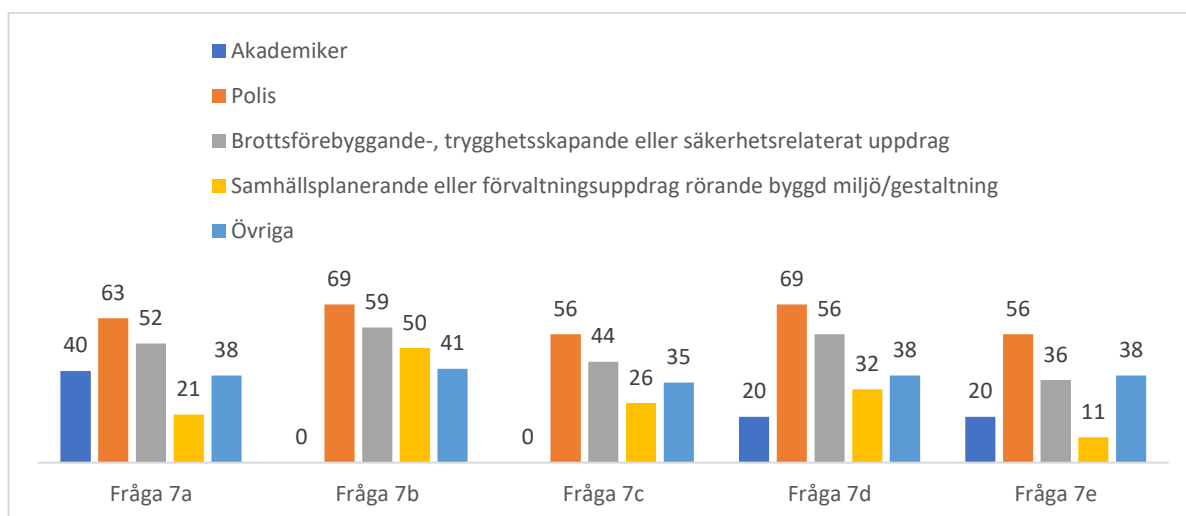
Strax under hälften (46.6%) uppfattar att en standard skulle kunna bidra I HÖG UTSTRÄCKNING till att berörda aktörer över tid tillsammans utvecklar gemensam metod- och kunskapsbas (7d).

Färre än var tredje respondent (29.2%) uppfattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle öka förmågan hos problemägare att bedöma behov av extern konsultation med forskare (7e).

Figur 14: Fördelning i procent på fråga 7a till 7e (n=161).

Även i relation till den här dimensionen har respondenter hörande till kategorierna *Polis* respektive *Brottsförebyggande etc.* en större benägenhet att svara I HÖG UTSTRÄCKNING jämfört med de andra yrkeskategorierna (figur 15).

Figur 15: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 7a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=159).

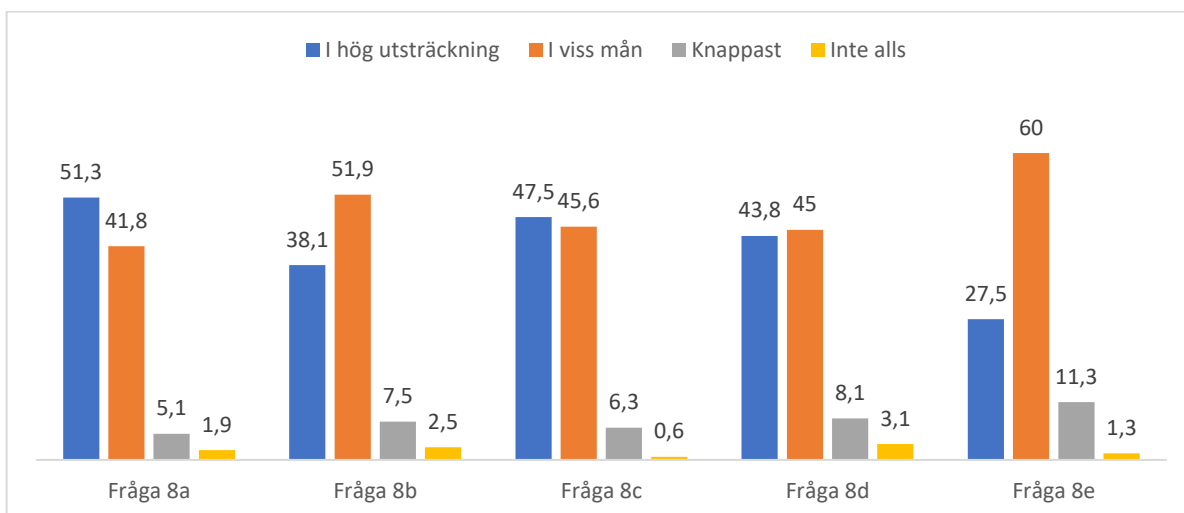
Utöver det faktum att kategorierna *Polis* och *Brottsförebyggande etc.* i högre grad svarar IHÖG UTSTRÄCKNING framkommer i medelvärdesanalysen också (tabell 12) att den yrkeskategori som sammantaget skattar de positiva effekterna högst på hela frågebatteriet är *Polis*, följt av respondenter i kategorin *Brottsförebyggande etc.*

Tabell 12: Medelvärdesanalys av kompetens och metodindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standard-avvikelse inom parentes (n=158).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.76 (0.14)
Polis (n=16)	0.91 (0.93)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=66)	0.85 (0.14)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=38)	0.79 (0.11)
Övriga (n=34)	0.81 (0.11)
Totalt (n=159)	0.83 (0.13)

Innovation inom situationell brottsprevention

I frågebatteriet om innovation skulle de svarande skatta om en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention skulle kunna leda till olika former av innovation inom området (fråga 8). Delfrågorna sökte fånga detta genom att beröra lärande av misstag, kunskapsluckor, samverkan för idéutveckling och nya lösningar, etc. I figur 16 framgår att respondenterna fortfarande i stor majoritet är positiva genom att välja antingen svarsalternativen I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN. Dock har andelen respondenter som svarat KNAPPAST eller INTE ALLS marginellt ökat i jämförelse med tidigare frågor i enkäten.

Figur 16: Fördelning i procent på fråga 8a till 8e (n=160).

På frågan om en standard skulle ge positiva effekter genom att bidra till att kunskaps-luckor vad gäller effektiva åtgärder i den fysiska miljön tydliggörs, uppskattar 51.3% av respondenterna att en standard kan bidra till det I HÖG UTSTRÄCKNING (fråga 8a).

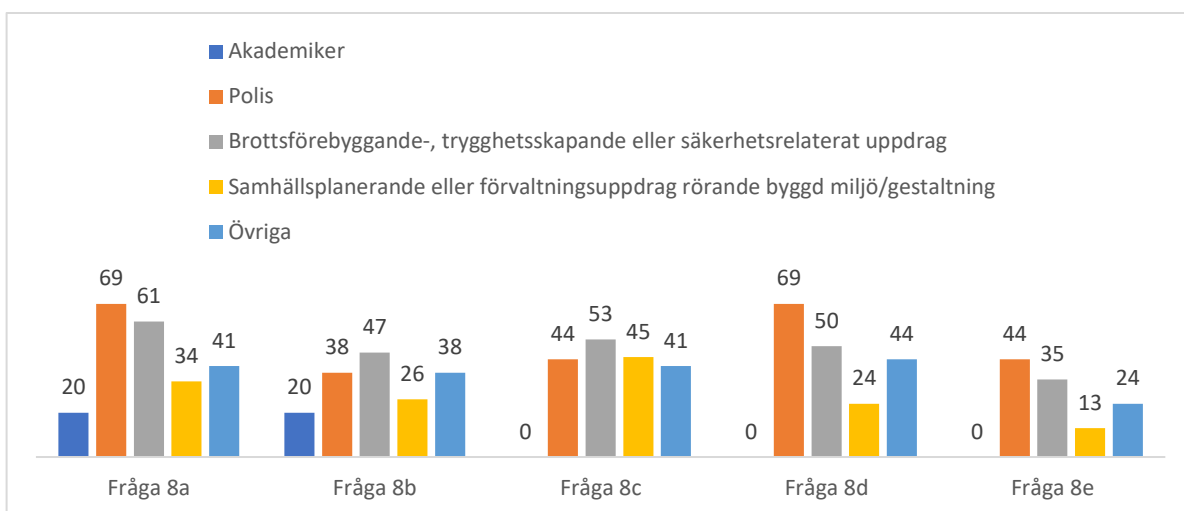
38.1% uppskattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING kan bidra till att erfarenheter av misslyckade insatser och åtgärder delas och systematiseras (fråga 8b).

Drygt hälften av respondenterna, 47.5%, uppskattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle stimulera till diskussion och dialog om nya möjliga lösningar, insatser och/eller åtgärder (fråga 8c).

43.8% av respondenterna ser även att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle öka motivationen hos aktörer att inleda gemensamma problem- och lösningsfokuserade projekt (fråga 8d).

Strax över en fjärdedel av respondenterna (27.5%) uppfattar att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle öka intresset för gemensamma innovationsprojekt mellan praktik och akademi (fråga 8e).

Även avseende denna dimension har respondenter inom kategorin *Polis* och kategorin *Brottsförebyggande etc.* svarat mer positivt jämfört med de andra kategorierna (figur 17).

Figur 17: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 8a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=154).

Det framgår också att av de få respondenter som ingår i kategorin *Akademiker* uppfattar ingen att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle: stimulera till diskussion och dialog för att finna nya lösningar (fråga 8c); öka motivationen hos aktörer för att inleda gemensamma problem och lösningsfokuserade projekt (fråga 8d); eller öka intresset för gemensamma innovationsprojekt mellan akademi och praktik (fråga 8e). Antalet svarande är dock för litet för att dra några slutsatser av detta.

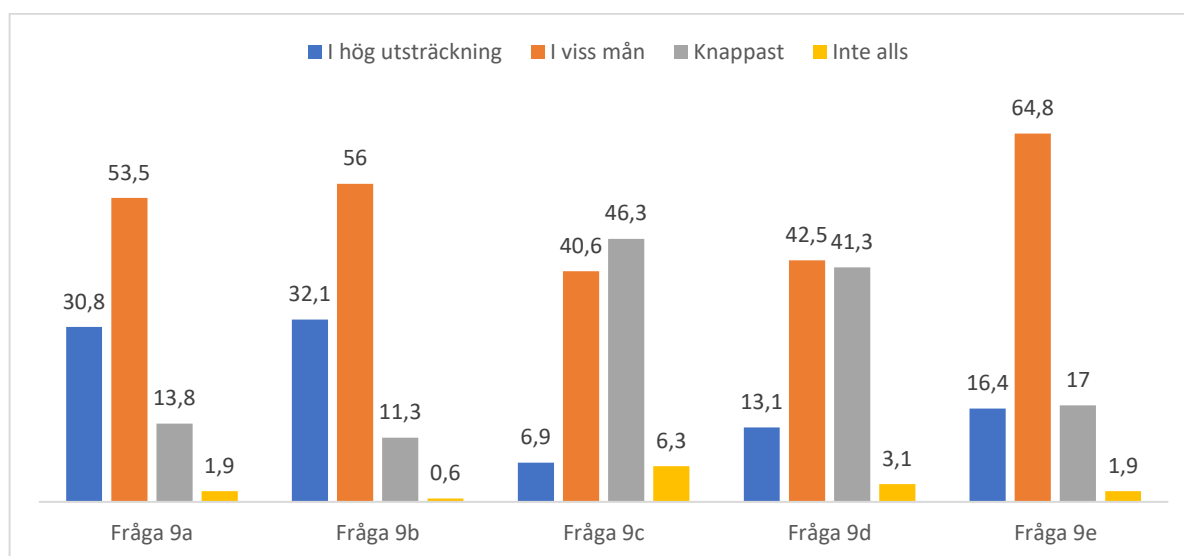
I medelvärdesanalysen (tabell 13), framkommer att respondenter i kategorin *Polis* och de med uppdrag inom *Brottsförebyggande etc.*, är de två yrkeskategorier som hamnar över det generella medelvärdet. Samtidigt är standardavvikelsen för sistnämnda kategori relativt hög, vilket indikerar att variationen inom den är hög.

Tabell 13: Medelvärdesanalys av innovationsindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=154).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.70 (0.08)
Polis (n=16)	0.87 (0.12)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=65)	0.85 (0.15)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.78 (0.14)
Övriga (n=31)	0.82 (0.11)
Totalt (n=154)	0.82 (0.14)

Risker och riskhantering

Dimensionen risker och riskhantering försökte enkäten fånga genom ett frågebatteri där respondenten skulle värdera olika situationer och aspekter av en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention som skulle kunna ge upphov till goda/dåliga effekter på förmågan till riskhantering och riskminimering (fråga 9).

Figur 18: Fördelning i procent på fråga 9a till 9e (n=159).

På de två första flervalfrågorna var det mest frekventa svaret I VISS MÅN. Nära hälften av respondenterna, 53.5%, ansåg att ett standardiserat brottspreventivt arbete skulle öka en aktörs generella riskhanteringsförmåga I VISS MÅN (fråga 9a).

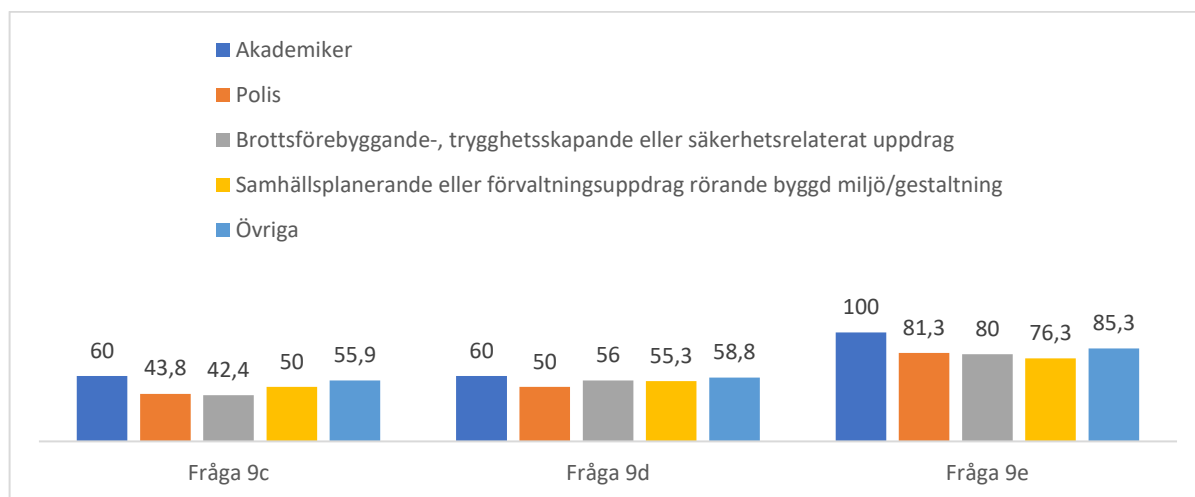
Nästan lika många respondenter, 56.0%, uppfattar att en standard I VISS MÅN skulle ge upphov till synergieffekter för den samverkande gruppens generella förmåga att hantera risker (fråga 9b).

I den efterföljande frågan, om en standard skulle riskera att låsa fast samverkansprocesser på sätt som skulle förhindra nytänkande och innovation, svarade majoriteten (46.3%) KNAPPAST (fråga 9c).

På fråga 9d, om en standardisering skulle leda till byråkratisering av processer och minska förmågan att leverera praktisk nytta, var det en jämn fördelning mellan de två alternativen I VISS MÅN (42.5%) och KNAPPAST (41.3%).

Den sista delfrågan om en standard skulle kunna medföra nya slags konflikter på grund av att olika aktörer kan ha olika prioriteringar i förhållande till en standard, liksom olika nytta av olika delar av en den (fråga 9e), svarade majoriteten (64.8%) att de tror att det skulle kunna bli så I VISS MÅN (figur 18).

Istället för att här se på variationen mellan de olika yrkeskategorierna på generell nivå, så görs en analys av variationen i riskuppfattning mellan yrkeskategorier. Analysen görs genom att analysera fråga 9c, 9d och 9e, där svarsalternativen I HÖG UTSTRÄCKNING samt I VISS MÅN är sammanslagna (figur 19). I figur 19 framkommer att alla yrkeskategorier identifierar att den största risken med standardisering är att den skulle kunna medföra nya konfliktytor på grund av att olika aktörer skulle kunna göra olika prioriteringar och ha olika nytta av olika delar av en standard (fråga 9e).

Figur 19: Fördelning inom yrkeskategori på de respondenter som svarat I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN på fråga 9c-e. Procent inom yrkeskategorin (n=158).

I tabell 14, görs en jämförelse mellan medelvärdet för de olika yrkeskategoriernas svar i relation till indexen ”Standard stödjer riskhantering (fråga 9 a-b)” samt ”Standard medför risker (fråga 9c-e)”. I medelvärdesanalysen framkommer att respondenter i yrkeskategorierna Polis respektive Brottsförebyggande etc. även i detta sammanhang är mer positiva och alltså i högre utsträckning än andra kategorier skattar att en standard skulle kunna innebära att riskhanteringsförmågan stärks. Medelvärdesanalysen visar också att kategorin Akademiker och respondenter i gruppen Övriga skattar att standardisering är förknippad med risker i högre utsträckning än vad de andra yrkesgrupperna gör.

Tabell 14: Medelvärdesanalys av indexen Standard stödjer riskhantering (fråga 9 a-b) samt Standard medför risker (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=157).

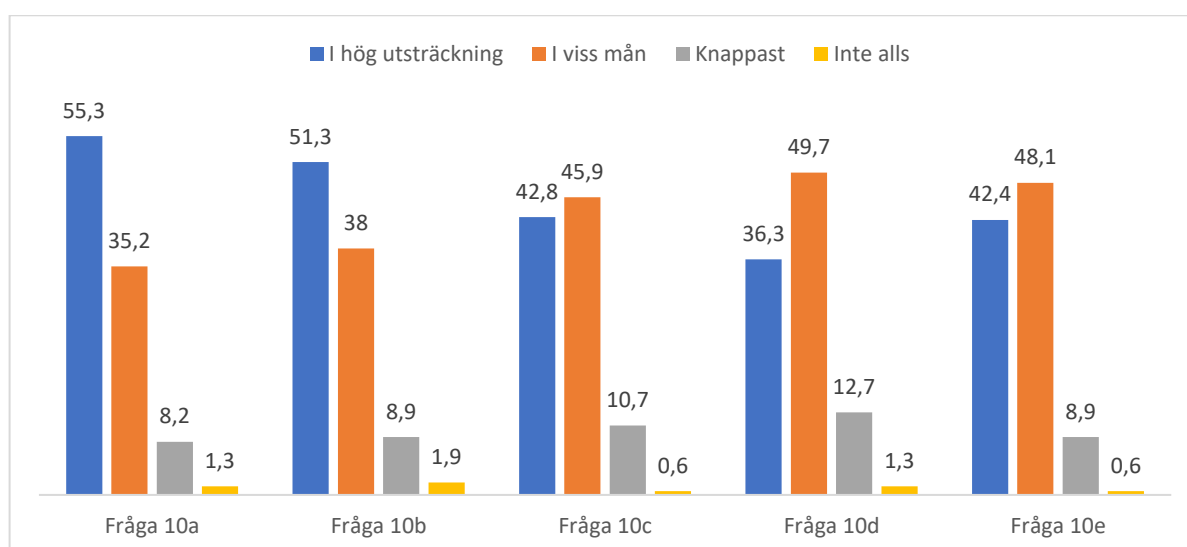
Yrkeskategori	Stödjer riskhantering Medelvärde (std.)	Medför risker Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.6250 (0.153)	0.683 (0.181)
Polis (n=16)	0.805 (0.158)	0.667 (0.136)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=65)	0.821 (0.173)	0.673 (0.158)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.753(0.137)	0.637 (0.106)
Övriga (n=34)	0.787 (0.125)	0.694 (0.140)
Totalt (n=157)	0.790 (0.156)	0.677 (0.141)

Lagstiftat kommunalt ansvar

Frågan om lagstiftat kommunalt ansvar (fråga 10) ställdes i anslutning till det faktum att den statliga utredning i denna fråga som kommenterats i avsnitt 2.1.3. pågår samtidigt som enkäten besvaras. Under detta tema skulle respondenterna ta ställning till om en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention skulle kunna ha en positiv effekt i relation till det kommittédirektiv som utreder om kommuner ska ha ett lagstiftat ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

Majoriteteten av respondenterna uppskattar att en standardisering skulle bidra till att konkretisera sådant ansvar i förhållande till kommunernas existerande planmonopol och befolkningsansvar (55.3% har svarat I HÖG UTSTRÄCKNING på fråga 10a).

Nära hälften, 51.3%, uppfattar att standardisering skulle kunna bidra I HÖG UTSTRÄCKNING till att stödja effektiv fördelning av sådant ansvar för brottsförebyggande arbete mellan kommunens olika förvaltningar (fråga 10b).

Figur 20: Fördelning i procent på fråga 10a till 10e (n=158).

42.5% av respondenterna tror I HÖG UTSTRÄCKNING att en standardisering skulle indikera hur ett sådant ansvar och kommunala redskap skulle kunna länkas till de ansvar som andra aktörer har eller skulle behöva axla (fråga 10c).

På fråga 10d, om en standardisering skulle ha positiv effekt genom att exemplifiera hur sådant ansvar skulle kunna utövas i relation till de olika slags frivilliga offentlig-privata partnerskap som brottsförebyggande ofta sker genom, svarar 36.3% av respondenterna att de tror så I HÖG UTSTRÄCKNING och ytterligare 49.7% att de tror så I VISS MÅN.

I den sista frågan om standardisering skulle ha positiv effekt genom att kunna visa på generella och återanvändbara former för samordning mellan central, regional och lokal nivå, liksom mellan lokala aktörer, uppger 42.4% av respondenterna att de tror det I HÖG UTSTRÄCKNING och 48.1% att det gör det I VISS MÅN (figur 20).

De yrkesgrupper som främst uppskattar att en standard skulle vara positiv i relation till ett lagstiftat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet är även rörande denna dimension de respondenter som arbetar med uppdrag inom *Polis* och yrkeskategorin *Brottsförebyggande etc.* De yrkeskategorier som ser minst positiva effekter av en standard i detta sammanhang är kategorierna *Akademiker* och *Samhällsplanering etc.* (tabell 15).

Tabell 15: Medelvärdesanalys av lagindex (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=155).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.690 (0.178)
Polis (n=16)	0.903 (0.120)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=64)	0.870 (0.130)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.774 (0.155)
Övriga (n=33)	0.818 (0.122)
Totalt (n=155)	0.834 (0.143)

Standard som styrmedel

Utifrån att betrakta en standard som ett styrmedel genom regler och riktlinjer för situationell brottsprevention skulle respondenterna ta ställning till hur väl de olika beskrivningarna stämde in med deras uppfattning om vad en standard skulle innebära för slags reglering (fråga 11). Frågan omfattade delfrågor i termer av inriktning på processer, roller, särskilda aktörer, särskilda byggnadstyper, eller tekniska objekt (fråga 11).

I tabell 16, framkommer att högst andel respondenter, 91.3%, främst förknippar en standardisering med ett samordnat stödsystem för trygghets- och säkerhetsarbete med riktlinjer och utpekade roller för både offentliga och privata aktörers arbete nationellt, regionalt och kommunalt (11b). I relation till yrkeskategorier, så visar analysen på en viss variation. Kategorin *Akademiker* och respondenter i kategorin *Samhällsplanering etc.* svarar övervägande högst på 11b (om riktlinjer och utpekade roller för olika aktörer). Respondenter inom *Polis* och *Brottsförebyggande etc.* svarar i lika grad högst på 11b och 11c (ett system av tekniska objektsstandarder) och i gruppen *Övriga* svarar en majoritet att alternativ 11c är den beskrivning som främst stämmer med deras uppfattning om vad en standard inbegriper.

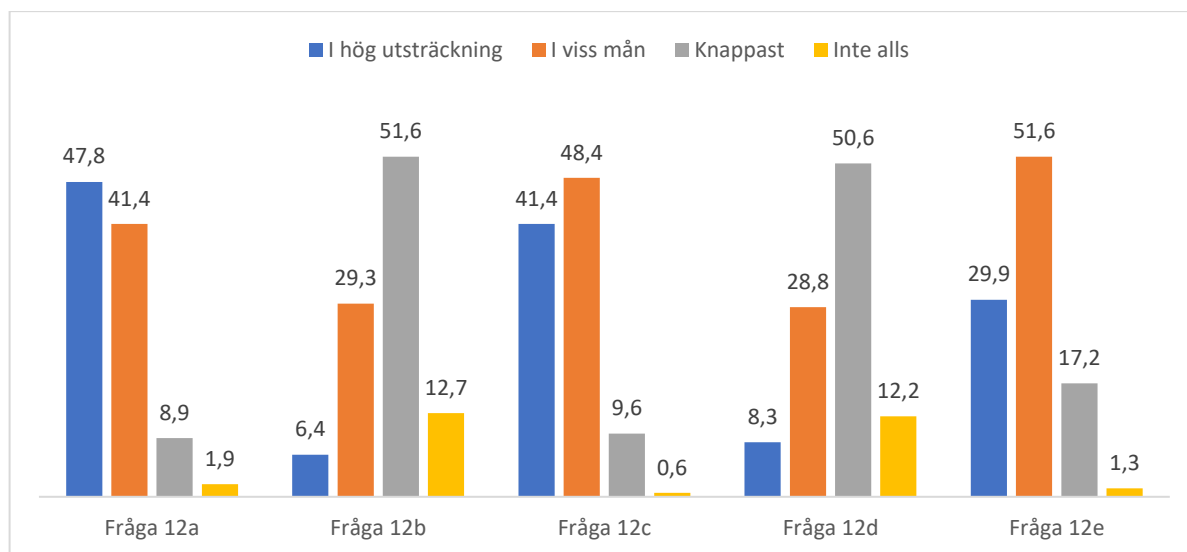
Noteras kan att så många som 55.7% också utnyttjade svarsalternativ 11e, ”annat”. Som nämndes i avsnitt 2.2.1.1. är fråga 11 direkt relaterad till fråga 1 och utgör en slags kontrollfråga för att få en indikation på om respondenterna när de tänkte på vad standardisering inom området skulle innebära såg något annat framför sig än den standard för process och förvaltning som projektet och enkäten särskilt fokuserar på. Fråga 11e var inte utformad som en frisvarsfråga utan ansågs i utformningen av enkäten ha fått sitt svar genom respondenternas frisvar på fråga 1.

Tabell 16: Skattning av beskrivning av en standards innehåll och fokus, fråga 11a-e. Procent.

Beskrivning	Svarsalternativen I HÖG UTSTRÄCKNING och I VISS MÅN sammanslagna
11a , ett självreglerande system som maximerar effektiva beslut och processer genom en tydlig uppsättning regler avseende koordinering, arbetssätt och insatser	81.8%
11b , ett samordnat stödsystem för trygghets- och säkerhetsarbete med riktlinjer och utpekade roller för både offentliga och privata aktörers arbete nationellt, regionalt och kommunalt.	91.3%
11c , ett system av tekniska objektsstandarder som pekar ut t.ex. funktionskrav på byggnadsdelar som dörrar, fönster, lås; eller t.ex. olika slags skydd mot terrorattacker	84.8%
11d , en standard avseende bara en viss typ av aktör, som t.ex. kommuner byggherrar arkitekter, ingenjörer; eller bara en viss typ av bebyggelse, som t.ex. bostadsområden, sjukhus, skolor	70.3%
11e , annat	55.7%

Ekonomi och konkurrenskraft

I förhållande till denna dimension skulle respondenterna skatta sin uppfattning om huruvida en standard skulle medföra goda/dåliga effekter för ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12). I analysen framkommer att de flesta respondenter ser framför sig stora positiva effekter för ekonomi och konkurrenskraft (figur 21).

Figur 21: Fördelning i procent på fråga 12a till 12e (n=158).

Nära hälften, 47.8%, av respondenterna uppskattade att en standard skulle ge en positiv effekt I HÖG UTSTRÄCKNING för att öka den samlade kostnadseffektiviteten vid genomförande av brottsförebyggande insatser (fråga 12a).

41.3% av respondenterna uppskattade att en standard skulle leda till förbättringar i verksamhetens kvalitetsstyrning genom effektivare och tydligare upphandlingar, kontrakt osv. (fråga 12c).

Ytterst få, 6.4% av respondenterna trodde att en standard skulle leda till orättvis omfördelning av kostnader för brottsförebyggande arbete jämfört med nuvarande situation (fråga 12b).

Något fler, 8.3% av respondenterna, ansåg att en standard skulle I HÖG UTSTRÄCKNING göra roller och gränser otydliga mellan de samverkande aktörerna och mellan beställare och leverantörer av varor och tjänster (fråga 12d).

På frågan om en standard skulle kunna stimulera till innovativa ekonomiska lösningar för samordningsvinster aktörer emellan, uppskattade cirka hälften (51.6%) av respondenterna att den skulle göra det I VISS MÅN (fråga 12e).

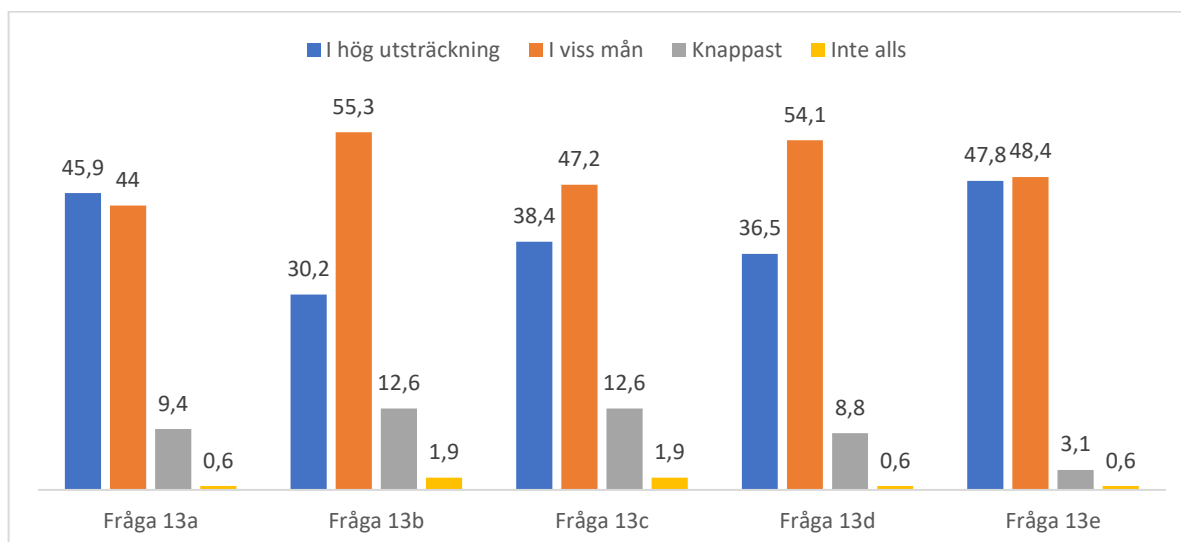
För att se variationen mellan de olika yrkeskategorierna, valdes en medelvärdesanalys på det index som konstruerats för att mäta uppfattningen om ”standardisering som positiv för ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12a, c och e)”. I medelvärdesanalysen (tabell 17) framkommer att yrkeskategorin *Polis* och respondenter i kategorin *Brottsförebyggande etc.* tillsammans med gruppen *Övriga* ser i högre grad positiva ekonomiska vinster och en stärkt konkurrenskraft genom stöd av en standardisering.

Tabell 17: Medelvärdesanalys av indexet standardisering som positivt för ekonomi och konkurrenskraft (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=155).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=5)	0.667 (0.102)
Polis (n=16)	0.854 (0.089)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=65)	0.842 (0.139).
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.757 (0.139)
Övriga (n=32)	0.813 (0.144)
Totalt (n=155)	0.811 (0.141)

Trygghet och säkerhet som kärnvärde

Enkätens sista flervalfråga handlade om trygghet och säkerhet som kärnvärde. Här skulle respondenterna ta ställning till om en standard för process och förvaltning avseende situationell brottsprevention skulle stödja arbetet för att göra upplevd trygghet och faktisk säkerhet till verklighet för fler människor (fråga 13). Även i svaren på detta frågebatteri var majoriteten av respondenterna positiva, mest frekventa var således svarsalternativen I HÖG UTSTRÄCKNING och I VISS MÅN (figur 22).

Figur 22: Fördelning i procent på fråga 13a till 13e (n=159).

Strax under hälften av respondenterna (45.9%) skattade att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle öka nyttan för fler kategorier av medborgare genom att bidra till evidensbaserad kunskap om hur situationellt brottsförebyggande bör skilja sig från plats till plats (13a).

Ungefär var tredje respondent (30.2%) uppskattade att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle anvisa standardiserade processer för medborgardialog och medborgares inflytande i planarbetet (fråga 13b).

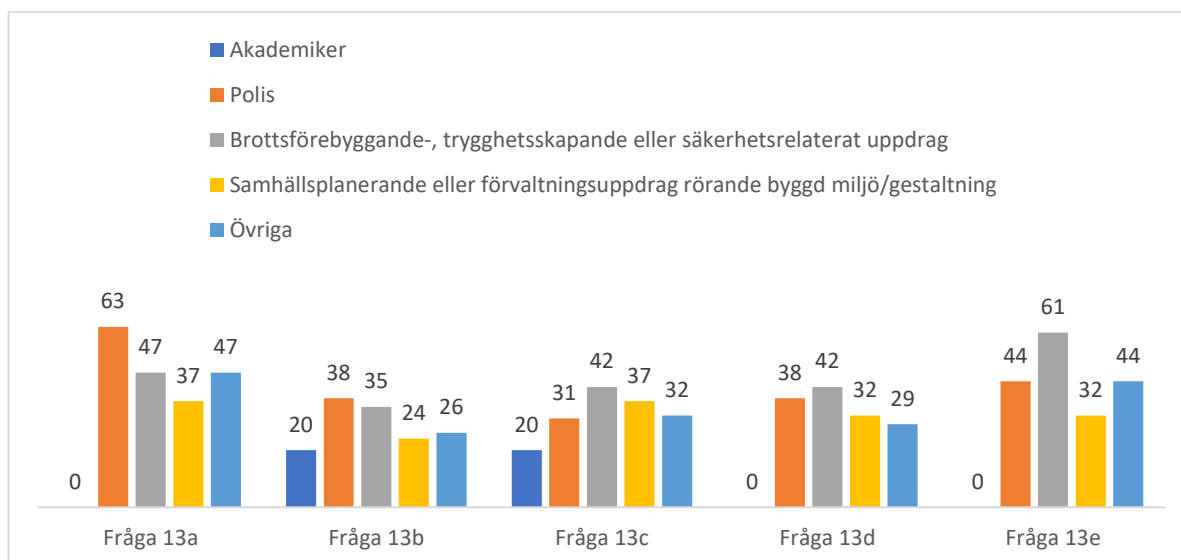
Något fler respondenter (38.4%) trodde att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle kunna ha en positiv effekt på att strukturera och koordinera olika aktörers information och medborgarkontakter kopplade till en viss fysisk plats (fråga 13c).

36.5% av respondenterna skattade även att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha en positiv effekt genom att stödja informationsinhämtning och beslut som tar hänsyn till lokala medborgares kunskaper om hur brott är plats- och situationsberoende (fråga 13d).

Ungefär hälften av respondenterna, 47.8%, ansåg även att en standard inom området urban och situationell brottsprevention I HÖG UTSTRÄCKNING skulle ha positiva effekter för allsidigt genomtänkta beslut om insatser som både ökar medborgares upplevda trygghet och den faktiska säkerheten på en plats (fråga 13e).

I en analys av fördelningen mellan de olika yrkeskategorierna framkommer att även rörande denna dimension ser respondenter inom kategorierna *Polis* respektive *Brottsförebyggande etc.* i större utsträckning en positiv effekt av standardisering jämfört med andra grupper (figur 22 och tabell 18).

Däremot finns det en variation mellan dessa två yrkesgrupper avseende vad den positiva effekten skulle bestå i. Kategorin *Polis* ser den främsta positiva effekten i att en standard I HÖG UTSTRÄCKNING skulle öka nyttan för fler kategorier av medborgare genom att bidra till evidensbaserad kunskap om hur brottsförebyggande bör skilja sig från plats till plats. Respondenter med uppdrag inom *Brottsförebyggande etc.* ser att den mest positiva effekten ligger i att en standard skulle stödja allsidigt genomtänkta beslut om insatser som både ökar medborgares upplevda trygghet och den faktiska säkerheten på en plats.

Figur 23: Fördelning inom yrkeskategori av de respondenter som svarat ”I HÖG UTSTRÄCKNING” på fråga 13a-e. Procent inom yrkeskategorin (n=157).

Tabell 18: Medelvärdesanalys av trygghet och säkerhet som kärnvärde (0–1) utifrån yrkeskategori, standardavvikelse inom parentes (n=157).

Yrkeskategori	Medelvärde (std.)
Akademiker (n=4)	0.738 (0.103)
Polis (n=16)	0.838 (0.112)
Brottsförebyggande, trygghetsskapande eller säkerhetsrelaterat uppdrag (n=66)	0.835 (0.147)
Samhällsplanering eller förvaltning rörande byggd miljö/gestaltning (n=37)	0.799 (0.135)
Övriga (n=34)	0.810 (0.126)
Totalt (n=157)	0.819 (0.136)

2.2.2.2. Samvarierar utfall med bakgrundsfaktorer?

I kartläggningen framkommer att en stor majoritet av respondenterna är positiva till standardisering för process och förvaltning med avseende på situationell brottsprevention. Främst verkar de positiva effekterna vara förknippade med att standardisering skulle stödja dimensionerna samverkan respektive informationsinhämtning och -analys.

I medelvärdesanalyserna, där de olika yrkeskategorierna jämförs utifrån de index som konstruerats i relation till de olika frågebatterierna, framkommer en bild av att de yrkesgrupper som är mest positiva till en standard är de respondenter som arbetar inom yrkeskategorierna *Polis* respektive *Brottsförebyggande etc.*

I korrelationsanalysen undersöktes den samvariation som finns mellan respondenternas bakgrundsvariabler och uppfattningen om standardiseringens effekter på de olika dimensioner enkäten innehöll (tabell 19). Denna analys genomfördes för att se om några andra faktorer, förutom respondentens yrke kunde påverka uppfattningen om en standard för process och

förvaltning avseende situationell prevention. I analysen användes de index som konstruerats för att genomföra medelvärdesanalyser. Det bör noteras att resultaten ska tolkas med försiktighet eftersom sambanden i de flesta fall är svaga.

Tabell 19: Korrelationsmatris mellan enkätindex och bakgrundsvariabler (n=159).

	Kön (ref=man)	Ålder (stigande)	Antal år i yrket (stigande)	Antal år på arbetsplatsen (stigande)
Samverkan (fråga 2 a-e)	,025	-,065	-,025	-,277**
Information (fråga 3 a-e)	,023	-,004	-,006	-,212**
Plats och problem (fråga 4 a-e)	,085	-,024	-,018	-,208*
Planering (fråga 5 a-e)	-,098	-,157*	-,15	-,217**
Nyttiggörande (fråga 6 a-e)	,054	,019	-,035	-,242**
Kompetens och metod (fråga 7 a-e)	,117	,069	,042	-,163*
Innovation (fråga 8 a-e)	-,056	-,063	-,118	-,263**
Standard medför risker (fråga 9c-e)	,028	-,039	-,045	-0,158
Standard stödjer riskhantering (fråga 9 a-b)	,106	-,062	-,041	-,211**
Lagstiftat kommunalt ansvar (fråga 10 a-e)	,113	,046	-,006	-0,139
Standard som positiv för ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12a, c och e)	,042	-,032	-,028	0,11
Trygghet och säkerhet som styrmedel (fråga 13 a-e)	,124	-,054	-,005	-,208*

p-värde: *=0.05, **=0.01

Enbart två bakgrundsvariabler, ”ålder” respektive ”antal år på arbetsplatsen”, har betydelse i analysen och de samvariationer som finns är väldigt svaga¹. Ålder har en mycket svag negativ korrelation med planeringsindexet (-.157*), vilket innebär att ju äldre respondenten är desto mindre positiva effekter ser hen att en standardisering skulle ha en i samband med regional och kommunal planering.

Bakgrundsvariabeln ”antal år på arbetsplatsen” har däremot flera samvariationer med indexen. Samvariationen är svag men dock i något varierande styrka. Riktningen på denna samvariation är alltid negativ – det vill säga att ju längre respondenten har arbetat på sin arbetsplats, desto lägre skattar hen en standardiserings möjliga positiva effekter på nio av de tolv dimensionerna: samverkan (-.277**); informationsinhämtning och informations-analys (-.212**); plats- och problem analys (-.208*); regional- och kommunal planering (-.217**); nyttiggörande (-.242**); kompetens och metodutveckling (-.163*); innovation (-.263**); trygghet och säkerhet som kärnvärden (-.211**); samt att standardisering skulle vara positivt för ekonomi och konkurrenskraft (-.208*).

¹ I korrelationsanalysen framkommer att de högsta korrelationsestimaten finns mellan de olika indexen, det finns även samvariationer mellan de olika bakgrundsvariablerna, till exempel samvarierar ålder med yrkeserfarenhet. I redovisningen av resultatet här bortses från denna typ av spuriösa och/eller tautologiska korrelationer – fokus ligger på meningsfulla samband.

2.2.3. Sammanfattande kommentar

Enkäten var en central del av projektets övergripande syfte att inventera aktörers intresse för standardisering inom området urban och situationell brottsprevention med huvudfrågan om man uppfattade standardisering som ett positivt redskap, och därmed om svaren indikerade att respondenterna uppfattade som önskvärt att se engagemang i svenskt och pågående internationellt standardiseringsarbete på området. Sammantaget visar enkätens resultat med tydlighet att respondenterna har intresse för och ser ett stort behov av standardisering för urban och situationell brottsprevention.

2.2.3.1. Observationer

Det framkommer i analysen att de respondenter som är mest positiva till standardisering genom att mer ofta välja svarsalternativet I HÖG UTSTRÄCKNING finns i yrkeskategorierna *Polis* och *Brottsförebyggande etc.* De respondenter som hör till andra kategorier är positiva i mindre utsträckning och väljer mer ofta svarsalternativet I VISS MÅN.

Det bör noteras att de negativa svarsalternativen, sett till enkätens alla 60 delfrågor, väljs av en mycket liten andel respondenter. Svaren på sammanlagt fem delfrågor fördelade på två frågebatterier sticker ut. Det frågebatteri där tveksamheten är störst till att standardisering skulle vara av godo rör risker och riskhantering (fråga 9). Som svar på de tre delfrågor (frågorna 9c, 9d och 9e), där de negativa alternativen utgörs av I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN, väljer så många som 47%, 44% respektive 80% dessa negativa alternativ, dock väljer den övervägande delen alternativet I VISS MÅN. I det frågebatteri som rör ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12) återfinns de två delfrågor i enkäten där näst flest negativa svar lämnats (frågorna 12b och 12d). 36% respektive 37% har där valt de även i detta fall negativa svarsalternativen I HÖG UTSTRÄCKNING respektive I VISS MÅN, men även här väljer den övervägande delen av de som är negativa I VISS MÅN.

Väljer man de övriga 20 delfrågor där relativt sett högst andel negativa svar lämnats ser man en annan bild. I samtliga dessa 20 frågor utgjordes de negativa svarsalternativen av KNAPPAST respektive INTE ALLS. Andelen som valt något av dessa två alternativ pendlar för de 20 delfrågorna sammantaget mellan 9.3% och 18.5% med ett medelvärde på 12.6%. Tilläggas bör återigen att av de som lämnat negativa svar på dessa 20 delfrågor har den övervägande andelen valt det mindre negativa alternativet KNAPPAST.

När det gäller de resterande 35 delfrågorna är andelen negativa svar, som alltså uppvisar liten tilltro till positiva konsekvenser av standardisering, mycket få – på en delfråga bara två respondenter, motsvarande 1.2% (fråga 3c). Bortser man från de fem delfrågor för vilka de högsta siffrorna för negativa svar noterats (frågorna 9c, 9d, 9e, respektive 12b och 12d, enligt ovan) får vi utfallet att respondenterna antingen I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN stödjer standardisering med som mest 98.8% och som minst 81.5%, med en majoritet av respondenter för alternativet I HÖG UTSTRÄCKNING.

Det kan här vara intressant att jämföra detta utfall med utfallet i den enkät till planerare och trygghetsamordnare som vi tidigare refererat till (Ceccato m.fl., 2019: 151). I detta fall löd huvudfrågan ”Uppfattar du att en ökad standardisering vad gäller lösningar för ökad säkerhet och trygghet i den byggda miljön skulle kunna medföra positiva effekter?” och till denna fråga var sedan ett antal alternativ knutna. Totalt var utfallet att 70% av planerarna och 85% av trygghetsamordnarna uppfattade att ökad standardisering på ett eller flera sätt skulle vara positivt. Ett av de alternativ som kunde väljas var direkt negativt: ”Nej, det skulle inte medföra några positiva effekter”. Det alternativet valdes inte av särskilt många, bara 16% av planerarna

och 5% av trygghetssamordnarna. Både den enkät vi här presenterat och den tidigare av Ceccato gjorda indikerar att det finns stort stöd för standardisering i dessa grupper, men båda enkäterna visar också att trygghetssamordnare tror mer på positiva effekter än planerare.

I förhållande till dem som är positiva visar analysen av enkätdata också en annan sak, nämligen att de som är allra mest positiva är yngre och har kortare arbetslivserfarenhet. En möjlig tolkning av detta faktum är att deras positiva inställning till införande av en standard skulle kunna hänga samman med ett upplevt behov av stöd och vägledning i situationellt brottsförebyggande arbete. Det är i så fall en angelägen observation som kan indikera att ett behov finns av till standardiseringsarbete kompletterande utbildningsinsatser. Vi återkommer till detta i avsnitt 4. Rekommendation.

Vi har vid analysen också noterat att många respondenter i ett frågebatteri instämmer med vissa påståenden om att standardisering innebär risker. En annan risk som inte återfinns där har diskuterats i forskning på området och ger sig till känna indirekt i skillnaden mellan enkätens utgångspunkt i en standard för process och förvaltning och en del av de svar som respondenterna lämnat som frisvar på frågan om vad de associerar en standard med, liksom i svaren på fråga 11. Denna skillnad blir tydlig i den kategoriseringsmatris (se avsnitt 2.2.1.2.) där vi skiljer mellan processer och produkter, respektive mellan statiska och flexibla lösningar och åtgärder. Den första risken i detta sammanhang handlar om att förknippa insatser i urbant och situationellt brottsförebyggande arbete enbart med stöd genom *produkter* och icke-flexibla åtgärder som antas vara verksamma i alla fall utan hänsyn till sammanhang och plats. Det medför risk för att insatserna helt enkelt blir verkningslösa, att de i vissa fall leder till att de berördas livskvalitet sänks, liksom till att både berörda grupper och platser stigmatiseras (Cozens & Hillier, 2012; Deming, 1986). För det andra, om *processer* negligeras, och därmed samverkan som alltid är processuell, finns även risk för att arbetet blir kontraproduktivt genom att olika aktörer institutionaliserar olika interna strategier, exempelvis statiska checklistor, vilket i sin tur leder till rigida processer med förlust av flexibilitet samt i värsta fall också dogmatisk planering baserad på gamla principer (ibid.). Vi vill notera här att sådana risker identifierade i forskning måste beaktas i fortsatt kunskapsbaserat arbete med standardisering.

2.2.3.2. Begränsningar

Utifrån genomförbarhetsstudien syfte att kartlägga intresse och stöd för brottsförebyggande standardisering inom hela samhällsbyggnadssektorn (med den bredd projektgruppen avser med denna term) innebär erhållna enkätdata en kraftig begränsning. Som framgår i avsnitt 2.2.1.1. skickades följebrev med enkätlänk till 35 aktörer/organisationer tillsammans med uppmaning om att sprida länken vidare. Men den vidare spridning projektgruppen räknade med genom snöbollseffekt förefaller inte ha skett. Eftersom frågor om trygghetsskapande och brottsförebyggande är en väsentlig och reglerad verksamhet inom offentlig sektor med olika nätverk och etablerade relationer aktörer emellan var det möjligt för projektet att genom sådana kanaler nå ut till primärrespondenter såsom översiktsplanerare, stadsplanerare, trygghetssamordnare och brottsförebyggare i kommuner och på länsstyrelser, men också till poliser i arbete med brottsförebyggande och till individer inom olika yrkeskategorier som anmält sitt intresse för nätverket Säkraplats. Som framgår av 2.2.1.1. och 2.2.1.2. vet vi att antalet primärrespondenter som nåddes av utskicket av epostmeddelande med följebrev och länk till enkäten var ca 950; vi vet också att det högsta ID-numret i verktyget Sunet Survey är 480 vilket indikerar att 480 personer har öppnat enkäten; och vi vet att 163 personer har fullföljt den. Vi ser också en stor övervikt av respondenter inom de yrkeskategorier där vi haft tillgång till epostadresser som gått till individer i offentlig sektor med uppdrag mer eller mindre direkt relaterade till frågor om trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Vi ser i enkätdata bara en handfull egenbeskrivningar av yrke/yrkesroll som sannolikt hänför sig till tjänst inom privat sektor. De individer på den privata sidan inom samhällsbyggnadssektorn som projektgruppen identifierat för utskick av följebrev med enkätlänk uppfattades inneha positioner som gjorde dem lämpliga för att initiera en snöbollseffekt. Projektgruppen hyste förväntan om att det skulle vara möjligt att den vägen aktivera motsvarande nätverk som de gruppen redan hade tillgång till på den offentliga sidan med planerare, brottsförebyggare, poliser, osv. Denna förväntan om spridning tycks inte alls ha infriats. Sammantaget indikerar de data vi har att följebrevet med enkätlänk inte genererade någon snöbollseffekt och att därför mycket få individer inom privat samhällsbyggnadssektor nåddes av enkäten, och uppenbart inte mer än enstaka individer engagerade med trygghetsskapande och brottsförebyggande. Vad vi med sannolikhet ser är därför en situation där ca 950 personer fick utskicket, 480 av dem öppnade enkäten, och 163 svarade – men *inga* snöbollar kastades. I relation till privat sektor har projektet följaktligen inte lyckats nå ut.

Redan initialt planerades (se avsnitt 1.3.) ett större seminarium i SIS lokaler i Stockholm med bred inbjudan till samhällsbyggnadssektorn. Avsikten var att såväl balansera ett kommande okänt enkätresultatet med ytterligare feedback från viktiga aktörer, men också att förankra idén om att fortsätta mot praktiskt engagemang i svenskt och europeiskt standardiseringsarbete. Pandemin kom dock emellan och detta planerade seminarium blev ett webinarium genomfört med kort varsel efter flera förseningar. Som framgår av avsnitt 2.3. organiserades webinariet utifrån samma idé som det tilltänkta seminariet på SIS. Diskussionerna blev konstruktiva men tyvärr var deltagarantalet och antalet representerade aktörer för litet för att webinariet skulle göra nämnvärd skillnad i syftet att uppnå större allsidighet avseende belysning och balansering av enkätresultatet. Inte heller var den digitala mötesplatsen den bäst lämpade för att förankra idén om engagemang i praktiskt standardiseringsarbete hos enskilda aktörer.

Avseende begränsningar ur statistisk metodsynvinkel rör de främst brist på viss information i bakgrundsvariablerna. För det första saknas i enkäten en fråga om på vilken territoriell nivå respondenten arbetar. Detta gör att det inte går att jämföra utfallen mellan till exempel kommunala och nationella aktörer. Samtidigt är frågan komplex och de svarsalternativ som skulle ha kunnat ges inte självklara eftersom det inom det offentliga finns många "nivåer" av detta slag, t.ex. kommunal, regional-region, regional-statlig, nationell-statlig, och inom privat sektor t.ex. transnationella samhällsbyggare med verksamheter som i Sverige kan vara helt lokala. Därtill saknas geografiska lokaliseringsvariabler, det vill säga om respondenten arbetar i en mindre stad/kommun, i en tätort eller i en storstad, vilket gör att det inte går att jämföra svar mellan respondenter i urbana kontexter med exempelvis svar från personer i mindre kommuner.

2.3. Webinarium för enkätuppföljning

I samband med genomförandet av projektet genomfördes ett webinarium i november 2020 med särskilt inbjudna aktörer från samhällsbyggnadssektorn. Titeln på webinariet var ”Urban situationell brottsprevention – kan standarder hjälpa till?”. Den ursprungliga planen (se avsnitt 1.3.) inbegrep ett större seminarium i Stockholm organiserat genom SIS och med bred inbjudan till sektorns aktörer. Pandemin omöjliggjorde detta och en riktad inbjudan till ett webinarium för färre deltagare blev lösningen. Organisatör var hela projektgruppen med aktörerna Göteborgs Universitet tillsammans med Chalmers, KTH, Castellum Väst, MTR Nordic, Västra Götalandsregionen och Svenska Institutet för Standarder (SIS). SIS stod som värd för seminariet som varade 2,5 timme.

I inbjudan presenterades webinariet som ett intressentmöte om vilken roll standardisering skulle kunna ha inom urban brottsprevention och med särskilt syfte att höra deltagarnas uppfattning om i vilken grad en standard skulle stödja sådan prevention. Målgruppen var personer som arbetar med frågor relaterat till samhällsbyggnad.

Som nämndes i avsnitt 2.2.3.2. var två saker viktiga med det större planerade seminariet på SIS, dels att balansera resultatet av den kommande enkäten genom att presentera den och få kompletterande respons från viktiga aktörer, dels att förankra idén om praktiskt svenskt arbete för standardisering. Planen för webinariet höll i stort fast vid detta men särskilt frågan om förankring framstod redan innan som svår i digitalt format. Inbjudans utgångspunkt blev att allmänt presentera och diskutera projektet och att översiktligt ge en bild av enkätens preliminära resultat, samt att resa ett antal frågor om standardisering på området för att diskutera dem i fokusgrupper.

Urban situationell brottsprevention, kan standarder hjälpa till?

Välkommen till ett webinar för dig som idag arbetar med samhällsbyggnadsrelaterade frågor. Göteborgs Universitet tillsammans med flera partners ingår i ett vinnoavprojekt med inriktning på att ta reda på i vilken omfattning standarder kan hjälpa till inom urban brottsprevention.

Göteborgs Universitet tillsammans med Chalmers, KTH, Castellum Väst, MTR Nordic, Västra Götalandsregionen och Svenska Institutet för standarder (SIS) vill bjuda in dig till ett intressentmöte rörande standardiseringsroll inom urban brottsprevention.

Vi kommer att presentera en enkät som genomförts rörande standarders roll samt ha en diskussion kring vilka framtida standarder som borde tas fram för att underlätta samverkan inom urban brottsprevention. Frågor som kommer att diskuteras:

- Vilka dimensioner/aspekter bör framtida standardiseringsarbete fokusera på?
- Hur kan standardisering påverka olika roller och ansvar inom brottsförebyggande arbete?
- Hur kan framtida standarder användas och implementeras?

Datum: 24 november, 2020
Tid: 13:00 – 15:30

Anmälan sker till fredrik.gothe@sis.se senast den 20:e november. Länk till webinariet skickas ut efter din anmälan.

Agenda

- 13:00 Välkomna
 - Moderator
Fredrik Göthe, Projektledare SIS
- 13:10 Introduktion i ämnet/projektet
 - Michael Landzelius
Associate Professor/Docent, Director/Föresändare
Centrum för urban trygghet och samhällssäkerhet (URBSEC) Göteborgs universitet
 - Vania Ceccato
Professor i urban säkerhet på urbana och regionala studier. Kungliga tekniska högskolan (KTH)
 - Göran Lindahl
Docent/Avdelningschef Byggnadsdesign, Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik,
Chalmers tekniska högskola
- 14:10 Paus
- 14:20 Diskussion
- 15:30 Slut

2.3.1. Upplägg och frågor

Tre frågor hade formulerats för att starta samtalen i de tänkta fokusgrupperna och för att få reaktioner och kommentarer på projektet utifrån de presentationer som programmet innehöll och inte minst på den enkät som då nyligen avslutats.

- Vilka dimensioner/aspekter bör framtida standardiseringsarbete fokusera på?
- Hur kan en standardisering påverka olika roller och ansvar inom brottsförebyggande arbete?
- Hur kan framtida standarder användas och implementeras?

Många av de inbjudna till webinariet fanns också på sändlistan för enkäten. Drygt 100 personer bjöds in. Inbjudan riktades särskilt till den målgrupp personer inom samhällsbyggnad som projektgruppen då redan hunnit konstatera hade mycket liten representation bland enkätens respondenter, nämligen aktörer i privata sektor (se avsnitt 2.2.3.2. om den uteblivna

snöbollseffekten avseende utskicket av enkäten). Att fånga upp dessa aktörers uppfattningar är avgörande med hänsyn till den stora betydelse som representation av denna grupp har för framgångsrikt standardiseringsarbete. Utfallet av inbjudan blev dock svagt, endast 14 personer deltog inklusive presentatörerna.

Upplägget av webinariet och avsikten med de olika punkterna redovisas nedan.

- 13:00. SIS genom Fredrik Göthe hälsade välkommen till SIS och presenterade kort SIS och dess roll i projektet. Vidare presenterades vad som praktiskt krävs för att nytt standardiseringsarbete ska påbörjas och vilka krav som gäller på en sådan process.
- 13:10. Fredrik Göthe redogjorde därefter för den kartläggning han och kollega gjort av befintlig standardisering särskilt inom området situationell brottsprevention, CPTED och CPUDP men också av angränsande standardiseringsarbete.
- 13:20. Övergripande tema: Varför standardisering? Projektgruppens forskare presenterar:
 - Michael Landzelius: En standard för process och förvaltning inom urban och situationell brottsprevention.
 - Göran Lindahl: Standarder inom bygg och förvaltning – Vad finns? Hur används de?
 - Vania Ceccato: Preliminära enkätresultat i jämförelse med tidigare enkätmaterial – de liknar varandra: positiva till standardisering
- 13:50. Kort diskussion/frågor om det som presenterats under föregående punkt.
- 14:10. PAUS
- 14:20. Diskussion/fokusgrupp kring följande frågor baserade på projektets frågeställning:
 - Vilka dimensioner bör framtida standardiseringsarbete fokusera på?
 - Hur kan standardisering påverka olika roller och ansvar inom brottsförebyggande arbete?
 - Hur kan framtida standarder användas och implementeras?
 - Vilka i fokusgruppen har intresse av att delta konkret och vilka ytterligare aktörer behövs?
- 15:20. Efter gruppdiskussioner summerades där framkomna synpunkter och webinariet som helhet sammanfattades.
- 15:30. SLUT

2.3.2. Genomförande och resultat

Det begränsade antalet deltagare gjorde att idén om uppdelning i fokusgrupper inte kunde genomföras. Representanter från följande organisationer deltog:

- Boverket
- BRÅ
- Polisen
- Länsstyrelsen i Halland
- Nacka kommun
- Malmö kommun
- Nyköpings kommun
- Stöldskyddsföreningen
- Stiftelsen Tryggare Sverige
- Västtrafik
- Hassel-co

Då gruppen av deltagare var liten gavs alla möjlighet att komma till tals och tillsammans reflektera över de formulerade frågorna. Diskussionerna blev konstruktiva och flera teman som upplevdes som betydelsefulla att arbeta med togs upp:

- Projektplaner. Vad ska kunna regleras/standardiseras och olika tolkningsfrågor. En central fråga att utreda som berör bland annat terminologi, omfattning och definitioner.
- Ansvarsfrågor. Vem/vilka är ansvarig/a för vad? Denna fråga berör såväl myndighetsfrågor som intressentfrågor. Myndighetsfrågor avseende tillståndsgivning, granskning mm och intressentrelaterat avseende hur olika användare och byggherrar kan tillgodose de behov de har.
- Befintliga platser kontra nya platser. Här diskuterades skillnaden i tillämpning vid ny- och ombyggnad och hur en standard skulle kunna påverka vid ombyggnad och vilka åtgärder som kan vara tillämpliga på befintlig bebyggelse.
- Många olika delar i processen. Många aktörer ser ofta endast till sin egen del. Detta identifierades som en möjlig källa till konflikt men sågs också som en möjlighet till att utreda styrande krav och koppla till beslutsprocesser.
- Samordningsproblem. En klassisk fråga kring vem som är ägare av frågan, vem som driver den och vem som påverkar den. En central aspekt vid definition av processer.
- Definiera vad som ska standardiseras. Denna aspekt är kopplad till den första ovan, den leder också vidare till frågan om en standard ska fokusera på fysiska lösningar (produkter) eller på processer för att skapa dessa.
- Vad ska standarden täcka? En fråga kopplad till ansvar och vilka en standard berör som aktörer, men som också kan ställas i relation till samhällsbyggande och samhällsutveckling.
- Trygghetsskapande. Termen trygghet och att den tolkas olika diskuterades här, en problematik som blir speciellt tydlig när den används som ett mått på upplevelsen av en plats.

Givet de som deltog så framkom såväl önskemål om som en bedömning av vilka typer av organisationer som bör vara med i faktiskt arbete för att utveckla en standard inom området. Initialt pekades på myndigheter och beslutsfattare, nedan listas de som togs upp:

- Boverket
- Kommuner
- Regioner
- Byggherrar
- Arkitekter
- Fastighetsägare/förvaltare
- Trygghetssamordnare

Som noterats ovan saknades på webinarier liksom i enkätdata röster från viktiga aktörer på den privata sidan av samhällsbyggnadssektorn. Vi återkommer till den problematiken nedan, under avsnitten 3. Vision, respektive 4. Rekommendation.

2.4. Mapping of CEN and ISO Committees and Standards

2.4.1. Background

Security, crime, places and built environment are a context that consists of different elements and parties. The situation in which a presumptive criminal chooses to commit a crime is always place-bound, and the essential point of departure for this project is – as discussed above – that virtually every place in the public environment is managed by many and different kinds of parties that need to be coordinated. This is where standardization for urban and situational crime prevention becomes essential to consider as a tool that could provide clear principles for coordination, role distribution, individual actors' special responsibilities and competences, and the aggregation of competence and continuity that a standard can create. We will in section 3.4. return to the importance of assessing suggested contents of the standard in relation to the goals of the United Nations Agenda 2030 for sustainable development (UN, 2015).

In this chapter, SIS will provide an overview of which national, European and international committees could possibly relate to urban and situational crime prevention. The report also includes a description of the Swedish, European, and international standardization process.

2.4.2. Method and Delimitations

The report is a mapping of existing SS (Swedish), EN (European) and ISO (international) standards and committees within the areas of construction, security and resilience. The information provided is based on knowledge obtained from SIS committees and project managers. The report is aimed at the users of standards and other actors involved in the standardization process, focusing on how they can use the standardization process and standards to promote urban situational crime prevention.

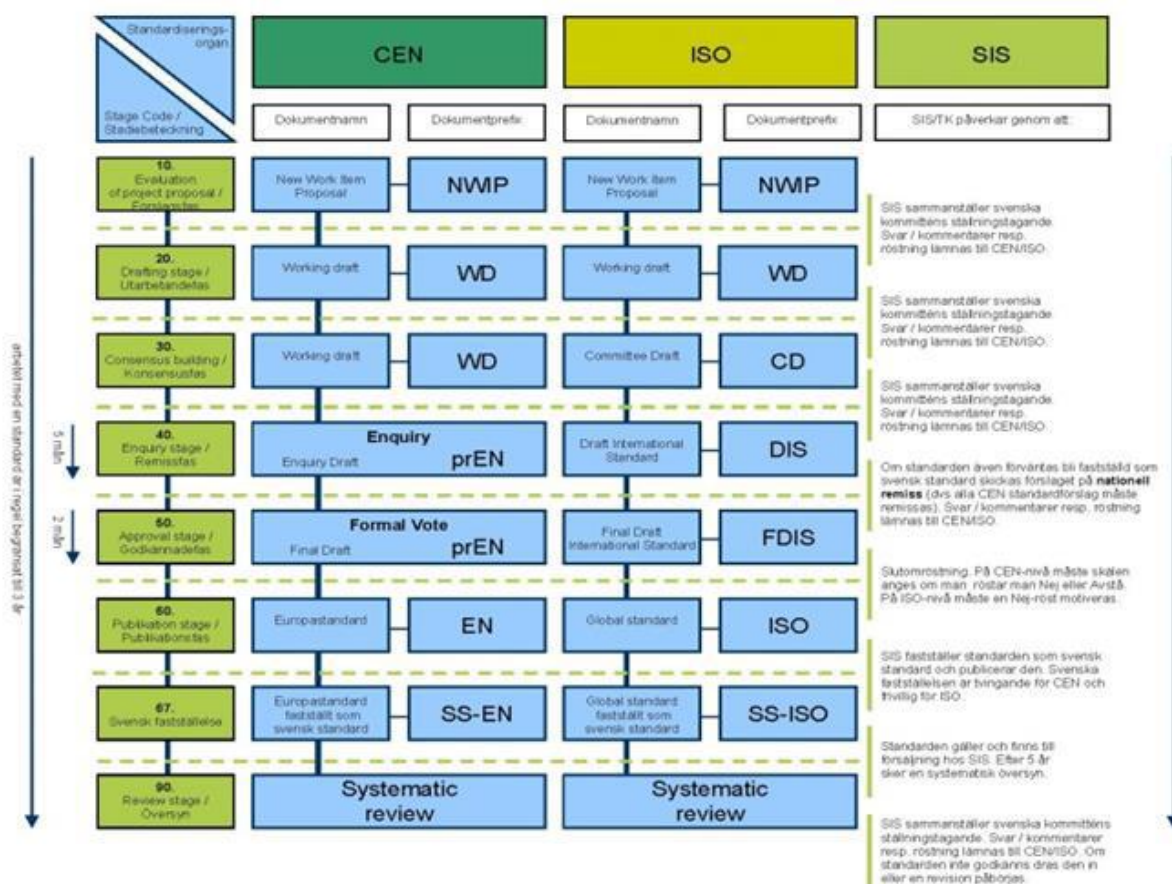
2.4.2. The Standardization Process

As the world is constantly changing, guidelines and common agreements must also be renewed and developed for new standardization areas. It is an ongoing process. In today's globalized world, it is important, not to say decisive, to keep abreast of international standards. They act as an entrance ticket to new markets and promote trade, cooperation and international exchange of information. Standards establish a high low level and help to improve the quality in general and to avoid misunderstandings. Standards form the basis for research and development and provide an opportunity to quickly gain acceptance for new findings and disseminate information. Standardization is important for Sweden purely socio-economic. It helps Swedish companies and organizations export products and services all over the world.

The standardization process normally starts with a national standardization organization getting a proposal for a new standard, which will solve a common recurring problem, from one of its members. The proposal can come from a company, industry organization or another member organization. If the standard is to be international or European, the proposal must first be voted on by ISO / CEN members, which means that in Sweden's case, it is SIS that casts the national vote. If the proposal is voted on, a technical committee will be set up that will be responsible for the work. The Committee, in turn, sets up working groups where experts in the field handle the practical work of designing the standard. Working groups meet three or four times a year, but most of the work takes place at a distance, mainly through correspondence by e-mail. When a proposal for a standard has been prepared, called Committee Draft, it is

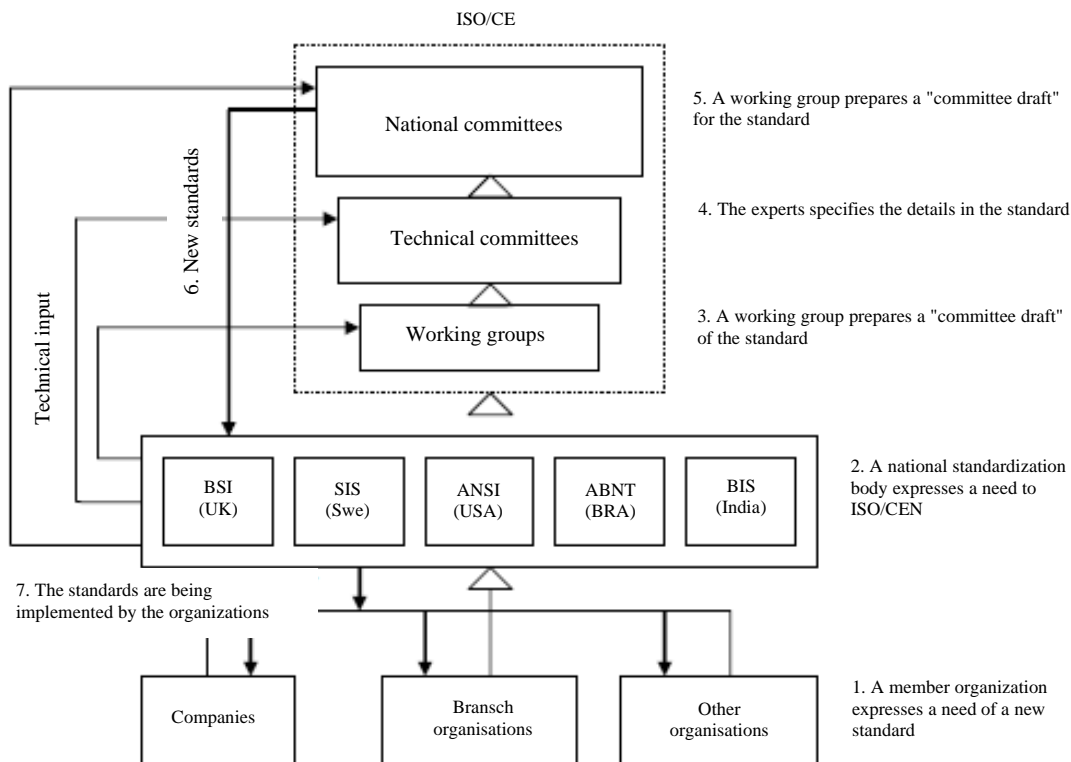
sent for a referral, that is, the proposal is sent to national standardization organizations, which then have the opportunity to submit comments and comments on the proposal.

The national standardization organizations, such as SIS, also form technical committees called mirror groups, where the referral procedure is carried out. This means that they have organized themselves to reflect the work of ISO / CEN, with a technical committee consisting of different working groups. When the international committee has dealt with the comments of the national mirror groups, a new draft will be sent out, called the Draft International Standard, which the national standardization organizations will now have to decide on. Political or economic reasons for voting against the proposal are not valid, only technical reasons are acceptable. Finally, a final round of voting takes place, a so-called Final Draft International standard. It must be voted on by a three-quarters majority in order for the standard to become an international ISO standard.

Figur 24. The figure shows the process for developing standards at European, international and national level.

When the representatives of different organizations develop a new standard, consensus is a central concept. This means that in their work they strive to find a common solution that all parties involved agree on. Once the national mirror group has reached a consensus on the issues addressed, these issues should also be addressed in international work. Again, the principle of consensus is applied to the extent possible.

Figur 25: The figure shows how the initiative for a new standard can come about

Free movement of goods and services is an important basis for a functioning common market. An effective market can be created when the legislation sets the overall requirements and where standardization creates solutions for a more detailed level. Standards are voluntary tools that help comply with legislation.

Through the cooperation that takes place within the standardization, an effective application of legislation can be achieved, which increases the competitiveness of the companies and removes barriers to trade. In Europe, a regulatory technique is called the "new method", New Approach. This solution means that the authorities' work in certain subject areas with detailed regulation of products can be reduced as detailed rules are instead developed by the European standardization organizations CEN, CENELEC and ETSI.

In 1998, a directive was issued requiring information on new standards and regulations. The Commission intends to make proposals on how this should be applied to services and how standardization should create solutions to effectively support innovation.

2.4.4. Project Relevant Committees within CEN and ISO

2.4.4.1. Construction Committees within CEN

The construction sector in CEN covers more than 3000 work items on product standards and test methods (for use in building and civil engineering). Of these, about 600 standards were prepared under the Construction Products Directive (CPD), and are, or will be, harmonized under the Construction Products Regulation (CPR), along with about 1500 supporting standards (test methods).

We have identified four CEN committees in the construction area that are related to urban and situational crime prevention.

- **CEN/TC 50 - Lighting columns and spigots**
SIS/TK 248 Vägutrustning
SIS/TK 248/AG 05 Vägbelysning
- **CEN/TC 169 - Light and lighting**
SIS/TK 380/AG 03 Ljus och belysning
- **CEN/TC 315 - Spectators facilities**
SIS/TK 173 Temporära konstruktioner
- **CEN/CLC/JTC 11 - Accessibility in the built environment**
SIS/TK 453 Tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö

CEN/TC 50 - Lighting columns and spigots

SIS/TK 248 - Vägutrustning

Lighting columns and spigots are widely used in all urbanized areas and areas subject to circulation of vehicles, pedestrians, and animals; these include roads, highways, parking places, towns, playgrounds, etc. Europe represents the most important market of the world with almost one hundred years of tradition in lighting columns for roads, public and private areas. The importance of public lighting in the range of security for traffic areas and in architectural urban landscape is directly correlated to the European way of life. Application sectors are from small roads to highway lighting, neighborhoods of villages as well as big cities, public and private areas, parks and public gardens. In general, every place where light can improve security, beauty, comfort and usability of landscape.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

The parties that are involved include, local authorities, national governmental authorities, designers and consultants, road administrators, manufacturers etc. The main purpose is to keep the regulation in touch with the running technology. The recent development of technology has given the possibilities to expand the traditional steel, cast iron and concrete solutions. Aluminum and fiber reinforced materials are growing for many applications; timber has been discovered again. Different section and columns shapes have been widely used according to the request of architects. In practice all these recent and future changes need to be considered by the CEN committee.

The main categories needing common minimum policy are:

- industry,
- government,
- public authority in general,
- highway authorities,
- suppliers,
- contractors,
- consumers,
- local communities etc.

Standards released:

- *EN 40-3-1:2013*
Lighting columns - Part 3-1: Design and verification - Specification for characteristic loads
- *EN 40-4:2005*
Lighting columns - Part 4: Requirements for reinforced and prestressed concrete lighting columns

Under development

- (WI=00050028)
Lighting columns - Part 3: Design and verification

CEN/TC 169 - Light and lighting

SIS/TK 380/AG 03 - Ljus och belysning

CEN/TC 169 is responsible for standards in the field of vision, photometry and colorimetry, involving natural and man-made optical radiation over the UV, the visible and the IR regions of the spectrum, and application subjects covering all usages of light, indoors and outdoors, including environmental, energy and sustainability requirements and aesthetics and non-image forming biological aspects.

The Lighting Industry as well as designers are active in almost all European Countries and worldwide. On a European basis these are represented by e. g.:

- LightingEurope
- LUX Europa
- European Energy Network (ENR)
- Building Regulators, Environmental and Energy Associations

The main stakeholders and their concerns and perceptions

The standards are important for consumers, employees at their workplaces, employers, legal authorities, manufacturers of light sources, luminaires and measurement equipment, lighting designers, architects, for an optimized utilization of energy and thus for the protection of a sustainable future environment.

Standards released:

- *CEN/TS 17165:2018*
Light and lighting - Lighting system design process
- *CEN/TR 13201-1:2014*
Road lighting - Part 1: Guidelines on selection of lighting classes
- *CR 14380:2003*
Lighting applications - Tunnel lighting
- *EN 12464-2:2014*
Light and lighting - Lighting of work places - Part 2: Outdoor work places

CEN/TC 315 - Spectators facilities

SIS/TK 173 - Temporära konstruktioner

Standards for architectural design and performance requirements for spectator facilities for sports and multipurpose venues (indoor and outdoor), in order to ensure safety, comfort of and visibility for the spectators. Permanent indoor venues such as theatres, cinemas, opera houses, lecture halls, etc. are excluded. Specific: a) Standards for layout criteria including spacing, access and egress, sight lines, positioning of separation fences and barriers; b) Standards for products by performance requirements for permanent, demountable, movable and telescopic stands.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

General technical/design factors to be considered for the realization of spectator facilities are: to provide controls so as to ensure that spectators do not bring into stadia objects that are likely to be used in acts of violence, or fireworks or similar devices; to co-operate closely with their appropriate national sports organizations and clubs, and where appropriate, stadium owners, on arrangements regarding the planning and execution of alterations to the physical fabric of stadia

or other alterations, including access to and egress from stadia, necessary to improve safety to prevent violence; to pay attention to the surroundings in which stadia is situated; to permit access by persons suffering from disabilities; to provide attractive facilities for spectators.

Standards released:

- *EN 13200-1*
Spectator viewing area
- *TR 13200-2*
Service area
- *EN 13200-3*
Separating elements
- *EN 13200-7*
Entry and exit elements and routes
- *EN 13200-8*
Safety Management

CEN/CLC/JTC 11 - Accessibility in the built environment

SIS/TK 453 - Tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö

The ISO standard Accessibility and usability in the built environment (ISO 21542) is now being updated to be clearer and more user-friendly. The standard terminology, the section on ramps, fire safety, sound environment and hearing aids, guideways and support for visually impaired persons will also be reviewed and updated.

At European level, the European Committee for Accessibility in the Built Environment, which was formed in 2016, is now fully active. The group will write new standards that will apply throughout Europe. The standard is related to the EU mandate 420. The mandate is about disability policy and relates to European accessibility requirements for public procurement in the built environment.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

Participants in the committee ranges from governmental organizations, authorities, private companies, architects, and nonprofit organizations.

Standards released:

- *ISO 21542:2011*
Accessibility and usability of the built environment

Standards under development:

- *prEN 17210 (WI=JT011001)*
Accessibility and usability of the built environment - Functional requirements
- *(WI=JT011002)*
Accessibility and usability of the built environment - Technical performance criteria and specifications

2.4.4.2. Construction Committees within ISO

Of more than 21 700 International Standards and related documents, ISO has over 1 100 that relate to buildings and construction, with many more under development. The existing ones cover: structures, masonry, building materials and products, information management in construction, energy performance and sustainability, heating, cooling and lighting, fire safety and firefighting, lifts and escalators, concrete and cement, design life, durability and service life planning, timber.

We have identified one ISO committee in the construction area related to urban and situational crime prevention.

- **ISO/TC 59 - Buildings and civil engineering works**
ISO/TC 59/WG 5 - Security in the built environment
SIS/TK 269 Information för byggande och förvaltning

ISO/TC 59 - Buildings and civil engineering works SIS/TK 269 Information för byggande och förvaltning

The scope of ISO/TC 59 is the standardization of terminology, organization of information in building and civil engineering processes, geometric requirements for building, building elements and components including modular coordination, general rules for joints, tolerances and fits; performance requirements of buildings and building elements. The need for common terminology, rules of information exchanges, measurement techniques and material descriptors increase as globalization and international trade expands. Established standards from ISO/TC 59 have little direct impact upon production, but greater impact on the overall conditions for the industry.

Working Group 5, Security in the built environment, is since 2018 working on a new standard, ISO/DIS 23234, which is intended to give planners a template for developing concepts of security measures and for identifying the right competencies needed for various types of security planning and interventions. However, the notion of security planning involved concerns technical and operational solutions of buildings and is not related to crime prevention in the built environment.

The main stakeholders and their concerns and perceptions:

This broad scope of ISO/TC 59 means that there is no defined area of industry to support the work, except in certain areas such as sealants (ISO/TC 59/SC 8). The major participants tend to be academic, research, professional bodies, and government departments, rather than large sectors of industry. The standards benefit the entire industrial sector, but the broad nature of the work limits active participation in the development phase in some areas.

Participants in the Swedish national committee:

AB Svensk Byggtjänst, Gatun Arkitekter, Installatörsföretagen Service i Sverige, Peab Utveckling, SWECO Civil, SWECO Sverige, Trafikkontoret Stockholms Stad, Trafikverket, Strömsund, Trafikverket, Solna, Trimble Solutions Sweden, Triona, Tyréns, WSP Sverige, WSP Systems.

Standards released:

- *ISO 19650-5:2020*
Organization and digitization of information about buildings and civil engineering works, including building information modelling (BIM) – Information management using building information modelling – Part 5: Security-minded approach to information management

Standards under development:

- *ISO/DIS 23234*
Buildings and civil engineering works – Security – Planning of security measures in the built environment

2.4.4.3. Security and Resilience Committees within CEN

Our societies are increasingly being confronted with various kinds of security threats, including man-made threats such as terrorism and organized crime, natural disasters, pandemics and major technical accidents. The ability of the responsible public authorities and emergency services to respond to such threats depends on having common terminology and procedures, compatible equipment and communication systems. Standardization can contribute to overcoming fragmentation in this field by increasing interoperability and compatibility of systems and products. CEN and CENELEC are committed to strengthen the industrial and technological base of the security sector and to empower industry with the right tools to operate in a more open and competitive EU market. The European standards are a means to roll out security technologies to the market at a faster pace and to contribute to the well-functioning European security market by helping security industry to reach higher competitiveness levels and access global markets.

We have identified four CEN committees in the security and resilience area that are related to urban and situational crime prevention.

- **CEN/TC 439 - Private security services**
SIS/TK 494 Samhällssäkerhet
- **CEN/TC 325 - Crime prevention through building, facility and area design**
(SIS/TK 208 Brottsförebyggande genom stadsplanering och byggnadsutformning)
[*The Swedish mirror committee TK208 was disbanded in 2009*]
- **CEN/TC 391 - Societal and citizen security**
SIS/TK 494 Samhällssäkerhet
- **CEN/CLC/JTC 4 - Services for fire safety and security systems**
SIS/TK 360/AG 02

CEN/TC 439 - Private security services

SIS/TK 494 Samhällssäkerhet

Within CEN, suppliers and customers of security services sit together in the Technical Committee CEN/TC 439, Private Security Services, to define requirements for quality in the organization, processes, personnel and management of a security service provider and/or its independent branches and establishments. Up to now, three standards have been published covering terminology on security services, aviation security services, and port and maritime security. Work is underway for delivering an overarching standard for critical infrastructure protection.

The main stakeholders and their concerns and perceptions:

Providers of private security services: Offer high quality services to both private and public organizations, responding to the specific needs of each entity and proportionally to risks incurred; being selected based on best value, not just price. *Buyers, both private and public, of security services:* Interested in being able to select services responding to their specific needs, at the best possible value. *Law enforcement agencies:* Ensuring law enforcement within the legal framework and inspiring trust from citizens. *Government agencies in charge of societal and citizen security:* Protecting society and civilians from threats and criminal activities. *Consumers and civilians:* Feeling safe and secure; Trusting the providers of security services, both public and private.

Standards released:

- *EN 15602:2008*
Security service providers – Terminology

- *EN 16082:2011*
Airport and aviation security services
- *EN 16747:2015*
Maritime and port security services

Standards under development:

- *prEN 15602 rev (WI=00439004)*
Security service providers – Terminology
- *prEN 17483-1 (WI=00439005)*
Private security provision for the protection of Critical Infrastructure - Part 1: General requirements

CEN/TC 325 - Crime prevention through building, facility and area design

(SIS/TK 208 Brottsförebyggande genom stadsplanering och byggnadsutformning)

[The Swedish mirror committee TK208 was disbanded in 2009]

Development of European standards for the prevention of crime at industrial facilities, educational institutions, hospitals, residential building areas, department stores, squares and public meeting places through building, facility and area design. While societal security is a national competence of the EU Member States, recent events such as terrorist attacks as well as natural disasters have showed that the European society is vulnerable to threats that inherently relate to the urban environment and have heavily challenged the law enforcement capabilities related to preparedness or response.

The standards will be designed in relation to specific areas of application and the corresponding strategies. The standards developed will provide guidance on security levels, building and area layout, application of construction elements, roads and pavements. The standards developed may be applied to new and significantly refurbished buildings, facilities and areas. The standards will not deal with building products and security systems components.

Standards released:

- *CEN/TR 14383-2:2007*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 2: Urban planning
- *CEN/TR 14383-8:2009*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 8: Protection of buildings and sites against criminal attacks with vehicles
- *CEN/TR 14383-5:2010*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 5: Petrol stations
- *CEN/TS 14383-4:2006*
Prevention of crime - Urban planning and design - Part 4: Shops and offices
- *EN 14383-1:2006*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 1: Definition of specific terms
- *CEN/TR 14383-7:2009*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 7: Design and management of public transport facilities
- *CEN/TS 14383-3:2005*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 3: Dwellings

Standards under development:

- *prCEN/TS 14383-6*
Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 6: Schools

- *prEN 14383-1 rev*
Protection of public spaces, buildings and facilities through planning, design and management - Part 1: Terminology
- (*WI=00325015*)
Protection of public spaces, buildings and facilities through planning, design and management - Part 2: Principles

CEN/TC 391 - Societal and citizen security

SIS/TK 494 Samhällssäkerhet

Established to define good practice and guidance documents on management of CBRN (chemical, biological, radiological and nuclear substances) and explosives, disaster preparedness, emergency and crisis management and critical infrastructure protection and resilience. Such standards can help security end-users to develop and implement capabilities to create risk-informed priorities and to better protect citizens, assets and organizations.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

The main objective of CEN/TC 391 is to elaborate a family of European standards, standard-like documents (e.g. procedures, guidelines, best practices, minimal codes of practice and similar recommendations) in the Societal and Citizen Security sector including aspects of prevention, response, mitigation, continuity and recovery before, during and after a destabilizing or disruptive event. Verification and training will also be considered. Concerning technology, CEN/TC 391 may identify needs in product standardization, but this will not lead to direct action by this CEN/TC. These issues shall be communicated to those CEN, ISO or other TCs working within the framework of these specific products. Where other TCs do not address the identified areas, then CEN/TC 391 will develop the standard(s) or proposed deliverables where appropriate. The standardization activities will consider the following main issues related to Societal and Citizen Security: - Products and services (equipment, communication, information, goods, transport, energy, cultural inheritance and properties); Infrastructures (roads, ports, airports, rail stations, bridges, factories.)

Standards released:

- *CEN/TS 16595:2013*
CBRN - Vulnerability Assessment and Protection of People at Risk
- *CEN/TS 16850:2015*
Societal and Citizen Security - Guidance for managing security in healthcare facilities
- *CEN/TS 17091:2018*
Crisis management - Guidance for developing a strategic capability
- *CEN/TS 17159:2018*
Societal and citizen security - Guidance for the security of hazardous materials (CBRNE) in healthcare facilities
- *EN ISO 22300:2018*
Security and resilience - Vocabulary (ISO 22300:2018)
- *EN ISO 22301:2019*
Security and resilience - Business continuity management systems - Requirements (ISO 22301:2019)
- *EN ISO 22311:2014*
Societal security - Video-surveillance - Export interoperability (ISO 22311:2012)
- *EN ISO 22313:2020*
Security and resilience - Business continuity management systems - Guidance on the use of ISO 22301 (ISO 22313:2020)

- *EN ISO 22315:2018*
Societal security - Mass evacuation - Guidelines for planning (ISO 22315:2014)
- *EN ISO 22397:2018*
Societal security - Guidelines for establishing partnering arrangements (ISO 22397:2014)

CEN/CLC/JTC 4 - Services for fire safety and security systems

SIS/TK 360/AG 02 Branddetektering och brandlarmsystem - Tjänster för brandskydds- och säkerhetssystem

This Technical Committee develops standards for services for fire safety and security systems. The standards specify the requirements for quality of services supplied by companies and the competencies of their involved staff charged with the planning and design, engineering, installation and hand over, maintenance and repair of fire safety and/or security systems. Examples of fire safety and/or security systems are fire detection-, fire extinguishing-, voice alarm-, intruder alarm-, hold up-, access control, social alarm-, smoke and heat exhaust ventilation-, and CCTV-systems, as well as control equipment for escape and evacuation route, and combinations of systems as the ones mentioned.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

The Committee gathers expert knowledge through representatives from manufacturers, authorities, fire consultants, research institutes and colleges and others in the construction sector. The standardization work gives participants deeper insight into the requirements of the standards and how to reason about them, which facilitates discussion with various parties in the industry.

Standards released:

- *prEN 50710 (WI=67769)*
Guidelines and requirements for Remote Services for fire safety and security systems

Standards under development:

- *prEN 50710 (WI=67769)*
Guidelines and requirements for Remote Services for fire safety and security systems

2.4.4.4. Security and Resilience Committees within ISO

Important in the work that ISO is performing within security and resilience is to standardize different types of tools that can facilitate information management, knowledge management, continuity planning and management as well as other processes such as private-public collaboration. Information needs to be easily exchanged between experts, coordination centers, leaders, the media and the public in order to minimize the negative effects of major accidents and disasters. For this to be possible, a variety of processes, methods and tools must be developed and standardized.

The area is large and covers everything from processes, analyzes, forecasts, system development, training, practice and evaluation. An example is the need for common standards for symbols and images. When maps and models are presented in critical situations, misunderstandings can occur due to a lack of standardization of symbols. The fact that everyone involved quickly gets a correct picture of the situation is crucial in order to be able to quickly put in the right rescue efforts.

We have found two ISO committees in the security and resilience area that are related to urban and situational crime prevention.

- **ISO/TC 262 - Risk management**
SIS/TK 494 Samhällssäkerhet

- **ISO/TC 292 - Security and resilience**
SIS/TK 494 Samhällssäkerhet

ISO/TC 262 - Risk management SIS/TK 494 Samhällssäkerhet

The management of risk provides rigour for all organizations in decision making at the various levels of management. Managing risks not only reduces uncertainties in business development for achieving the strategic objectives and effectively performing the operations, but also means they are prepared to manage and minimize the effects of accidents, disasters and faults in technical systems as well as response to and recovery from major disruptive risks.

The main stakeholders and their concerns and perceptions

The 43 participating and 10 observer members of the committee are from all parts of the globe. Unsurprisingly there is strong participation from Europe, the Americas and parts of the Pacific Rim, with some representation from Asia and Africa. Membership is skewed towards countries with strong economies and international interests. The committee actively encourages participation by whatever means from countries with emerging or transition economies.

Liaisons have been formed with several important risk management organizations, who all actively contribute to the work of the committee:

- ASIS International
- European Virtual Institute for Integrated Risk Management (EU-VRi)
- Federation of European Risk Management Associations (FERMA)
- International federation of accountants control (IFAC)
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)
-

Standards released:

- *IWA 31:2020*
Risk management — Guidelines on using ISO 31000 in management systems
- *ISO 31000:2018*
Risk management — Guidelines
- *ISO/TR 31004:2013*
Risk management — Guidance for the implementation of ISO 31000
- *IEC 31010:2019*
Risk management — Risk assessment techniques
- *ISO 31022:2020*
Risk management — Guidelines for the management of legal risk

ISO/TC 292 - Security and resilience

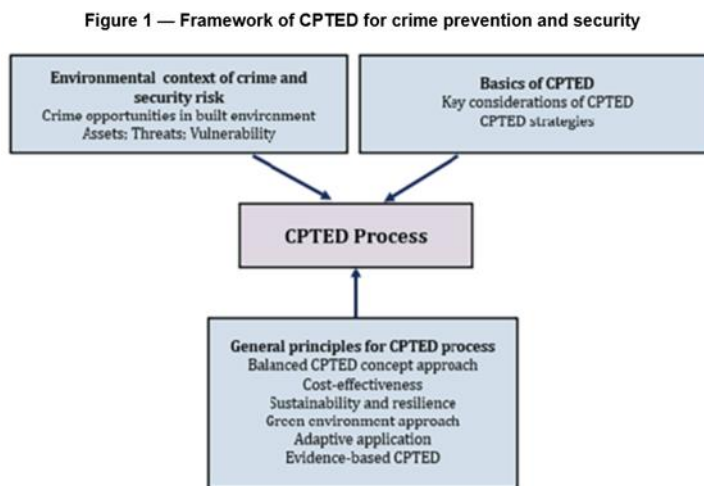
SIS/TK 494 Samhällssäkerhet (SIS is responsible for the secretariat)

ISO/TC 292 is responsible for standardization, including both technical requirements standards and guidance and management system standards in the field of security with the aim to enhance the safety and resilience of society. This work covers a wide range of domains, including, but not limited to terminology, continuity and resilience, emergency management, fraud, countermeasures and control, public and community resilience, and security services.

The committee is also working with documents handling crime prevention through environmental design (CPTED) and the fields of security, crime, and other risks, and their preventive measures through environmental design and management. The committee notes that CPTED concepts have been used since the 1970s and that the term CPTED was first introduced in 1971 by C. Ray Jeffery.

CPTED concepts originated from criminology and crime opportunity theories and studies. Since then, it has been included as part of many other crime prevention strategies that are utilized today. These include, but are not limited to, defensible space, broken windows theory, routine activity theory, rational choice, situational crime prevention, and crime free housing.

Figur 26. Schema för CPTED-process hämtat från presentationen av kommittéen ISO/TC 292

The committee also notes that CPTED has an increasingly sound foundation based on firm evidence of significant crime and fear reduction gained from a series of rigorous evaluations in the fields of environmental psychology, criminology and crime science. Well-planned and wisely implemented, CPTED improves community safety and industrial security in a cost-effective manner.

Participants in the Swedish national committee:

AddContext AB, Bya Bevakningsbranschens Yrkes- & Arbetsmiljönämnd, Combitech, DH Anticounterfeit, Drivkraft Sverige, Försvarsmakten Högkvarteret, Lunds Tekniska Högskola, Mitigera Risk AB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Stockholm, Myndigheten För Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Karlstad, RISE AB, Secana Security, Securitas Sverige, Svenska Transportarbetareförbundet Avd 19, Säkerhetsföretagen, Tyréns.

Standards released:

General

- ISO 22300 Security and resilience – Vocabulary
- ISO/TS 22375 Security and resilience – Guidelines for complexity assessment process
- ISO 22397 Societal security – Guidelines for establishing partnering arrangements
- ISO 22398 Societal security – Guidelines for exercises

Business continuity management

- ISO 22301 Security and resilience – Business continuity management systems – Requirements
- ISO 22313 Security and resilience – Business continuity management systems – Guidance for the use on ISO 22301
- ISO/TS 22317 Societal security – Business continuity management systems – Guidelines for business impact analysis
- ISO/TS 22318 Societal security – Business continuity management systems – Guidelines for supply chain continuity
- ISO/TS 22330 Security and resilience – Business continuity management systems – Guidelines for people aspects on business continuity

- ISO/TS 22331 Security and resilience – Business continuity management systems – Guidelines for business continuity strategy
- ISO/IEC/TS 17021-6 Conformity assessment – Requirements for bodies providing audit and certification of management systems – Part 6: Competence requirements for auditing and certification of business continuity management systems

Urban resilience

- ISO/TR 22370 Security and resilience – Urban resilience – Framework and principles

Community resilience

- ISO 22315 Societal security – Mass evacuation – Guidelines for planning
- ISO 22319 Security and resilience – Community resilience – Guidelines for planning the involvement of spontaneous volunteers
- ISO 22392 Security and resilience – Community resilience – Guidelines for conducting peer reviews
- ISO 22395 Security and resilience – Community resilience – Guidelines for supporting vulnerable persons in an emergency
- ISO 22396 Security and resilience – Community resilience – Guidelines for information sharing between organizations

Organizational resilience

- ISO 22316 Security and resilience – Organizational resilience – Principles and attributes

Supply chain security management

- ISO 28000 Specification for security management systems for the supply chain*
- ISO 28001 Security management systems for the supply chain – Best practices for implementing supply chain security, assessments and plans -Requirements and guidance
- ISO 28002 Security management systems for the supply chain – Development of resilience in the supply chain – Requirements with guidance for use
- ISO 28003 Security management systems for the supply chain – Requirements for bodies providing audit and certification of supply chain security management systems
- ISO 28004 Security management systems for the supply chain – Guidelines for the implementation of ISO 28000 (Part 1-4)

Protective security

- ISO 18788 Management system for private security operations – Requirements with guidance for use

Emergency management

- ISO 22320 Security and resilience – Emergency management – Guidelines for incident management
- ISO 22322 Societal security – Emergency management – Guidelines for public warning
- ISO 22324 Societal security – Emergency management – Guidelines for colour coded alert
- ISO 22325 Security and resilience – Emergency management – Guidelines for capability assessment
- ISO 22326 Security and resilience – Emergency management – Guidelines for monitoring facilities with identified hazards
- ISO 22327 Security and resilience – Emergency management – Guidelines for implementation of a community-based landslide early warning system
- ISO/TR 22351 Societal security – Emergency management – Message structure for exchange of information

Standards under development:

- ISO 31022, Risk management - Guidelines for the management of legal risk
- ISO/TS 22330, Security and resilience - Business continuity management systems - Guidelines for people aspects of business continuity

- ISO/TS 22375, Security and resilience - Guideline for complexity assessment process to improve security and resilience
- EN 17483-1, Private security provision for the protection of Critical Infrastructure - Part 1: General requirements
- ISO/TS 22332, Security and resilience - Business continuity management systems - Guidance for developing business continuity procedures
- ISO 22340, Security and resilience - Protective security - Guidelines for establishing an enterprise protective security architecture and management framework
- ISO 22341, Security and resilience - Protective security - Guidelines for crime prevention through environmental design
- ISO 22392, Security and resilience - Community resilience - Guidelines for conducting peer reviews
- ISO/TR 22370, Security and resilience - Community resilience - Framework and principles for urban resilience
- ISO/IEC 31050, Guidance for managing emerging risks to enhance resilience
- CEN/TR, Assessment framework for new standardization work items related to Disaster Management
- ISO 22329, Security and resilience - Emergency management - Guidelines for the use of social media in emergencies
- EN 16850, Societal and Citizen Security - Guidance for managing security in healthcare facilities
- ISO 22342, Security and resilience - Protective security - Guidelines for the development of a security plan for an organization
- ISO 31073, Risk management - Terminology
- ISO 22371, Security and resilience - Urban resilience - Framework, model and guidelines for strategy and implementation
- EN 17091, Crisis management - Guidance for developing a strategic capability
- ISO 22379, Security and resilience - Guidelines for hosting and organizing large citywide events
- ISO 22361, Security and resilience - Crisis Management - Guidelines for developing a strategic capability
- ISO 22343, Security and resilience - Vehicle security barriers - Performance requirement, vehicle impact test method and performance rating
- EN 15602, Security service providers - Terminology
- ISO 22360, Security and resilience - Crisis management - Concept, principles and framework
- ISO 22385, Security and resilience - Authenticity, integrity and trust for products and documents - Guidelines for establishing a framework for trust and interoperability
- ISO 22350, Security and resilience - Emergency management - Framework
- EN, Guidelines for security and safety planning of small and middle size events in open air grounds
- ISO 31070, Risk management - Guidelines on core concepts
- ISO 22386, Security and resilience - Authenticity, integrity and trust for products and documents - Guidelines for brand protection and enforcement procedures

2.4.5. Standardization, Certification and Accreditation

While there are, as has been shown above, a number of SIS, CEN and ISO committees working on standardization in the area of urban and situational crime prevention there are presently no activities going on concerned with certification. This is basically due to the fact that there is as yet no formally accepted standard in the area, and certification has to do with compliancy with a standard. Thus, the process of certification requires that there is, on the one hand, a

standard agreed upon through stakeholders' joint work within a standardization body (such as SIS, CEN, ISO), and on the other, a certification body which, after a process of conformity assessment, can issue a certificate which acts as proof that an actor/company is compliant with the standard in question. A certification body does not need to be formally approved in its role as such but obviously itself needs to be able to prove its capacity and competence to perform the kinds of audits involved. There are often several certification bodies of various size and range of competence operating in a country, and some such bodies can be transnational thus being able to extend credibility of a certified actor/company to several countries.

There is also a process of accreditation for certification bodies. This is due to the need for trust in a certification body's capacity and competence both in relation to the actor/company that wants to be certified, and in relation to the market (which needs to be able to trust that the certification of an actor/company lives up to its promises). Accreditation takes place on a national level through an independent accreditation body recognized by the government and free from commercial interests. In Sweden the authority in question is SWEDAC (Swedish Board for Accreditation and Conformity Assessment), and its role is to confirm that an applying body has the proper routines, methods and competencies needed to perform certification audits. If the applicant passes, SWEDAC issues a license called accreditation, and the applicant in question would then be an accredited certification body.

Standardization, certification, and accreditation work together to produce efficiency, stability, and predictability in terms of quality, etc., and is in this sense most often understood to be a societal good in general. Certification by an accredited certification body in relation to a certain standard gives the actor/company in question credibility and shows that it can deliver with quality within the market it operates on. SIS suggests that there may emerge areas where actors/companies will have to be certified by accredited certification bodies in order to be able to participate in procurement processes [upphandlingsprocesser] due to provisions set by the purchasing body. While the area of urban and situational crime prevention is still unregulated through these tools, standardization work is ongoing and it is essential also for Swedish actors to follow the development and, as we will suggest, further engage in these processes.

2.4.6. Summary and Recommendations

Through the process of mapping relevant ISO and CEN committees related to the topic of urban and situational crime prevention we have identified eleven committees that in one way or another are connected to the topic. Some of the committees are more interesting than others and have scopes that make space for urban and situational crime prevention, while others have scopes that include aspects pertaining to issues of urban and situational crime prevention.

The most interesting three committees from the perspective of the project group are:

- CEN/TC 325 - Crime prevention through building, facility and area design
- ISO/TC 59 - Buildings and civil engineering works
- ISO/TC 292 - Security and resilience

These three committees deal with urban and situational crime prevention in their own different ways, similar but different angles and proposed deliverables to the problems that need to be solved. The most relevant committee, based on the project group's proposed focus on a process and management standard, would be CEN/TC 325. Indeed, SIS participated in the committee work earlier, but the Swedish mirror committee was disbanded in 2009 due to a lack of participants and financing of the committee.

CEN/TC 325 develops European standards for the prevention of crime at industrial facilities, educational institutions, hospitals, residential building areas, department stores, squares and public meeting places through building, facility, and area design. The standards that are developed through the committee's work will by default be implemented also as Swedish standards even though we are at present not participating in the development process. To be able to be competitive on the European market it is important for Swedish companies and organizations to participate and influence the standards being developed. If not, we have to accept them as they are agreed upon by other European actors and implement them as Swedish standards. Standardization is a process of networking and negotiation as well as joint design and learning, and if we do not participate and influence the standards being developed, we will fall behind in competitiveness and lose advantages in our production of services and goods.

Considering the result of this mapping of ongoing standardization work related to urban and situational crime prevention within CEN and ISO and related Swedish engagement, the project group recommends one of the two following scenarios:

- To start a new national committee that would mirror CEN/TC 325, and/or
- To start the process to create a Swedish standard within urban and situational crime prevention and at the same time send in a proposal for a new work item (NWIP) to CEN/TC 325.

The project group also notes that it could be rewarding to do more research on ISO/TC 292 – Security and resilience, in which they are working with documents handling crime prevention through environmental design (CPTED). Sweden (SIS) oversees the secretariat for that committee, which could be an advantage when it comes to introducing new work items (new standard proposals).

Our recommendations are based on and assumes that Swedish stakeholders see the importance of taking part in the standards development and are willing to finance the Swedish participation in CEN/TC 325 and the suggested Swedish national mirror committee.

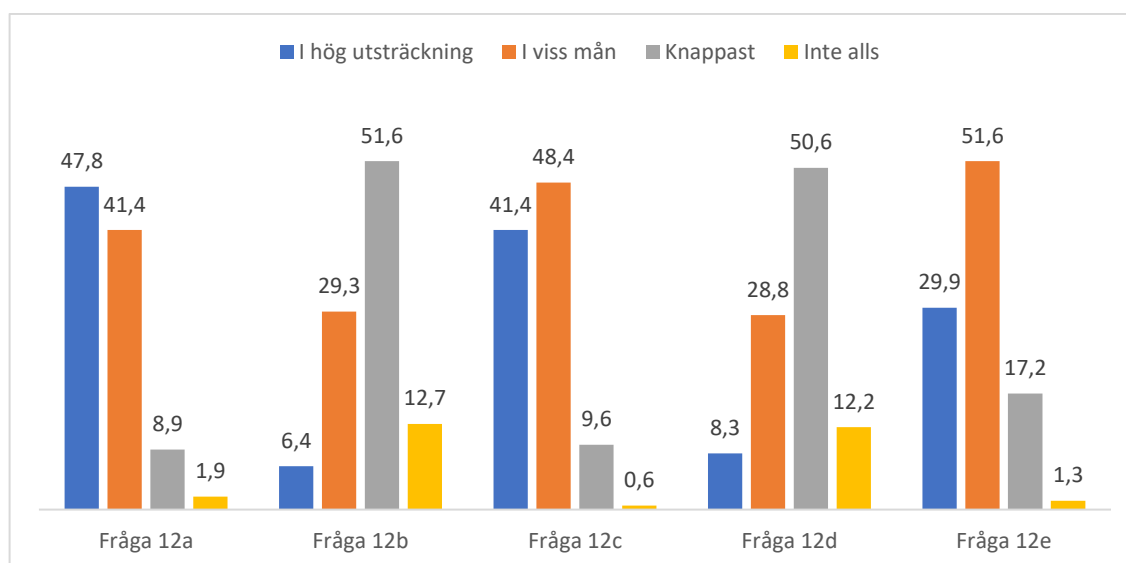
3. Vision

Genomförbarhetsstudien grundläggande idé om standardisering av brottsförebyggande genom urban planering och situationell prevention baseras på att ingen sådan *standard för process och förvaltning* finns. En sådan standard skulle kunna realisera de förmågor och bekräfta den betydelse som samhällsbyggnadssektorn, i bred bemärkelse, skulle kunna ha för brottsförebyggande. Vi presentera nedan en vision om detta under fyra rubriker: 3.1. Scenario för marknadstillträde; 3.2. Initiativ för standardisering, certifiering, ackreditering; 3.3. Relationer mellan offentliga och privata perspektiv; 3.4. Samhälleliga effekter och Agenda 2030.

3.1. Scenario för marknadstillträde

Projektet utgick ifrån att standardisering skulle kunna bidra till aktörsgemensam strukturering av behov, krav och lösningar. I förhållande till frågan om ökad svensk konkurrenskraft var tanken att på sikt någon slags explorativ paketering av potentiella varor och tjänster skulle kunna prövas utifrån den respons som skulle komma fram i projektets mer omfattande kartläggning. En standardiserings väsentliga effekt att specificera egenskaper hos en av flera aktörer önskad tjänst/förmåga/produkt skulle kunna möjliggöra för berörda aktörer att själva innovera kommersiella och återanvändbara lösningar. Det skulle också möjliggöra för nya små och medelstora företag att få marknadstillträde för att utifrån ett standardiserat format leverera brottspreventiva insatser i allt från planarbete på olika nivåer till samordnad konsultation för processledning och leverans av tekniska lösningar och produkter.

I förhållande till denna dimension skulle respondenterna i projektets enkätundersökning skatta sin uppfattning i två frågor om innovation (fråga 8) och ekonomi och konkurrenskraft (fråga 12). Vi begränsar oss dock här till att se tillbaka på sistnämnda fråga, huruvida en standard skulle medföra goda/dåliga effekter för ekonomi och konkurrenskraft. Analysen av svaren på den frågan visar att de flesta respondenter ser framför sig stora positiva effekter för ekonomi och konkurrenskraft. Vi visar figuren med respondenternas svar en gång till nedan (figur 27), och summerar också analysen genom att denna gång lägga samman de två positiva svarsalternativen för respektive delfråga.

Figur 27 (samma som figur 21): Fördelning i procent på fråga 12a till 12e (n=158).

Vi ser då att 89.2%, av respondenterna uppskattade att en standard skulle ge en positiv effekt I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN på ökad kostnadseffektivitet när brottsförebyggande insatser genomförs (fråga 12a). 89.8% av respondenterna uppskattade att en standard skulle leda till att förbättra kvalitetsstyrning vid upphandlingar, kontrakt osv. (fråga 12c). 81.5% av respondenterna föreställde sig att en standard skulle kunna stimulera till innovativa ekonomiska lösningar för samordningsvinster I HÖG UTSTRÄCKNING eller I VISS MÅN. På två delfrågor där de positiva svarsalternativen var INTE ALLS eller KNAPPAST svarade 64.3% av respondenterna trodde *inte* att en standard skulle leda till orättvis omfördelning av kostnader i förhållande till nuvarande situation (fråga 12b). 62.8% av respondenterna trodde *inte* att en standard skulle göra roller och gränser otydliga mellan samverkande aktörer eller mellan beställare och leverantörer av varor och tjänster (12d). Avseende sistnämnda fråga ställer sig projektgruppen något frågande till logiken i att så många som en dryg tredjedel uppskattade att en standard skulle bidra till att göra gränser och roller otydliga.

En forskningsstudie gjord i England och Wales för tio år sedan visar inte bara på kraftigt minskad brottslighet, och därmed också på minskat lidande och ökad trygghet, utan också på kraftigt minskade ekonomiska kostnader genom brottspreventiva insatser som handlade om att engagera dels rätt kompetenser i samverkan, dels insatser i den byggda miljön som sådan (Armitage & Monchuk, 2011). Det man gjorde var i hög grad fokuserat på designfrågor både med avseende på planer/gatustruktur och på byggnader, men inkluderade också processtänkande och vilka kompetenser som behövde involveras när. I sistnämnda avseende handlade det bl.a. om att rätt kompetenser behövde finnas/tillsättas inom kommuner, polis och den privata sektorns byggherrar, fastighetsägare och -förvaltare. Vad gäller den byggda miljöns egenskaper visade forskningen att 31 designlösningar kunde direkt knytas till den förekommande brottsligheten. Som exempel kan tre exempel nämnas: en byggnad som låg på en hörntomt ökade brottsrisken med 18%; en vanlig genomfartsgata hade 93% högre brottslighet än en återvändsgata; och en återvändsgata som på ett eller annat sätt "läckte" (via passager, gångvägar) hade 110% högre brottslighet än en sluten återvändsgata. Figuren nedan indikerar den ekonomiska vinst som brottsförebyggande insatser genererade. Siffrorna är inte dagsfärska men visar ändå att kostnader kan minska kraftigt genom insatser för urban och situationell brottsprevention – i denna evidensbaserade studie konstaterades att kostnader för inbrott var 28 455 kronor, medan vidtagna brottsförebyggande insatser kostade 7 588 kronor. Studien visar tydligt på ekonomisk nytta men mer sådan forskning om kostnadseffektivitet och om marknadstillträde för proaktiva snarare än reaktiva företag vore av stort värde.

Figur 28. Kostnader för inbrott respektive brottsförebyggande insatser. Efter Armitage & Monchuk, 2011.

3.2. Initiativ för standardisering, certifiering, ackreditering

Regeringen antar i juli 2018 en standardiseringsstrategi som tar upp såväl standardisering som certifiering som komponenter i ett standardiseringsarbete för en önskad samhällsutveckling (Regeringen, 2018b). Samhällsbyggnad är dock i strategin synnerligen snävt uppfattat och handlar i huvudsak om teknisk standardisering i termer av konstruktionsstandards, byggregler och digitalisering av planprocessen. En alltför vanlig syn på att samhällsbyggnad bara handlar om produktion av byggnader och därtill direkt kopplade processer. Samhället är i själva verket uppbyggt av en infrastruktur av mängder av byggda artefakter med stor påverkan på ekonomi, miljö, arbetsmarknad, delaktighet, samhällsfunktioners effektivitet, trygghet etc.

Samhällsbyggnadssektorn är därför en sektor med mål att bygga och förvalta miljöer som ger förutsättningar för ett gott, tryggt och säkert liv för alla de individer som verkar i alla de organisationer och relationer som tillsammans formerar samhället. Det har blivit tydligt i detta projekt att standardisering inom samhällsbyggnad dock behöver lyfta fram annat än bara konstruktions- och teknikfrågor. Samhällets infrastruktur av bland annat vägar, skolor, sjukhus och bostäder är mer än bara det materiella vi uppfattar.

Projektet har haft som avsikt att kartlägga intresset för att bidra till utveckling av en process- och förvaltningsstandard som anger en gemensam terminologi, strukturerar roller, fastställer ansvar, samordnings- och genomförandebestånd, stödjer effektivare organisationsformer och processer för samverkan, bidrar till att stödja och utveckla beställarkompetens, och indikerar områden där behov finns av både utveckling av gamla och innovation av nya tjänster och varor. Kort sagt, en standard som skulle bidra till en på alla områden höjd lägsta nivå inom brottsförebyggande genom urban planering och situationell prevention. Ytterligare former för kvalitetssäkring kan knytas till certifiering och ackreditering men för närvarande pågår inte heller internationellt sådana processer (jfr avsnitt 2.4.5.).

Projektet har bidragit till att ena aktörer för att på ett mer organiserat sätt identifiera både deras egna men också gemensamma roll i att hitta relevanta lösningar på platsrelaterad brottslighet såväl mot person som egendom. Ett sådant resultat innebär förutsättningar för ökad samhällsnytta och för ett fortsatt arbete mot standardisering som i sin tur skulle kunna bidra till tryggare, säkrare och mer hållbara och inkluderande städer. Detta innebär också vinster i termer av minskad skadegörelse, effektivitetsvinster i termer av mindre friktion och oklarheter i upphandlingar, tillväxt av relevanta tjänster och produkter, resa frågor om professionell certifiering inom brottsförebyggande, m.m. Dessa möjligheter behöver nu tas vidare i ett fortsatt arbete, projektet har identifierat dessa möjligheter men det har inte rymts att realisera dessa inom projektets ram.

Ytterligare en möjlighet till fortsatt arbetet kan vara en europeisk eller internationell standardiseringsprodukt. Effekterna blir då samma som beskrivits ovan fast än större samt att de behöver kunna hanteras i flera olika kontexter. Ett arbete som inte osannolikt skulle kunna vara en gemensam europeisk angelägenhet. En utveckling av projektets resultat i denna riktning kan vara i situationer där SIS kan lyfta fram resultaten med intressenter som är engagerade i relaterade och relevanta tekniska standardiseringskommittéer (exempelvis TK 494 Samhällssäkerhet, som bl.a. ser på området miljödesign, och ISO TC 59 Buildings and civil engineering works som också tangerar området). Beroende på hur resultatet från projektet används kan SIS också komma att lyfta resultaten i Europa i CEN-standardiseringskommittéer och internationellt i ISO-standardiseringskommittéer.

Vad gäller det specifika området urban och situationell brottsprevention knyter detta särskilt an till den europeiska kommittéen CEN/TC 325, Crime prevention through building, facility and area design. Till denna kommitté fanns fram till 2009 en svensk spegelkommitté SIS/TK

208 Brottsförebyggande genom stadsplanering och byggnadsutformning. Utvecklingen av detta ligger utanför projektets ram men genom kartläggningen står det klart att det finns flera pågående standardiseringsprocesser som är relevanta i relation till projektets utgångspunkter och resultat med avseende på intresse och stöd för standardisering på området. Två möjliga initiala scenarion finns här:

- Att starta en ny nationell kommitté som speglar arbetet i CEN/TC 325, likt den tidigare SIS/TK 208
- Att starta en process för att skapa en Svensk Standard inom urban och situationell brottsprevention och att samtidigt skicka in ett förslag till CEN om ett nytt arbetspaket (NWIP) inom ramen för CEN/TC 325.

Projektgruppen noterar också att det skulle kunna vara intressant att närmare utforska verksamheten inom kommittéen ISO/TC 292, Security and resilience, där redan ett arbete pågår avseende brottsprevention genom miljöutformning (jfr 2.1.1. ovan om CPTED och CPUDP). Sverige deltar och leder sekretariatet för arbetet i denna kommitté och det finns en svensk kommitté SIS/TK 494 som avser att täcka in frågorna, vilket kan vara till fördel vid en utveckling och utökning av den gruppens arbete. I standardiseringsarbete kan i princip vilken aktör som helst delta, men för att få ett djupare och bredare deltagande i de existerande processer som vi ovan föreslagit som möjliga vägar fram kommer såväl offentliga aktörers medverkan såväl som medverkan av SME:er att kunna kräva att någon form av särskilt riktat stöd ges.

Resultatet av projektet behöver också spridas till aktörers och i ansökan medverkande parter olika professionella nätverk – forskarnätverk, branschnätverk, samverkansnätverk. Ytterligare spridning, utveckling, ytterligare analys och möjlig implementering av projektets resultat skulle kunna ske inom ramen för verksamheter i berörda myndigheter såsom Brå, SKR och Boverket men även andra intressenter kan vara relevanta.

3.3. Relationer mellan offentliga och privata perspektiv

Vi har på flera ställen tidigare i rapporten konstaterat att projektet inte lyckats nå ut till privata aktörer i samhällsbyggnadssektorn. Detta är otillfredsställande men kan ha att göra med att exempelvis en fastighetsägares perspektiv inte sällan är kopplat till ett projekt, vilket kan innebära att frågan uppmärksammas först när en de facto standard visar sig beröra konkret projektrelaterade uppgifter. Detta gäller för fler aktörer på särskilt den privata sidan, där många aktörer kontrakteras för specifika uppgifter. Vid en fortsättning av detta arbete vore ett sätt att försöka knyta också privata aktörer till arbetet för standardisering att kontakta de svenska aktörer från privat sektor som är aktiva i kommittéerna ISO/TC 59 samt ISO/TC 292 och SIS/TK 494 i syfte att via deras nätverk nå ut till fler.

Standardisering är viktig för privat sektor och behöver avseende den typ av standard för process och förvaltning som här är aktuell adresseras och resas inom sektorn i och med att när en sådan standard väl gäller så får den effekter för de affärsmodeller som många aktörer inom sektorn utgår från oavsett om de deltagit eller inte i det arbete som lett fram till standarden. Platsbaserad brottsprevention är eller borde vara en angelägenhet för många olika aktörer inom sektorn och deltagande i standardiseringsarbete innebär möjlighet att tidigt kunnat förankra frågor om brottsprevention i planerade projekt. Sådan brottsprevention behöver integreras som en del av en för hela sektorn överordnad affärsstrategi för ekonomisk och social hållbarhet, något som skulle få konkreta effekter i form av minskade kostnader, minskad brottslighet och ökad trygghet.

En utmaning ligger i att samhällsbyggnadssektorn, vilken är central i ett standardiseringsarbete för brottsförebyggande baserad på urban planering och situationell prevention, är så mångfacetterad. Nivåer, fördelning av ansvar och organisering av sektorn är också komplex. Aktörerna är inte alldeles lättsorterade, det är en omfattande sektor med allt från myndigheter till fåmansföretag representerande en skala från offentligt till privat. För att strukturera bilden kan man t.ex. skilja mellan planering och juridiska regelverk å ena sidan, och byggande och förvaltning å den andra.

På den kommunala planeringsnivån – med den särskilda roll som planmonopol och PBL innebär liksom med ett flertal kommunala förvaltningar som arbetar med brottsförebyggande (ofta med socialtjänsten som huvudansvarig) – finns flera aktörer som alla har relevans för frågan. Genom kommunernas planmonopol och befolkningsansvar hamnar också ansvaret för sammanhanget av aktörer-aktiviteter (inklusive offentligt-privat) och resulterande byggd miljö (projekt) som regel ytterst hos kommunerna, utan att dessa därför varken har samlad kompetens eller fullständigt mandat att hantera frågorna.

Den centrala statliga nivån och den regionala med såväl Länsstyrelsernas samordnande roll för lokalt brotts- och terrorismförebyggande arbete, samt Polisen med dess regionansvar och brottsförebyggande samverkan med kommuner är ytterligare aktörer som berörs. På regional nivå, och med tydligt utpekat samhällsansvar, finns också ansvaret för att driva kritisk infrastruktur/samhällsviktig verksamhet i form av t.ex. kollektivtrafik och hälso- och sjukvård.

I gränssnittet offentligt-privat finns offentliga förvaltare av offentliga byggnader, allmän mark såsom torg och parker; hela fastighetsbranschen, privat och offentlig, från byggbolag till fastighetsägare och förvaltare; trafikbolag, privata och offentligägda; men också försäkringsbranschen, säkerhetsföretag inom bevakning; andra slags företag inom tjänsteproduktion (t.ex. konsulter inom arkitektur, teknik, säkerhet) såväl som varuproduktion (byggnader, byggnadsdelar, material).

Inom byggande, drift och förvaltning är situationen dels projektbaserad och dels uppbyggd av leverantörskedjor vilket försvårar helhetsansvar. Aktörerna är också fler, och med en blandning av offentliga (regionala och kommunala bolag) och privata aktörer som kan ha likartade uppgifter samtidigt som de konkurrerar med varandra. Den stora utmaningen här ligger i att få en relation mellan projektbaserade affärsmodeller och långsiktig planering av urbana miljöer.

Standardisering inom urban och situationell brottsprevention bör därför vara angeläget såväl för större offentliga organisationer och privata företag, som för en mångfald av små och medelstora företag av olika slag. Området är uppmärksammat av såväl politik som allmänhet, inom policy och forskning, och stora behov finns. Dock behöver lagstiftning, planeringsinstrument, standarder, och affärsmodeller utvecklas samstämt för att skapa en effektiv praktik för gemensamt brottsförebyggande arbete.

3.4. Samhälleliga effekter och Agenda 2030

Standardisering inom området urban och situationell brottsprevention skulle kunna bidra till inkluderande, trygga och säkra miljöer. Som noterats i avsnitt 2.1.4. hänger standardisering nära samman med lagstiftning genom att hänvisningar till standarder i föreskrift, lag och förordning både innebär att standarden i fråga måste följas, och att lagtexter därmed kan undvika detaljerade skrivningar. En stabil grund för ett systematiskt arbete för trygghet och säkerhet med breda samhälleliga effekter från lokal till nationell planeringsnivå skulle läggas om beslut togs om förändringar i plan- och bygglagen (PBL) i enlighet med Brå:s uppfattning

att ”förändringar i plan- och bygglagen bör enligt Brå på goda grunder kunna göras avseende brottsförebyggande och trygghetsskapande” (jfr avsnitt 2.1.3.); om betydelsen av urban och situationell brottsprevention tydligt beaktas när beslut tas om ny lagstiftning om kommunernas ansvar för brottsförebyggande (jfr avsnitt 2.1.4.); och om integrering av FN:s Agenda 2030 görs i enlighet med regeringens åtagande att Sverige ska vara ledande i implementeringen.

Agenda 2030 för hållbar utveckling länkar på en fundamental nivå hållbarhet till såväl samhällssäkerhet som trygghetsfrågor på både individ- och gruppnivå. Agenda 2030 noterar inledningsvis: ”Vi är fast beslutna att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen som är fria från rädsla och våld. Hållbar utveckling utan fred är omöjligt, liksom fred utan hållbar utveckling” (UN, 2015: 2), och detta kopplas längre fram även direkt till säkerhet: ”En hållbar utveckling kan inte bli verklighet utan fred och säkerhet, och freden och säkerheten riskeras utan en hållbar utveckling” (UN, 2015: 8). Dessa påpekanden visar indirekt också på behovet av att det behöver finnas redskap för att kunna hantera och möta de mål som anges i Agenda 2030, vilket direkt relaterar till de frågor denna rapport behandlar. Säkerhet garanterar varje person en plats att leva fri från fara och fri från rädsla och främjar och uppmuntrar därmed också till rörlighet, något som är grundläggande för såväl individers livskvalitet som för städers hållbara utveckling. Människor som lever i Sverige är generellt sett inte alls drabbade på sätt som många är i andra länder men undersökningar som de vi refererar till i avsnitt 1.2. visar att frågan är i högsta grad aktuell även här, liksom att den är i hög grad platsanknuten.

Ett antal av de 17 hållbarhetsmål som Agenda 2030 inbegriper har med områden att göra som en standardisering för urban och situationell brottsprevention skulle kunna påverka i positiv riktning. Vi refererar nedan till de mål som vi menar direkt har med denna rapportens område att göra och som berör planering och styrprocesser i samhällsbyggandet, processer för vilket standardiserade krav, modeller och processer är stödande och rentav nödvändiga: MÅL 3, om hälsa och välmående; MÅL 5, om jämställdhet; MÅL 9, om att ”Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande”; MÅL 11 med rubriken ”Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara” med nyckelområden som att ”verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning”; MÅL 12, om bl.a. säker förvaltning av fastigheter och hantering av restprodukter, liksom frågor om antagonistiska hot och risker med aktörer med brottsligt uppsåt; MÅL 16, om inkluderande samhällen för hållbar utveckling; liksom MÅL 17, om genomförande och partnerskap, som är i högsta grad relevant för hållbar stadsplanering och hur standardisering som process måste förankras.

En standardisering inom området bör inte betyda att man inte använder befintliga erfarenheter och kunskaper av processer. Enkäten till samhällsbyggnadssektorns aktörer visar att en stor majoritet ser en situation där många av de lösningar och åtgärder som redan används skulle fungera bättre om de ingick i en utvecklad standard. Det finns alltså mängder av goda erfarenheter och sätt att arbeta som bör tas med i en process och förvaltningsstandard, exempelvis medborgardialog, trygghetsvandringar, eller andra metoder som med systematiska protokoll har visat sig vara effektiva för att förstå och dokumentera vad det är i den fysiska och sociala miljön som påverkar platsers dynamik, brottslighet och vad människor anser otryggt och osäkert. Exempel från Storbritannien och Nederländerna visar att standardisering för CPTED-baserade åtgärder som tillämpades i vissa bostadsområden ledde till en minskning av brott jämfört med andra områden där inga åtgärder vidtogs baserade på dessa riktlinjer (se Ceccato m.fl., 2019: 168-180). Detta visar också att utvärderingsmekanismer för metoder som används i säkerhets- och trygghetsriktlinjer också är nödvändiga både med avseende på direkta brottspreventiva effekter och på mer långsiktiga effekter avseende vissa hållbarhetsmål.

Det är också viktigt att i utvecklingen av en standard föra in inte bara evidens från akademisk forskning utan även erfarenheter och evidens för effektiva processer och åtgärder från ett program som FN:s Safer Cities Programme som startades 1996 (UN Habitat, 2021). Målet med programmet är att förbättra säkerheten och tryggheten i världens städer för att främja en hållbar stadsutveckling. Fokus ligger på att bygga en kultur för säkerhet, trygghet och social sammanhållning för att kunna hantera förhållandet mellan brottslighet och urbanisering. I detta syfte finns det ett behov av att fokusera på de lokala myndigheternas roll och främja deras ledarskap och ansvar för säkerhet i städer. Detta görs genom att stödja brottsförebyggande partnerskap och initiativ som genomförs i samarbete med lokala myndigheter, det straffrättsliga systemet, det civila samhället och även den privata sektorn. Vi känner igen sådan samverkan från Sverige, men intressant är att Safer Cities efter snart 25 år medverkat till att implementera urbana trygghets- och säkerhetsprogram i 77 städer i 24 länder. Med annorlunda villkor och erfarenheter än de svenska finns det anledning att studera hur de handlingsplaner, modeller för inkluderande deltagandeprocesser, och åtgärder som använts och genomförts ger evidens av intresse i svenskt och europeiskt standardiseringsarbete.

4. Rekommendation

4.1. Samverkan, deltagande, målgrupper

Kartläggningen i denna rapport har visat att en konvergens äger rum där generella evidensbaserade metoder för brottsförebyggande genom urban planering och situationell prevention uppmärksammas alltmer. Kartläggningen har också visat att området ännu är fragmenterat i praktiken och motstridigt avseende politik och policy. SIS kartering har visat att flera standardiseringskommittéer inom såväl CEN och ISO arbetar med frågor som ligger helt i linje med såväl som angränsar till de frågor som rapporten har adresserat. I en del fall deltar svenska aktörer, men som SIS och projektgruppen noterar i avsnitt 2.3.5. kommer de standarder som resulterar från detta arbete att implementeras som svensk standard oavsett svensk medverkan. Genomförbarhetsstudien visar att tillräckligt stort intresse för standardisering finns på sätt som motiverar fortsatt svenskt engagemang.

Projektgruppen menar att ett samlat nationellt grepp kring en standard av det slag som här studerats skulle ge bättre resultat i brottspreventivt arbete och skulle ha potential att leda till resultat till stor nytta för svensk innovation och konkurrenskraft. Svensk samordningsförmåga skulle kunna leda till viktiga erfarenheter nationellt, högre kompetens och förmåga, vilket i sin tur skulle främja svenska aktörer på en internationell marknad. Den nu avslutade genomförandestudien lägger en grund för att gå vidare. Förutsättningen är att de mest relevanta CEN och ISO-kommittéerna samt de svenska spegelkommittéer som finns närmare studeras avseende intresse för ett tydligt fokus på urban och situationell brottsprevention och en uppgradering av sammansättningen för att uppnå tillräcklig bredd av aktörer och kompetens inom området. Skulle detta lyckas är effekten långsiktig. Skulle tillräckligt intresse finnas i Sverige för svenskt engagemang också i europeiskt och internationellt arbete bör potentialen öka för access till internationella marknader för svenska tjänster och produkter.

Aktörer i Sverige har under årtionden inom en mängd sektorer och över sektorsgränser visat stor förmåga att agera samfällt. Det bör finnas möjlighet att samordna också de många slags aktörer inom samhällsbyggnadssektorn, på både den offentliga och privata sidan, som krävs för att nå framgång i svenskt standardiseringsarbete och för att få situationell och urban brottsprevention att fungera väl och effektivt.

4.2. Konkreta åtgärdsförslag

Inom **politik och policy** krävs en mycket bättre samordning av olika slags initiativ och mycket större kunskaper och kringssyn hos de utredare som befolkar departementen. När en utredning tillsätts av regeringen där direktivet saknar kunskap och/eller kännedom om det brottsförebyggande program som regeringen strax innan beslutat om; när regeringen ger en myndighet ett uppdrag som slutförs men där myndigheten sedan inget mer förefaller göra därför att direktiv saknas inom ett politikområde som är ett av de hetaste; när regeringen svävar i okunnighet om internationellt pågående standardiseringsarbete för brottsprevention som kan komma att påverka hela samhällsbyggnadssektorn och därför fattar beslut om en standardiseringsstrategi som trångsynt ser denna sektor som en fråga om teknisk konstruktion – då krävs förändringar. Vårt enkla förslag här är att se till att alla ansvariga samlas under ett gemensamt uppdrag att utveckla en konsekvent och konsistent politik (kunskapsbaserad på forskningsevidens) med motsvarande ny policy och ny lagstiftning på området, knuten till omedelbart stöd som gör det möjligt för relevanta aktörer på offentlig och privat sida att gå med i konkret standardiseringsarbete genom SIS, CEN och ISO.

Inom **akademin** ser vi ett behov av riktade förstärkningar för särskilda utlysningar inom urban och situationell brottsprevention till de forskningsfinansiärer som stödjer projektverksamhet inom området (särskilt till Formas men också nya former av forskningsstöd till Brå, och ökade resurser till MSB i förhållande till EU-processer där situationell prevention, CPTED och CPUDP kopplas till frågan om antagonistiska hot). Det krävs långt större resurser än de knappa medel som t.ex. Brå har för utvärderingsstudier.

- Prioriterat stöd till forskning inom området urban och situationell brottsprevention med inriktning mot systematiska komparativa utvärderingar av i praktiken genomförda brottsförebyggande insatser
- Forskning som från ”scratch” designar upplägg för metodisk prövning av empirisk evidens för olika slags insatser som en standard skulle kunna möjliggöra, i upplägg utvecklade tillsammans med samhällsbyggnadssektorns aktörer.

Sådana studier skulle behöva igångsättas omedelbart för att på det sättet också kunna påverka en standards utveckling och innehåll och därmed bidra till att bättre länka aktörer i process och förvaltning, liksom teori och praktik vid implementering.

Avseende **utbildningsbehov** noterade vi i avsnitt 2.2.3.1. att yngre och de med kortare arbetslivserfarenhet ställde sig mest positiva till standardisering och att detta skulle kunna hänga samman med ett upplevt behov av stöd och vägledning. Vi kommenterade redan i avsnitt 2.1. att aktörer inom både offentlig och privat sektor har bristande kännedom om principer, om existerande evidens, och om pågående internationell standardisering för urban och situationell brottsprevention. Det ligger nära till hands att uppfatta detta som att ett stort behov av utbildningsinsatser föreligger. Många olika sådana insatser bör utvecklas:

- Att i samband med standardiseringsarbete genom SIS, CEN och ISO nyttja expertis från berörda kommittéer och tillsammans med lärare från akademien utveckla olika slags utbildningar kurser
- Att alla sådana kurser skulle vara vetenskapligt grundade och praktikrelevanta men kunna variera från större utbildningsprogram till kortare utbildningar inkluderande olika format av distansutbildningar med IT-stöd
- Att strukturera nationell – eventuell europeisk – utbildningssamverkan och att sedan länka denna till bestämning av kompetensnivåer i en parallell process för att bygga certifierings- och ackrediteringssystem för urban brottsprevention med för samhällsbyggnadssektorn olika relevanta inriktningar.

Ofta blir dessutom just standarder utgångspunkt för handböcker, utbildningar m.m. SIS har redan en existerande struktur för att sprida vunen kunskap både som publikationer och som utbildningar. Ovanstående föreslagna insatser skulle naturligtvis kopplas till existerande system och kanaler hos medverkande parter.

Inom **offentlig och privat sektor** med avseende på samhällsbyggnad i bred bemärkelse krävs således omfattande utbildnings- och fortbildningsinsatser för att kunna uppnå det tillstånd som behövs för att effektivt kunna omsätta en inrättad standard i praktiken. Sådan utbildning och fortbildning skulle kunna genomföras parallellt med det som föreslås ovan för alla tre nämnda områden. I förlängningen skulle, som sagts ovan, sådan utbildningsverksamhet också bilda kompetensgrunden för såväl certifiering som ackreditering inom området urban och situationell brottsprevention. Vi föreslår två möjliga vägar.

Vi föreslår *för det första* att korta så kallade ”blended-learning”-kurser utvecklas och genomförs. Sådana kurser blandar undervisning på plats med flera kurstillfällen på distans. Eftersom en stor del av de nya kunskaperna i situationsbaserad brottsprevention fortfarande är

begränsade till universitet och forskningsinstitut är det viktigt att skapa arenor för kontakter mellan akademiker och praktiker. Viktigt är att bygga utbildningar för att nå verksamma i mindre kommuner utanför de stora stadsregionerna. Direktströmmade distanskurser skulle vara ett sätt för akademien att bidra till uppbyggande av kunskap om standardisering och skulle möjliggöra för de studerande:

- Att utveckla en bred och kritisk kunskap om variationen mellan teoretiska ansatser inom urban och situationell brottsprevention, vilka metoder som finns till hands, och att lära sig genom olika exempel
- Att utveckla egna projekt där målet skulle vara att i relation till specifika platser pröva tillämpningen av planerings-, design-, process- och förvaltningsprinciper för att minska otrygghet och förhindra kriminella handlingar

Noteras kan att Säkraplatsen vid KTH sedan 2017 gett en kurs (Säkerhet och trygghet i praktiken AG1167, 6.0 HP) som attraherat både studenter och yrkesverksamma. Ceccato m.fl. (2019: 178) har redan tidigare tagit upp möjligheten med ”blendad-learning”-kurser som ett verktyg för att förbättra kunskap om situationell brottsprevention bland praktiker.

Vi föreslår *för det andra* laborativa test-, innovations och demonstrationsområden (Living Labs) som involverar den mångfald aktörer som är relevanta för att vidta brottspreventiva åtgärder i ett specifikt sådant område. Vi föreslår sådana Living Labs för att:

- Utifrån ett antal problemägares verkliga problem formera grupper med alla relevanta aktörer för att komparativt studera specifika former för nödvändig samverkan och samordning med hänsyn till skillnader Labs emellan avseende kommuner, typ av problem, stadier avseende miljöobjekt från projektering till förvaltning, osv. – för att ge kunskapsunderlag i arbetet för en process och förvaltningsstandard
- Utifrån evidens i sådana studier analysera data med avseende på hur former för certifiering bör utvecklas med hänsyn till vilka delar i en standard, vilket också skulle komma att bidra till tydlighet på marknaden avseende fördelning av kompetens, lämplighet och ansvar i de processer som standarden skulle komma att reglera.

En standard för urban och situationell brottsprevention skulle komma att ha stor bredd vilket sannolikt skulle innebära att olika certifieringar skulle komma att utvecklas mot specifika delar av standarden. Living Labs med fokus som de ovan föreslagna skulle sätta standarden i tänkt relation till certifieringsfrågor och skulle därmed bidra till att både identifiera utbildningsbehov och kompetensprofiler för aktörer på olika nivåer inom både offentlig och privat sektor samtidigt som det skulle möjliggöra att man reser frågor om standardisering och certifiering som redskap för heltäckande kvalitetsstyrning (jfr avsnitt 2.4.5.). Living Labs av detta slag skulle också kunna vara en del av lösningen på det problem vi sett i samband med enkätstudien med att bättre nå ut också till privata aktörer i samhällsbyggnadssektorn eftersom dessa testområden skulle samla alla kring ett objekt eller problem viktiga aktörer.

4.3. Slutkommentar

Som framgår av denna rapport krävs strukturerad samverkan för att komma vidare inom detta område av brottsprevention och trygghetsskapande. Detta gäller dels den specifika frågan om standardisering, dels den generella frågan om att implementera existerande former av evidensbaserad urban och situationell brottsprevention i enlighet med demokratiska principer och hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, där det finns ett svenskt åtagande.

För att verkligen kunna driva de processer projektgruppen ser som nödvändiga avseende utveckling och implementering av en standard krävs mandat – något som inte någon aktör av alla de som praktiskt måste vara med i arbetet med sådan prevention har. Sektorn är för fragmenterad och politik och policynivån är i sig oklar. Det förefaller projektgruppen som att politik och policynivån måste samla sig och anvisa hur samverkan för att driva ovan nämnda nödvändiga processer ska organiseras och finansieras. Ytterst väsentligt är dock att fortsatt verksamhet drivs på ett sätt som gör att alla aktörer uppfattar att de spelar en viktig roll och att ingen enskild aktör dominerar. Trots att internationell forskning visar många exempel på beprövade effektiva metoder och verktyg baserade på principerna för brottsprevention genom urban design och/eller situationsbaserad brottsprevention finns fortfarande många barriärer i Sverige för att på det sättet *införliva säkerhet* som en legitim aspekt i planeringsprocesser för en mer hållbar stad. Att införliva dessa metoder och verktyg genom en standardisering för process och förvaltning med stöd i lag vore det mest effektiva. Samtidigt ska noteras att för att själva standardiseringsarbetet ska fungera, som fundamentalt alltid bygger på konsensus, måste alla berörda aktörer involveras och ges möjlighet att påverka för att det långsiktigt ska leda till de positiva effekter som eftersträvas.

Standardisering ingår alltid i större samhälleliga sammanhang som en enskild standard varken ska ha för avsikt att eller kan reglera. En ISO-standard för elsäkerhet har demokratiska effekter i det att alla, såväl fattiga som rika, osv., garanteras en viss nivå av just elsäkerhet. Massproduktion av elektriska produkter i enlighet med en sådan standard innebär också att lönsamheten i att särskilt tillverka produkter med lägre säkerhetsnivå för marknader där inga krav finns på tillämpning av standarden minskar eller försvinner. Men en sådan standard innehåller inga normerande skrivningar om demokrati. En standard för process och förvaltning inom urban och situationell brottsprevention skulle heller inte komma att inkludera några sådana normerande skrivningar om demokrati. Utifrån den forskningsevidens som finns står det klart att vissa metoder och verktyg har tydligt positiva effekter, liksom att vissa typer av processer (sådana som inkluderar alla berörda aktörer och tydliggör deras roller) och förvaltningsformer (sådana som inbegriper uppföljning, kontinuitet och underhåll) leder till bättre tillämpning av sådana metoder och verktyg och därmed bättre resultat. Det uppenbart normativa i en sådan standard avseende mänskligt beteende är att den skulle komma att reglera hur samverkan bör äga rum för att bäst kunna kartlägga brottslighetens karaktär på en plats, liksom hur samverkan bör ske vid implementeringen av de åtgärder som det utifrån forskning och utvärderingar finns anledning att tro ska fungera i relation till den aktuella platsen. Den kontext man arbetar i är avgörande. Standardisering betyder inte att samma åtgärder appliceras i en stor respektive en liten kommun, eller på alla torg i en stad, osv. Oberoende av vilket problem man står inför är nyckeln till framgång att arbeta systematiskt, brottsspecifikt, platsspecifikt, tidsspecifikt och, sist men inte minst, kontextspecifikt. Det är för att stödja sådant arbete som en standard för process och förvaltning är angelägen, särskilt eftersom liknande resonemang gäller för problem med upplevd otrygghet. Liksom med elsäkerhet bör en standard på detta område kunna leda till en situation där aktörer inser att ingen lönsamhet finns i att tillverka byggda miljöer med lägre standard avseende i miljön *införlivad säkerhet* varken ur samhällsekonomisk eller företagsekonomisk synvinkel.

När det gäller demokratiskt inflytande med hänsyn till hur en plats hanteras för att minska brottsligheten på platsen är det viktigt att notera att det i första hand är äganderätten som avgör tillsammans med kommunernas planmonopol. De former för demokratiskt inflytande som finns i svensk lagstiftning tillerkänner andra parter visst inflytande och det är PBL med dess brister och förtjänster som är den mest betydelsefulla i detta sammanhang. Tillämpningen av en standard för process och förvaltning inom urban och situationell brottsprevention vad gäller vilka som faktiskt skulle komma att vara med i den samverkan som standarden skulle komma

att rekommendera kan inte regleras av standarden som sådan (eftersom en standard är generell kan den referera till typer av aktörer men inte lista varje upptänklig aktör som i en viss situation skulle kunna anses vara en viktig part). I relation till PBL talar man om ”överklagandekretsen” i samband med rätten att överklaga beslut. De som kan ingå i överklagandekretsen vid överklagande av en detaljplan är bland annat sakägare (ägare till en eller flera fastigheter inom planområdet samt den som har annan särskild rätt genom t.ex. arrendeavtal), kommunen, angränsande kommuner och regionplaneorgan, staten, bostadsrättshavare, hyresgäster och boende, samt ideella föreningar (jfr Boverket, 2020). Kring detta finns skrivningar i såväl propositioner avseende lagen som i rättsfall/domslut vid överklaganden, men i princip bör man kunna föreställa sig att de aktörer som i Sverige skulle komma att ingå i tillämpningen av en standard för urban och situationell brottsprevention av det slag vi talar om i denna rapport skulle höra till dem som återfinns i denna ”överklagandekrets”. Anledningen till det är naturligtvis att i den kretsen finns de aktörer som skulle kunna överklaga en viss brottsförebyggande åtgärd (i den mån den kräver förändring i detaljplan). Allmänhetens intressen på generell nivå skulle därmed komma att representeras av aktörer från offentlig sektor i enlighet med den representativa demokratins principer, och dessa skulle sannolikt också var de som skulle komma att beakta exempelvis intersektionella effekter av en viss åtgärd utifrån aspekter såsom kön, ålder, etc., etc. Vad gäller samtliga övriga finns det inget som säger att de skulle representera allmänhetens intressen eller sympatisera med de mål och värden för rättvis och långsiktig social hållbarhet som ingår i Agenda 2030, eller med det ideal om konsensus som en standard bygger på. Det finns inom stadsbyggandet väl kända exempel på såväl kommersiella marknadsaktörer som NIMBY- och YIMBY-organisationer som inte nämnvärt är mottagliga för andras synpunkter. Vad gäller de ohörda rösterna hos de mest utsatta i form av t.ex. bostadslösa och uteliggare hör de inte till överklagandekretsen ur PBL:s synvinkel. Det väsentliga här är att inse att standardisering kan bidra till att styra upp och lösa vissa slags problem men att det i sig inte är en patentrösning för att lösa övergripande större samhällsliga frågeställningar om äganderättens och marknadsintressens roll i stadsbyggandet och hur demokratin ska kunna ge tak över huvudet till alla.

Om man ser till hur en standard på området faktiskt skulle komma att tillämpas i samverkansprocesser är det samtidigt viktigt att framhålla att det inte finns något som omöjliggör att aktörer vid genomförande av åtgärder utifrån en standard kopplar dem till de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030 som vi tidigare hänvisat till, liksom till FN:s program UN Habitat: Safer Cities Programme, osv. Offentliga aktörer bör ha en skyldighet att göra så utifrån att regeringen har uttryckt att Sverige ska vara ledande i implementeringen av Agenda 2030. Detta skulle kunna öppna upp för ett bredare deltagande i praktisk tillämpning av en brottsförebyggande standard utöver de aktörer som hör till överklagandekretsen utifrån PBL. I den mån beslut fattas som gör, så som vi argumenterar för ovan, att alla ansvariga på central nivå samlas under ett gemensamt uppdrag att utveckla en konsekvent och konsistent politik med motsvarande ny policy och ny lagstiftning på området borde också någon form av oberoende extern referensgrupp inrättas för att övervaka och utvärdera hur processen implementeras och vilka effekter den får avseende uppfyllande av de för området aktuella hållbarhetsmålen.

5. English Summary

The project Standardization for Urban och Situational Crime Prevention received funding from Vinnova, Sweden's innovation agency, in a 2018 call entitled "Standardization for reaching new markets". The purpose of the call was to identify possible areas for such gains through an open application process and to support those proposed feasibility studies that made convincing arguments for potential market expansion.

The aim of the project was to assess whether Swedish actors in the built environment and infrastructure sector would consider standardization of planning processes and management as a relevant tool for working with situational crime prevention. In order to achieve this goal, one objective was to investigate the sector's perspective on the innovation potential concerning design and efficacy of such a process and management standard; if such standardization was seen as something that could contribute to improve situational crime prevention; and in addition, if such standardization would possibly lead to increased competitiveness of Swedish actors on international markets.

The research included an initial mapping of relevant standards and ongoing standardization work within the European Committee for Standardization (CEN) and the International Organization for Standardization (ISO). The project also inquired into the question of any existing certification and accreditation in the area. The mapping process also comprised a review of Swedish legislation and policy in the area. This initial mapping formed the basis for a questionnaire addressed broadly to actors in the built environment and infrastructure sector including e.g. urban planners and safety experts. Despite restrictions imposed by the pandemic, an online webinar and follow up meetings were also organized in order to obtain a picture of knowledge and current practices about matters of situational crime prevention in Sweden and experiences in the sector. Finally, the purpose was also to identify possible spin-off effects of the study in terms of identifying a new research agenda and policy related efforts in this area.

The mapping of the area has revealed a fragmented planning practice, extensive knowledge gaps in relation to what a standardization of the planning process would mean with regard to this area, differences in interest but not necessarily in support between actors in the private and public sectors towards a potential standardization as well as contradictions with regard to policy implementation. With regard to the latter, the mapping established that while evidence-based methods for crime prevention are gaining attention in Sweden and are increasingly being employed, this is not to the same extent true for those directed to situational crime prevention. This research also found that there are differences between responsible national bodies with regard to the role of such crime prevention as well as to the question of legislative changes are needed in order to support implementation of such a standardization of planning processes.

The mapping of ongoing standardization processes outside of Sweden showed several committees within CEN and ISO to be working on standards directly in or related to the area of urban and situational crime prevention. However, Swedish actors proved to be basically absent in these ongoing processes. Simultaneously, there was among the respondents to the questionnaire (in particular younger experts and planners) a display of real interest and strong support for standardization in the area across a range of questions. While respondents found likely that standardization in terms of solutions for increased safety and security in the built environment could have positive effects, they also believed that it could create new mechanisms that ultimately would affect people's lives in accordance with values reflected in the social sustainability goals of the United Nations' Agenda 2030.

In conclusion, and despite the partly conflicting results, the project indicates a real opportunity to coordinate Swedish actors, both public and private, in particular in the built environment and infrastructure sector with regard to continued efforts towards standardization of urban and situational crime prevention. A process of this kind could intentionally lead to improved and inclusive safety planning practices. What is utterly needed is a national coordination of initiatives based on high-level commitments, an independent external reference group established to monitor how these initiatives are implemented and which effects they have in practice, educational measures and increased research support concerning evidence-based methods in situational crime prevention that is relevant for the Swedish context, and not least, engagement in the European and international standardization work and processes.

6. Referenser

- Armitage, R., Monchuk, L. (2011). Sustaining the Crime Reduction Impact of Designing out Crime: Re-evaluating the Secured by Design Scheme 10 years on. *Security Journal* **24**, 320–343.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Bonava (2017). Happy Quest [undersökning av konsultföretaget Cliente för Bonava, tidigare NCC Housing].
- Boverket (2019). *Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen*. Rapport 2019:20. Karlskrona: Boverket.
- Boverket (2020). Vem som får överklaga. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/detaljplaneprocessen/overklagande-av-detaljplan-och-omradesbestammelser/overklagande-till-mark--och-miljodomstolen/vem/> Hämtad 2021-02-09.
- Brown, T.A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: The Guilford Press. 2a upplagan.
- Brå (2018). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Nuläge och utvecklingsbehov*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2019a). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Nuläge och utvecklingsbehov*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2019b). *Nationella trygghetsundersökningen (NTU)*. Rapport 2019:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2020). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Nuläge och utvecklingsbehov*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Ceccato, V. och Petersson, R. (2019). *Trygg stadsmiljö i praktiken: Visioner, exempel och tips*. Stockholm: Institutionen för samhällsplanering och miljö, Kungliga Tekniska Högskolan.
- Ceccato, V., m.fl. (2019). *Trygg stadsmiljö: Teori och praktik för brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder* [medförfattare: Vasquez, L., Langefors, L., Canabarro, A., och Petersson, R.] Stockholm: Institutionen för samhällsplanering och miljö, Kungliga Tekniska Högskolan.
- Cozens, P. & Hillier, D. (2012). Revisiting Jane Jacobs' 'Eyes on the Street' for the 21st Century: Evidence from Environmental Criminology. I: Hirt, S. & Zahm, D. (red.), *The Urban Wisdom of Jane Jacobs*, 313-344. London: Routledge.
- Deming, W. (1986). *Out of Crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Denscombe, M. (2014). *The Good Research Guide: For small-scale social research projects*. Berkshire: Open University Press.
- Ejlertsson G. (2005). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P. (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Europeiska kommissionen 2017: *Action Plan to support the protection of public spaces*. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of the Regions, Brussels, 18.10.2017, COM(2017) 612 final.
- Jones, J. (1996). The effects of non-response on statistical inference. *Journal of health & social policy* 8(1):49-62.
- Justitiedepartementet (2019) Utredningen om kommunernas brottsförebyggande arbete (Ju 2019:14)
- Landzelius, M. (2017). The National Swedish Context. I: M. Landzelius & C. Thodelius (red.) *Gothenburg Case Study: Processes and Partnerships for Safety and Security in Urban Places*, red. COST Action TU1203 Crime Prevention through Urban Design and Planning (CP-UDP) Report Series, 13-24.
- Landzelius, M. & Thodelius, C. (red.) (2017). *Gothenburg Case Study: Processes and Partnerships for Safety and Security in Urban Places*. COST Action TU1203 Crime Prevention through Urban Design and Planning (CP-UDP) Report Series.
- Mathers, N., Fox, N., & Hunn, A. (2007). *Surveys and questionnaires*. The NIHR RDS for the East Midlands/Yorkshire & the Humber.

- Mohsen, T. & Dennick, R. (2011). Making Sense of Cronbachs Alpha. *International Journal of Medical Education*. 2011(2):53-55.
- Nolan, S.A. & Heinzen, T.E. (2014). *Statistics for the Behavioral Sciences*. New York, U.S.: Worth Publisher.
- Plan- och bygglag (SFS 2010:900)
- Regeringen (2017a). *Tillsammans mot brott, Ett nationellt brottsförebyggande program*. Regeringens skrivelse 2016/17: 126. Stockholm: Riksdagen.
- Regeringen (2017b). Politik för gestaltad livsmiljö. Proposition till Riksdagen 2017/18:110.
- Regeringen (2018a). Uppdrag att ta fram en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocesser. Uppdrag till Boverket, N2018/04599/SPN.
- Regeringen (2018b) *Regeringens strategi för standardisering*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Regeringen (2019). Kommittédirektiv: Kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete (Dir 2019:94).
- Saleh, A. & Bista, K. (2017). Examining Factors Impacting Online Survey Response Rates in Educational Research: Perceptions of Graduate Students. *Journal of MultiDisciplinary Evaluation* 13(29): 63-74.
- Soomeren, P. van, Grönlund, B., Korthals, H.J., och Stummvoll, G. (2014). *Review of CEN 14383. The Death and Life of Great European Standards and Manuals – Development and implementation of the CEN 14383 standards*. COST Action TU1203 Crime Prevention through Urban Design and Planning (CP-UDP) Report Series.
- UN (2015) 2030 Agenda for Sustainable Development.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/> Hämtad 2021-02-09
- UN Habitat (2021) Safer Cities Programme.
<https://unhabitat.org/programme/safer-cities> Hämtad 2021-02-09